

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

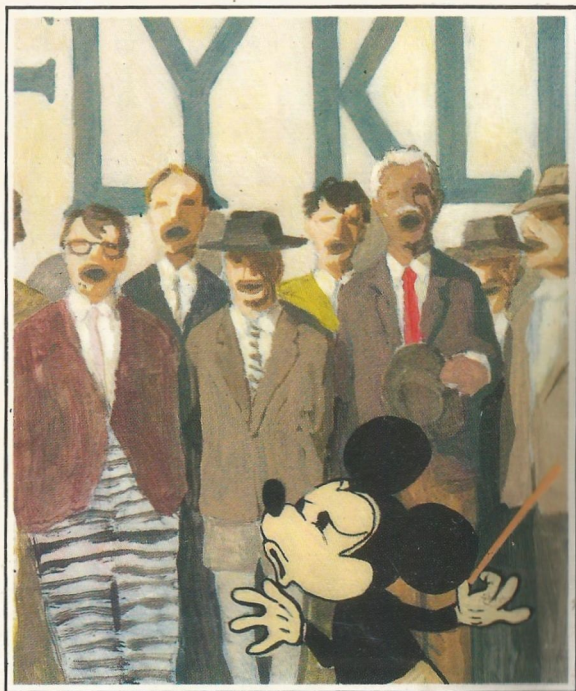
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HALDUN TANER 1988 ÖDÜLÜ

Nazlı Eray
YOLDAN GEÇEN
ÖYKÜLER

2.BASIM

Nazlı Eray
YOLDAN GEÇEN
ÖYKÜLER

TÜRK YAZARLARI DİZİSİ

1. basım : 1987, Can

2. basım : 1989, Can

Bu kitap 1989 yılında İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde
dizildi ve basıldı (Tel: 520 60 58)

Nazlı Eray
YOLDAN GEÇEN
ÖYKÜLER

1988 HALDUN TANER
ÖYKÜ ÖDÜLÜ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Babıali Cad. Sıhhiye Apt. No: 19 Kat: 2 Cağaloğlu, İstanbul
Telefon : 528 61 13 - 513 51 88

NAZLI ERAY'IN YAPITLARI

- AH BAYIM AH* / Öyküler, 1976, 1988 Can
GECEYİ TANIDIM - EROSTRATUS / Öyküler - Oyun, 1979,
/ 1980, 1985
PASİFİK GÜNLERİ / Roman, 1981, 1989 Can
KIZ ÖPME KUYRUĞU / Roman, 1981
ORPHEE / Roman, 1983
HAZİR DÜNYA / Öyküler, 1984
DENİZ KENARINDA PAZARTESİ / Anı - Roman, 1985
ESKİ GECE PARÇALARI / Öyküler, 1986
FANTASTICHE SYMPONIE / Öyküler (Almanca) 1986
YOLDAN GEÇEN ÖYKÜLER / Öyküler, 1987, 1989 Can
AŞK ARTIK BURADA OTURMUYOR / Öyküler, 1989, Can

İÇİNDEKİLER

İzmir	7
Ödül	26
Bir Yağmur Sonrası	37
Özel Oda	47
İçerdeki	60
Ziyaret	75
Danışman	90
Maskeli Yarasa	103
Dilip ve Ben	111
Yeni Yıl'a Doğru	122
Panel	140
Kent Sahibi	157
Karanfil Gece Kursu	167
Hırsız Saksagan Uvertürü	181
Yoldan Geçen Öykü	196

İZMİR

Ben bugün sarhoş muyum?

Bu sabah Ankara'daki bu güneşli nisan havası mı çarptı beni?

Neredeyse, gökyüzündeki tanrı sakalını anımsatan beyaz bulutların arasına havalanıp yitip gideceğim.

Şu sabah zamanı, ayağымda imam yeşili lastik pabuçlarım, altımda bollanmış bez pantolonum, uçar gibi koşuyorum kentin sokaklarında. Soluk soluğa kalmışım.

Kenti boydan boya geçtim; Tunalı Hilmi Caddesi'ni bir hamlede aşiverdim, Bakanlıklar'ın damlarına basa basa Kızılay'a indim. Köşedeki piyango bileti satıcısının gözleri önünde bir hamle daha yapıp, Kızılay'daki gökdelenin tepesine sıçradım. Paratoner direğine tutunup yirmiyedi kat aşağıdaki kalabalığa baktım bir süre.

Birden bıraktım paratoner direğini; yediyüz metrelik bir atlayışla, kendimi yolun ortasındaki yaya geçidinin demir trabzanının üstünde buldum.

Bakıyorum, altımda Ziya Gökalp Caddesi uzanıyor... Trafik akıp gidiyor. Bir taksinin üstüne atladım. Taksi yeşil ışık yanınca, hızla Tandoğan'a doğru yol almaya başladı. İzmir Caddesi'ne yakın bir yerde kaldırıma sıçradım.

Sol ayağımda bir bolluk hissettim; lastik pa-bucumun teki patlamış... Canım sıkıldı. Kendime geldim. Saçlarımı silkeledim. Yürüyerek Kumru-lar Sokağı'na girdim.

İçim sıkılıyor...

İçim sıkılıyor...

Ben bugün bu kentte olmak istemiyorum as-lında. Aklım fikrim İzmir'de... Benimki İzmir'e gitti.

Aklım fikrim İzmir'de...

İşte bu sabah zamanı, kentin üstünden uçup; gökdelen'den gökdelen'e konmamın nedeni; tak-silerin üstünde, tek ayağım havada; gövdem öne eğilmiş, ok gibi bir caddeden bir caddeye gitme-min nedeni hep bu...

Bu sabah, yıllardır sığıldığım bu kente sığamı-yorum.

Kendimi tutmasam Hoşdere Caddesi'nin üs-tünden kayar gibi geçip, Çankaya sırtlarına vu-racağım. Oradan Akdere'ye gelince usul usul al-çalıp, bir gecekondunun bahçesine inip, sırtüstü ilkbahar çimenlerinin üstüne uzanacağım...

Tavuklar gelip saçlarımı, parmaklarımı, bur-numu gagalayacaklar... Hiç istifimi bozmadan öylece yatacağım. Yarı aralık gözlerim, gökyü-zündeki uçurtmalara takılacak...

Gündüz zamanı hiç görmediğim Akdere sırt-larına kısık gözlerle bakacağım. Kalkıp, yalpala-yarak yürürken, bir kadının o sabah ipe serdiği temiz çamaşırlara dolanacağım... Uzun paçalı ak donlar, yollu pijamalar yüzüme, gözüme ka-çacak... Camın ardından bağıracaklar bana... Te-nekedeki küpe çiçeğinin bir iki tomurcuğu yere düşüp şakırtı ile kırılacak...

Kaçmaya başlayacağım.

İmam yeşili pabuçlarımın topuklarına var-gücümle yüklenip Cebeci yönüne doğru koşma-ya başlayacağım.

Beşyüz metre gittikten sonra ardıma köpek-lerin düşmüş olduğunu göreceğim. Gecəkondudan atılan taşlar sırtıma gelecek, sağ kulağımı yalayıp geçecek birisi...

Dönüp köpeklerle havlayacağım.

Birden ayaklarımın yerden kesildiğini farke-deceğim. Yükselbildiğim kadar yükseleceğim kentin üstünde.

Artık Akdere ufacık bir nokta gibi altımda.

Güneş gözlerimi kamaştırıyor... Ceplerimi arıyorum; eski bir güneş gözlüğü bulup taktım. Kentin yarım kilometre üstündeyim. Öyle yalnızım ki bugün...

Gökyüzünde çok yalnızım.

Yavaş yavaş alçalıp Ulus'a doğru iniyorum...

Trafiğin içinde tıkanmış kalmış bir otobüsün tepesine usulca konuyorum. Otobüs birden hareket ediyor, öne fırlıyorum. Neredeyse düşece-ğim; otobüsün sıcak gövdesinin üstünde yuvarlanmaya başlıyorum. Kaygan yerdeyim, bir tür-lü tutunamıyorum.

Yuvarlanarak yolun kenarındaki kalabalığın içine düştüm. Bir adam tuttu yakaladı beni.

Bastım iki ayağımın üstüne... Üstümü başı-mı düzelttim. «Geçmiş olsun,» dedi adam bana. «Sağolun» dedim.

«Ne arıyordunuz otobüsün üstünde?» diye sordu adam.

«Tuhaf bir şey...» dedim, bir an düşündüm.

«Bugün, bu kentte İzmir'i arıyorum... Ama nerede bulacağımı da bilemiyorum...»

Adam dikkatle bakıyordu bana.

Ayağımdaki imam yeşili lastik pabuçlarıma, altımdaki bollanmış pantolonuma, sırtımdaki baharlık, çok giyilmiş ceketime; gökyüzündeki rüzgârdan dağılmış saçlarıma iyice baktı..

Ben de süzüyordum adamı... Emekli bir memur muydu, yoksa esnaf mıydı, tam kestiremiyordum.

Adam birden kulağıma eğildi:

«Bende bir İzmir var... Görmek ister misin?» diye sordu.

Şaşırmıştım. Belli etmedim.

«Sahi mi?» diye sordum.

«Elbette sahi...» dedi adam, «Eski bir İzmir bu bendeki... Yıllardır koruyup sakladığım.»

Daha da meraklanmıştım.

«Nerede saklıyorsunuz?» diye sordum.

«Şurada; pasajdaki dükkânımda, özel bir çekmecedeyim...» dedi adam.

Adamla gösterdiği pasaja doğru yürümeye başlamıştık. O yanıbaşında; eskilere gitmiş, yavaş yavaş bir sesle anlatıyordu...

«Kuyumcuyum... İyi para kazanırım... İşte, dükkânım burası. Ankara'da yaşıyorum,» dedi.

«Peki, yıllardır koruyup sakladığınız İzmir'de ne vardı?» diye sordum.

Adam bana bir iskemle göstermiş; karşıma oturmuştu.

«Bir kadın vardı...» dedi acılı bir sesle, «Hem de ne kadındı... Ama onu tanıdığımda gençtim, belki de öyle bir kadının beni mutlu edebileceğini anlayamayacak denli gençtim. Geçici bir gö-

nül ilişkisi olarak baktım tüm olaya. Kadın beni seviyordu. O sevginin değerini bilemedim; bıraktım onu İzmir'de. Geldim buralara... Şimdi ne zaman bir kadeh rakı içsem, onun sıcaklığını, kokusunu; bana değen tombul kolunun nemini duyarım çok yakınımnda... Deli gibi olurum!»

«İzninizle,» diyerek, gitti dükkânın kepengini yarıya kadar indirdi.

Dükkânın içi karanlık olmuştu.

«Işık yaksak mı?» diye sordum.

Adam, 'hayır' der gibi başını salladı.

«Gerekmez... Bak, şimdi göreceksin...» dedi.

Cebindeki desteden bir anahtarı ayırıp köşedeki yazıhaneye gitti. En üstteki çekmeceyi açtı.

Hiç kımıldamadan yerinde oturuyordu. Adam yerine geçmiş bir sigara yakmıştı.

Heyecanla karışık bir efkâr ile sigarasının dumanını dükkânın ortasına üfledi.

Çekmecedен bir kadın kahkahası geldi.

Belki de o güne değin duyduğum en iç gıcıklayıcı kadın kahkahası idi bu...

Şaşkındım. Adama bakıyordum.

Usulca, «İşte geliyor...» dedi.

Çekmecedен bir kahkaha daha yükseldi. Kristal bardak sesi gibiydi bu. Tınısı dükkânın içinde ve kulaklarımızda süregeliyordu.

Adam bana usulca:

«İçkili... Çakır keyif... O zaman böyle güler işte...» dedi.

Dükkânın içine bir deniz havası dolmuş muydu? Yoksa bana mı öyle geliyordu.

«Deniz kokuyor değil mi?» dedim.

Adam:

«Bilmem. Belki... Ben yalnızca onun kokusunu duyuyorum,» dedi.

Gerçekten çiçeksî bir koku perde perde dükâna yayılmaya başlamıştı.

Kadın çekmecedен sordu:

«Bana küpe mi getirdin? Ver bakayım... Ah, ne kadar güzel! Dur, dur... Aynanın karşısında takayım şunları... Sol taraftakinin klipsi biraz sıkıyor ya, zararı yok... Bak, sana meze hazırladım... Gel. Otur yanıma. Görüyor musun, deniz ne güzel şu akşam zamanı... Al, bir yudum rakı iç... Bana kavundan ver...»

Adama doğru eğildim.

«Çok merak ediyorum kadını» dedim, «ne zaman çıkacak çekmecedен?»

Adam üzüntüyle:

«Çekmecedен çıkmaz hiç o...» dedi, «İşte hep bu kadar duyulur, sonra kaybolur... O zamanlar ben gizli tutmuştum bu ilişkiyi... Gençtim dedim ya, çekinirdim onunla görünmeye. Alımlı kadındı. Çok çarpıcıydı. Tombuldu, sarışındı... Hiç güneşe çıkmazdı, beyazlığı bozulmasın diye... Bir ev tutayım birlikte oturalım isterdi. Sanki tek dileği sabahları benimle birlikte uyanmaktı. Giyinip süslenmeyi, sinemaya gitmeyi çok severdi. Dünyanın en güzel mezelerini hazırlardı bana... Eli ayağı çok güzeldi... Gündüz kenti dolaşır, gece süslenir hazırlanır beni beklerdi. Duldu. Kocasından gün görmemişti, ama yaşamayı çok sevdi...»

Çekmecedeki kadın durup dururken ağlamaya başlamıştı. Geriden bir ud taksimi geliyordu kulağıma...

Adam yavaşça:

«Üzüldü, efkârlandı işte,» dedi, «Ben, evlilik bana göre değil dedikçe böyle üzülür ağlardı... Uç taksimi duygulandırırđı onu. Alt kattaki âmâ çalardı bu udu... Bak dinle... Kemeraltından yeni terlik almış kendine... Mutlu geldi eve. Bilezik takmıştım koluna o akşam. Nereden açıldıysa, bu evlilik lafı açıldı yine; sinirlendi... Bak şimdi ağlıyor.»

Bir sigara daha yakmıştı.

Çekmecedен gelen hıçkırıklar içimi paralamıştı. Kadın hiçbir şey söylemeden, içini çekip ağlıyordu...

Kuyumcu yerinden kalktı.

Perişandı yüzü...

«Dayanamıyorum onun böyle üzülüp ağlamasına...» dedi, «O zamanlar çok gençtim. Yaşamı bilmiyordum henüz. Sonra buraya geldim. Öylesine evlendim. Aşksız, tutkusuz. Çocuklarım var senin kadar... Karım dersен işte öyle... Yaşlandım artık, ama onu unutamıyorum. Sevmişim... Hem de nasıl...»

Çekmecedен kadının iç geçirdiğini duydum.

Kuyumcu bana döndü:

«Gider şimdi yatar...» dedi, «Yatağı sakız gibi hazırlamıştır... Her şey tertemizdir, kolalıdır çarşaf kenarındaki danteller... Merdivenleri çıkar yanına girip yatardım. Barışırđık... Onunla birlikte o sıcak İzmir gecesinin içinde kendimi kaybederdim. Bir daha hiçbir kadında bulamadım onda bulduklarımı. Altımda yumuşacık olurdu karnı, dolgun bacakları... Saçlarına sokardım parmaklarımı... Ya dudakları... O yarı aralık dudakları! Göğsümün altında inip kalkan gö-

ğüsleri... Usul usul inlemesi... Unutamadım bunları.»

Bir karyola gıcirtısı duydum çekmecedem.

Kuyumcu yerinden kalktı. Gitti, çekmeceyi kilitleti.

«Uyudu...» dedi, «Penceresi açıktır... İçeriye imbat dolar... Yeni aldığı simli kadife terlikleri yatağının yanındadır. İşte böyle...»

Kepengi açtı.

Dükkânın içine pasajın loş ışığı yeniden doldu.

Gitmek zamanı gelmişti.

Kuyumcu anıları ile başbaşıydı. Elini sık-tım. Teşekkür ettim ona.

«Çok güzel sizin İzmir'iniz... Öyle dokunaklı ki! İnanın hiç unutmayacağım onu. Ben gidiyorum. Hoşçakalın,» dedim.

Yaşlı adam yerinden kalkıp kapıya kadar uğurladı beni.

«Sırtı açık bir elbise giymişti birgün... Gül-pembesi çiçekli bir basmadandı. Kışkandıydım onu, Kordon'da öyle yürüdü diye. Her neyse... Siz, gözünüze kestirdiğiniz kimselere İzmir'i sorun. Size bambaşka şeyler anlatacak olanlar da vardır.»

Çıktım pasajdan. Yürüyorum Ulus'taki kalabalığın içinde... Dalgınım... Aklımda deminki İzmirli kadın. Onu hiç görmediğim halde, gözümün önünde şekilleniyor; akşam güneşi alan ufak bir mutfakta mezeler hazırlıyor, kavun dilimliyor...

Güneş alçalmıştı. Yorulduğumu hissettim. İmam yeşili lastik pabuçlarımdaki o tılsımlı bahar gücü sanki yitip gitmişti.

Kalabalığın arasından sıyrılıp bir bankanın gölgeli girişinde her ne kadar pabuçlarımın topuklarını birbirine vurup, yükselmeye çalıştıysam da, hiçbir şey olmadı.

Kalabalığın içindeydim. Karnım acıkmıştı. Rastgele bir dönerciye girdim. Boş bir masa vardı gözüm. En dipde, aynanın yanında bir tane vardı; iskemleyi çekip oturdum. Garson gelirse bir döner söyleyeceğim.

«Hanımefendi, izin verir misiniz?» dedi bir ses.

Dalmışım, irkildim.

Karşımda çam yarması gibi esmer bir adam duruyordu. Çok saygılıydı. Konuşunca altın dişleri gözüküyordu. Açık renk bir takım elbisesi vardı. Masama oturmak için izin istiyordu.

«Hay hay buyrun,» dedim. Adam teşekkür edip karşıma oturdu. Garson belirmişti yanımızda.

«Ne emredersiniz?» diye soruyordu.

Adam:

«Bir Adana» dedi.

Garson bana baktı.

Hiç duraklamadan; «Bir İzmir,» dedim.

Garson gitti. Adam günlük gazeteyi açmış gözetiyordu... Adana kebabı görüldü.

Gazetesini katladı. Bana baktı. «Afiyet olsun,» dedim. Yemeye başladı.

Lokantanın arka tarafında bir gürültü koptu! İskeleye yanaşan bir vapurun düdük sesi dükânın içini doldurdu. Hepimiz şaşkınlık içinde çevreye bakınıyorduk.

Derken garson mutfak kapısından belirdi.

Elindeki tepside, akıl almaz büyüklükte bir İzmir taşıyordu...

Hemen anladım, fuar zamanıydı. Geceydi, binalar ıslıl ıslıl yanıyordu. Garson tepsiyi salladıkça Kordonboyu'ndaki deniz dalgalanıyordu... Bir iki kız dalgalardan ıslanıp Yunan konsolosluğunun oraya kaçıştılar. Limandaki gemiler tüm ışıklarını yakmışlardı. Tilkilik tarafından kabadayı naraları geliyordu. Tepsinin hareketinden; fuarın Basmane kapısının karşısındaki büyük kahvede tavla oynayanların pulları havada uçuşmuş, zarları birbirine karışmıştı... Sokak aralarındaki sarhoşlar daha çok yalpalamaya başlamışlardı. O duvar senin, bu duvar benim!' diye naralar atıyorlardı... Büyük Efes Otel'i'nin restoranında servis yapan garsonların ellerindeki gümüşü tep-silerden bezelyeler dökülüyor, dilim dilim soğuk etler havaya fırlıyordu... Pastanelerdeki otomatik makinelerin içindeki limonatalar ve vişne suları, lodos denizi gibi dalgalanıp camekanlara çarparak köpürüyorlardı.

Hayranlıkla karşımdaki capcanlı, yaşayan kente bakıyordum.

Yazlık sinemaların üstündeki sigara dumanı bulutu, hafif hafif dalgalanıyordu. Fuarda elele gezen âşıklar; 'Başımız döndü... Bize bir şey oldu... Hava da bugün çok sıcaktı. A-aa, yer kayıyor gibi! Hadi oturalım...' diyorlardı. Semaver musluklarından sular eğri akıyordu. Fuardaki fıskiyelerin suları kesik kesikti. Bulaşık yıkayan ev kadınları kayan tabaklara, oynayan çatal bıçaklara hayretle bakıyorlardı. İzmir Devlet Hastanesindeki hastalar, yattıkları yerde hamakta sallanır gibi bir sağa bir sola gidip geliyorlardı.

Sürgülerdeki çişler dökülmüştü. Tüplere alınan kanlar masalara akmıştı. Varyant'a tırmanan bir iki otobüs hafif geri kayıp, el freni çekili öylece duruyorlardı.

Basmane'deki eski evlerde, köşelerdeki işlemeli yastıklara dayanıp oturan kocakarılar, 'Kıyamet kopuyor... Acaba deccal mi geçiyor?' diyerek pencerelere koşmuşlardı...

Garson, güm! diye tepsiyi masaya koydu.

Bir anda her şey sakinleşmiş, kent eski yaşıntısına dönmüştü.

Baktım, masa örtüsüne körfezin suyu azıcık sıçramış...

Kahvede kâğıtlar yeni baştan kesilip dağıtılmış, tavlaların pulları alelacele yeniden dizilmişti. Gece kulüplerindeki striptizci kızlar, eğilip bükülerek soyunmaya devam ediyorlardı... Hovardalar viski üstüne viski açtırıyor; yolları yutmaya çalışan bir ambulans hızla İzmir Devlet Hastanesinin Acil kapısına yaklaşıyordu...

Dayanamadım, önümde capcanlı duran kentin içine atlayıverdim.

Çevreme bakındım; Heykel'in oralardaydım. Büyük postanenin yanında... Ardıma baktım, yanıma baktım; kentin içindeydim. Ankara, Ulustaki kebabçı dükkânı, karşımda oturan yarma... Hepsi yitip gitmişlerdi.

Pantolonumun ceplerini karıştırdım. Kimliği mi buldum, ikibinbeşyüzellibeş lira para çıktı cüzdanımdan. Dostumun İzmir'deki adresini henüz bilmiyordum; acele etmişim, mektubu bana ulaşmadan kendimi kentin ortasında buluvermiştim.

Sol yanımdan ok gibi beyaz bir hususi geç-

ti. İçinden laf attılar. İleride kaldırım kenarında durup kapı açtılar. Arabanın içinden Nat King Cole'u duydum.

Ters yöne dönüp hızlı hızlı yürümeye başladım. İkinci Kordon'a çıkmıştım. Vitrinlere göz ata ata yürürken birden karşımda kuyumcuyu gördüm. Hani bu sabah Ankara'da tanıdığım kuyumcuyu!

Öyle sevindim ki; çok eski bir dostumu bulmuş gibi oldum. Gittim, sordum ona:

«Hayrola, ne arıyorsunuz siz burada?»

Güldü.

«Ben hep buralarda böyle dolaşırım işte...» dedi.

Anladım. Her gece yaptığı gibi, yıllar önce yitirdiği kadını arıyordu.

Birlikte yürümeye başladık. O, benim ona söylediklerimi unutmamıştı.

«Gel seni Kemeraltı'na götüreceğim. Orada perdecı bir arkadaşım var. Sana çok değişik şeyler anlatacak...» dedi.

Atladık bir faytona. Mezarlıkbaşı'nın oralarında bir yerde indik. Gece zamanı çok durgundu buralar. Bir düşün içinde yürür gibi ilerliyorduk. Perdecinin dükkânına vardığımızda, onu dükkânının eşiğinde oturur bulduk. Kuyumcu tanıştırdı beni.

«Ankara'dan bu arkadaş... Değişik İzmir'ler arıyor... Bir de sana soralım dedik.»

Perdecı sokağa bir göz attıktan sonra, bizi dükkânın içine buyur etti.

Dükkânın içinde, dört bir yanda, daha çok koyu renklerden yapılmış; boy boy, çeşit çeşit perdeler asılıydı...

Perdeci arka cebinden bir kanyak şişesi çıkartmış, çay bardaklarına kanyak doldurup vermişti bize.

Kanyaklarımızı yudumlarken bana doğru eğilip sordu:

«Nedir görmek istediğiniz? Niçin görmek istiyorsunuz? Belirli, eski bir şeyi mi yakalamak istiyorsunuz?»

«Bakın, bu olabilir!» diye bağırdım.

«1977 yılında, İzmir Devlet Hastanesinde tam bir hafta yatmıştım. Yattığım koğuş Gültepe'den gelen; çoğu fıtık ameliyatlı yoksul kadınlarla doluydu...

«Gececi Müfit diye biri vardı. Bana şefkat göstermişti. Ebe Fatma adlı bir kadın yanımdaki yatakta yatıyordu... 'Vanlı' dediğimiz bir şeker hastası vardı karşı yatakta... İyi dost olmuştum onlarla. Üstümde, gece geç zaman getirildiğim Acil Servis'te giydirdikleri bir erkek pijaması vardı. O servisten çıkıp yaşama karıştıktan sonra o insanları bir daha hiç görmedim. Orada geçirdiğim günler hem güzel, hem korkunçtu. Belki onları yine görmek isterim...» dedim.

Perdeci ile kuyumcu beni dikkatle dinliyorlardı.

Sözümü bitirince, perdeci başını salladı.

«Tamam, anladım,» dedi, «Dikkatle şuraya bakın.»

Gösterdiği yana baktım. O, elindeki kordonu usul usul çekiyordu... Karşı duvardaki kasvetli, koyu nefti renkli kadife perde yavaşça iki yana açıldı...

Kolumda bir yanma hissettim, dönüp baktım, kıvrıkcık saçlı zayıf hemşire damar arıyordu.

Bir lastikle kolumu dirseğimin üstünden sıkmıştı.

«Senin de damarın yok ki canım... Bulunmuyor işte!» diye söylendi.

Ebe Fatma yanımdaki yataktaydı. Başına bağladığı yemenisini düzeltti. «Şükür Allahıma...» dedi.

Koğuşun içi havasızdı. Ortadaki masada paspascı, bağ makasını andıran koçaman bir makasla 'şak, şak' diye sesler çıkartarak, birtakım gazlı bezleri değişik biçimlerde kesiyordu. Hemşire damarı bulmuştu. Koluma serumu taktı.

«Artık kıpırdamak yok... Bu bitince bir şişe daha takılacak,» dedi. Pikemi düzeltip gitti.

İzmir Devlet Hastanesi İkinci Hariciye Koğuşundaki yatağıma mihlanmıştım işte!

Yanımdan Ebe Fatma:

«Yarabbim şükür...» dedi yeniden.

Koğuşta her şey dokuz yıl önceki Ramazan ayındaki gibiydi... İçimi anlatamayacağım bir boğuntu kaplamıştı. Nasıl çıkabilecektim buradan? Yapabileceğim pek bir şey yoktu. Kendimi taş gibi katı yatağa bıraktım.

Karşı yataktan Vanlı'nın sesi geldi kulağıma. Yanındaki arkadaşına beni gösteriyordu.

«Vah anam... Bak gene sıkıntı geldi içine... Görüyor musun, yüzü bembeyaz...»

Bana seslendi:

«Ne haber bacım? Nasılsın? Gene dolaşacağız koğuşları değil mi?»

Yattığım yerden başımı çevirdim:

«Akşama dolaşacağız... Aşağılara ineceğiz...» dedim. «Kantine de bakarız» diye ekledim.

Koğuşun ışıkları yakılmıştı. Yattığım yerden,

kapının dışındaki koridorun bir kısmını, duvara tırmanmış asma dalını görüyordum. Kapının üstündeki kocaman saat yedi'yi gösteriyordu.

Koğuştan biri:

«Oh ananı oh!» diye içini çekti.

Gözlerim kapıdaydı. Gececi Güdük Müfit, asmanın dibinde, koridorda belirmişti... Elinde sigarası, gözleri kor gibi yanıyordu...

«Müfit abi... Müfit abi...» diye yavaşça çağırdım onu.

Gözü bendeydi. Sigarayı atıp hemen yanıma geldi.

Ağlamaklıydı sesim.

«Müfit abi... Müfit abi... Ne zaman çıkacağım ben buradan?» diye sordum ona.

O, çavdar ekmeği gibi esmer yüzü, kadife gibi yumuşak gözleriyle baktı bana.

«Dur bakalım, hele dur bakalım... Akşam olunca sana böyle bir hal geliyor. Atlattın. Çıkacaksın... Kurtulacaksın buradan... Yürüyüp gideceksin. Meraklanma... Ama daha çıkartmazlar seni... İki gün önce geceyarısı acile getirildiğinde nasıldın, unuttun mu?» dedi.

Yattığım yerden gözlerine bakıyordum. Usulca bir yanak aldı benden. Ebe Fatma'ya görünmeden...

«Çıkacaksın,» dedi, «gideceksin buralardan... Ve unutacaksın bizleri...»

Yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Kuyumcu ile Kemeraltı'ndaki perdecieye nasıl ulaşabileceğimi; bu garip zaman diliminin içinden nasıl çıkacağımı bir türlü kestiremiyordum. Kafam çalışmaz olmuştu.

Ebe Fatma, her akşam uyumaya hazırlanırken yaptığı gibi anlatmaya başlamıştı:

«Benimki Almanya'da... Öyle sert adamdır ki... Konyalı kendisi. Hani anlattıydım sana; Alsancak'ta bir gün sokağın ortasında bir tokat patlattıydı yüzüme... Kaldırıma yığıldıydım. Kız inan, ondan sonra ona bir bağlanayım, bir bağlanayım... Şu fıtık ameliyatımı duysa hemen gelir. Atlar ilk uçağa gelir... On yıl oldu onu görmeyeli. Ona Konyalı Davut derler... Ama Alsancak'ta tokatı patlattığı gün, dün gibi aklımda. Yarabbim şükür... Gece oldu...»

Az sonra koğuşun ışığı söndürülecekti. Yine çağırdım Güdük Müfit'i.

«Müfit abi, şu serumu çekiver kolumdan, helaya gideceğim,» dedim.

Güdük Müfit:

«Kalkma, sürgü koyalım...» dedi.

«Olmaz,» dedim. «Çek sen şu iğneyi damarımdan... Kalkacağım...»

Güdük Müfit, usta bir hareketle, iğneyi damardan çekip çıkardı.

Kolumu ovalayıp yataktan atladım.

Terliklerimi buldum, giydim.

Koridora daldım.

Buca Cezaevi'nden getirilen tutukluların koğuşunun önünden geçtim; nöbetçi er koridorda bir aşağı, bir yukarı yürüyordu. O sırada top atıldı. Dışarıda İzmir canlıydı. Koridordaki tüm pencereler açıktı. Sıcak, yapışık bir hava vardı içerde.

Helaya girdim, kapıyı kilitledim.

«Aç kapıyı aç,» dedi dışardan bir ses, «Aç kilidi, aç!»

Kapıyı açıp baktığımda, perdecı dükkânında, perdecı ile kuyumcuyu gördüm. Ben orada yokken bir üçüncü adam daha gelmiş, elindeki çay bardağından dilini şapırdatarak kanyak içiyordu.

«Nasıldı?» diye sordu perdecı.

Kuyumcu mutlu mutlu gülümsüyordu.

Ter içindeydim.

«Müthişti,» dedim, «Korkunçtu. Oradan hiç kurtulamayacağım sandım bir an... Şaşırttınız beni. İnanın şu an allak bullakım.»

Perdecı alçakgönüllülükle güldü.

«Ben bir şey yapmıyorum aslında...» dedi, «İnsan belleği... Düşler... Anılar... Siz yaptınız her şeyi...»

Oradaki bir iskemleye çökmüştüm.

Kuyumcu yeni geleni tanıştırdı.

«Bu da Konyalı Davut... Almanya'dan yeni geldi. Sizden iyi olmasın, çok has dostumuzdur bizim...» dedi.

Konyalı Davut elindeki kanyak dolu çay bardağını bana doğru kaldırarak, hafifçe eğildi, sonra bir dikişte bardaktaki kanyağı bitiriverdi.

«İnanın şu an hiçbir şey düşünebilecek halde değilim,» dedim.

Benim bardağıma da kanyak doldurmuşlardı. Bir yudum aldım. Düşünüyordum: demek bu dükkânda, her perdenin ardında bir dünya vardı...

Kuyumcu:

«Bunun daha da ilginç var,» dedi, «Bir ölünün belleği ele geçirildi.»

Oturduğum yerden sıçradım.

«Evet,» dedi kuyumcu, «Bir ölünün belleğini

ele geçirdik... Onun gözünden kenti izliyoruz birkaç gündür... Bu belki de acı bir şey... Ama çok ilgimizi çekiyor.»

«Durun!» diye bağırdım, «Kim bu belleği ele geçirilen ölü?»

Perdecı:

«Kimliğini bilmiyorum...» dedi, «Üstelik iyi bir gözlemci değilmiş. Veya hasta olabilir... Kenti ve yaşamı algılayışında yer yer bulanıklıklar var...»

Konyalı Davut oturduğu yerden söze karıştı:

«Ege Tıp'taki bir kadavranın belleği bu,» dedi.

Dehşet içinde kalmıştım.

Perdecı:

«Bir dia gösterisi biçiminde izlenecek hale getirdik...» dedi.

«İzmir'i bir ölünün gözünden görmek ha!» dedim.

«Evet,» dedi kuyumcu, «İlginizi çekeceğini düşündük.»

Orada kararımı vermiştim.

«Buna dayanabileceğimi sanmıyorum,» dedim. «Kenti çok seviyorum... Ama bir ölünün belleğinde kaldığınca izlemek istemiyorum onu.»

Perdecı küskün küskün:

«Siz bilirsiniz...» dedi.

Çekmek üzere elinde tuttuğu perde kordonunu bıraktı.

Aklıma bir şey gelmişti.

«Ben Ankara'ya dönmek istiyorum,» dedim, «Mümkün mü?»

Perdecı 'evet' der gibi başını salladı.

Yanıbaşımındaki bir perde yavaş yavaş açılmaya başladı...

Zaman geceyarısına yakındı. Akdere sırtlarında, insiz cinsiz bir tepedeydim.

Öyle yorgundum ki; yokuş aşağı bir süre yürüdüm. Kimsecikler yoktu sokaklarda... Gece-kondular uyumuştı. Bir elin, bildiği bir eldiveni giyişi gibi, usul usul kente giriyordum. Aylı yıldızlı bir gökyüzü uzanıyordu üstümde. Yapa-yalnız bir geceydi... Birden anladım, benim gecelerimden biriydi...

Çok uzaktan bir köpek havladı. Uzanıp bir iki yıldız aldım. Ceketimin cebine doldurdum. Ay ışığında boş bir çocuk parkı gördüm. Cebime attım.

Şoför, gecenin boş sokaklarında yıldırım gibi sürüyordu arabayı...

Eve vardığımda, merdivenlerden yukarıya zar zor çıktım. Bir koşuya katılmış gibi yorgundum. İmam yeşili pabuçlarımı sürüyerek yürüyordum.

Anahtarım ile açtım kapıyı. Bir mektup buldum kapının altında. İzmir'den gelmişti.

Açıp okudum.

Bana her şeyin iyi olduğunu yazıyordu...

Mektup elimde, ayağımda pabuçlarım; kendimi yatağımın üstüne zor attım.

Uyumadan önce cebimdeki çocuk parkını çıkartıp, başucuma bıraktım. Yıldızları da bulup onun yanına koydum.

Bir süre bu değişik ışıktaki parlayan boş salıncakları izledim.

ÖDÜL

O sabah kafamın içinde binbir düşünce ile çıkmıştım dışarıya; yerdeki karlar erimişti. Kış başından bu yana ilk güneşli gündü belki de; onun için yün başlığımı takmamıştım. Evin köşesini dönerken hafif bir ayaz kulağımı yaladı. Canım sıkıldı. Hastalığım hep böyle tedbirsizliğimden tepip duruyordu. Paltomun yakasını kaldırdım. Gelir vergisinin ilk taksidi ay sonuna değin yatırılacaktı; evin aidatını henüz yatırmamıştım; çocuklardan birinin gözüne % 60 hava geçiren yumuşak lens almıştım, oldukça pahalıydı; üst çenemdeki jaket kromu yokladım, çok yıpranmıştı ya, öteki aya kadar bekleyecekti... Vitrinlere baharlık kot takımlar, pastel gömlekler konmuştu; yan gözle baktım onlara... Yeni kitabı hangi yayınevine teslim etsem diye düşünüp duruyordum; şu sıralar kafamda da yeni bir öykü vardı. Annemin kaçan kiracısının yerine birini bulmam gerekiyordu. Belki öğleden sonra Er Emlâk'a uğrarım diyordum. Aslında ağdacı Hatice'yi de bir zaman dilimine sıkıştırmak zamanı gelmişti. Arabanın kabak lastiklerinin değişmesi gerekiyordu. Tamirci, «Şehir dışına çıkılmaz bunlarla...» demişti. Rejim yapmaya başlamalıydım. İlk fırsatta bir Bodrum'a girebilsem, şöyle sessizken orası, biraz dinlenebilsem, diyor-

dum. Şu kışın geçirdiğim hastalıkların yorgunluğunu bir atabilsem! Hâlâ Longatren alıyordum; cebimi yokladım, akşam alacağım tablet oradaydı işte. Perdeleri de yıkatmalı. Köpek kırıcıya gidecek. Tüy dökmeye başladı. Salona kemik kaçırıyor arada... Ona ithal malı aşılmalı hazirana kadar. En yakın arkadaşımın kardeşi Salim bir gemi kazasında kaybolmuştu. Üç dört gündür bu acı olayı yaşıyıp duruyorduk. Aklımdayken diyordum KDV fişlerinin bir kısmını babama, İstanbul'a yollayayım. Binnaz hanım aybaşında emekli maaşını almak için Boyabat'a gitmeye niyetli. İş uzarsa yandık!

Karşıya geçip Tunalı'ya doğru gitmeye niyetleniyordum. Vitrinlere bakıp bir dolanıp dönerim, bir kahve içip yazmaya başlarım. Hem ben dönene kadar ev biraz toparlanmış olur...

«Son kitabınız ne zaman çıkıyor?»

Kendi dünyama dalmış, öylece giderken, yanbaşındaki bu ses ne güzel bir gerçeğe döndürmüştü beni! Baktım, son imza günümünden anımsadığım fakülteli bir genç! Selâmladım onu.

«Yakında çıkacak,» dedim.

«Çok iyi,» dedi, beni saygıyla selâmlayıp yürüdü gitti.

Kitabın kapağını bu kez yayınevine mi bırakmalıydı? En iyisi İstanbul'a götürüp elimle yayıncıya teslim etmek. O zamana değin oto lastiklerini almalı... Aybaşında zam gelebilir miş... Gene o çırak söyleydi...

Tam arkamda acı bir fren sesi duydum.

Bir an uyuştum, havaya fırladım. İçime bir ok girdi ve çıktı. Öyle bir garip duyguydu ki bu; çocukken bir kez salıncaktan düşmüştüm, yine

aynı öyle uçuyordum işte havada. Sonra yere çarptım. Bir süre karanlık oldu.

Gözlerimi açtığımda;

«Lütfen, bu taraftan geçeceksiniz,» diyordu yanıbaşındaki saygılı bir ses. Bulutlu bir yer-deydik. Yoğun sisli bir hava... Pek tanıdığım bir yere benzemiyordu. İyice şaşırmıştım.

«Nereye?» dedim.

«Şuracıktan geçeceksiniz... Uzatın elinizi, ben size yardım edeceğim,» dedi adam. Baktım, genç-ten biri. Tanımadık bir yüz.

«Nereye, anlamadım?» diye sordum yeniden.

«Sizi kolayca öteki tarafa geçireceğim. Uza-tın elinizi,» dedi o.

Uzattım elimi, ufak bir duvar atladık. Hava-da ak, soba dumanı gibi bir duman. Bir arsada mıydık, neredeydik, bir türlü aklımı başıma top-layamıyordum.

Sol taraftan bir yerden hafif bir bağlama se-si geldi kulağıma. Göçmen mahallesi filan olma-lı buralar... Adamın peşinden gidiyordum. Anka-ra'da böyle boş arazi olan yer pek anımsamıyordum; acaba diyorum içimden, Solfasol'un arka ta-rafları mı? Yoksa Kesik Baş Mahallesi'nin orala-ra mı çıkacağız birazdan... Tepede villalar var-mış diye duymuştum. Kim oturur ki buralarda, Allah bilir...

«Nerelerdeyiz kardeşim? Ben tam çıkartama-dım,» dedim.

Adam bana döndü.

Yumuşak bir sesle:

«Öbür dünya'dayız... Sakın ürkmeyin. Bu sabah bir kazada yaşamınızı yitirdiniz. Hacette-pe Hastanesi'nde çok uğraştılar ya, komadan çı-

kamadınız. Ben sizi almaya geldim, yolu kolay bulabilmeniz için. Birazdan Yazarlar Kahvesi'ne ulaşacağız. Orada oturursunuz, arkadaşlarınızı görürsünüz, zaman çabuk geçer...» dedi.

«Olacak şey değil!» diye bağırdım. «Demek... demek bu sabah!»

«Evet,» der gibi başını salladı adam.

«Bırakın, düşünmeyin hiçbir şey.»

«Aman nasıl düşünmem!» dedim. İyice asabım bozulmuştu. «Çocuklar evde beklerler, akşam arkadaşlarımla buluşacaktım...»

«Hepsinin haberi var olaydan,» dedi adam.

Hayretle, «Demek duydular...» dedim.

«Evet, pek tabii duydular. Neyse, şimdi bunları düşünmeyin. Çok kısa bir süre sonra her şey eskiye dönecek. Şaşıracaksınız. Gelin, bakın, Yazarlar Kahvesi uzaktan görünüyor,» dedi.

Biraz toparlanmıştım.

«Kusura bakmayın,» dedim, «Çok âni oldu. Geride yarım kalmış birçok şey bıraktım. Yaşlı annem ve babam... Onlara birden duyurulmasa bari bu haber.»

Adam başını salladı.

«Gazeteler yarın erkenden yazacaklar. 'Yazarın zamansız ölümü... Kavşaktaki acı kaza.' Yarın sabah size gazeteleri getiririm,» dedi.

«Lütfen,» dedim, «Bir Cumhuriyet, bir de Güneş istiyorum. Yine de yarın hepsine bir göz atayım...»

Acı ile ekledim :

«Kitabım bitmek üzereydi.»

Adam :

«Hemen basılır şimdi. Listelere girer. İlk baskı çabucak tükeniverir,» dedi.

«Doğru,» der gibi başımı salladım.

«Bu akşamüstünü sakın geçirmeye çalışın,» dedi adam, «İşte, Yazarlar Kahvesi'ne geldik.»

Yeşilliğin ortasında, üstü asma çardağı ile kaplanmış bir çay bahçesiydi burası.

«Türk yazarlarına ait bölüm,» diye işaret etti o.

Baktım, köşede Oğuz oturuyordu. Hemen tanıdı beni. Yerinden doğruldu. Sevim, upuzun elbisesi ve solgun yüzü ile bana doğru ellerini uzatmış, yürüyordu.

«Nasılsınız?» dedim. Sevim'e sarılıp onu öptüm, elleri nemliydi, sanki biraz üşümüştü. Oğuz masasından kalkıp yanımıza gelmişti.

«Geçen gün oyununu izledim Oğuz,» dedim, «Öyle güzeldi ki! Herkes katıla katıla gülerken, ben nedense ağlamak istedim. Öylesine etkilendim. Senin kitapların satışı da bu ara iyi. 'Korkuyu Beklerken,' Nokta dergisinin listesinde 9. sıradaydı dün.»

Sevim'e döndüm:

«Akademi Kitabevinde karşılaşmıştık bir kez. Yanınıza oturmuştum. Limon küfü rengi kadife elbiseniz ne güzeldi! Oyunlarınız çok etkilemişti beni,» dedim.

Oğuz kanyak söylemişti garsona. Ben çay istedim. Sevim hanım bir şişe soda ısmarladı.

«Sen de zamansız geldin buralara...» dedi Oğuz. Düşünceli düşünceli bakıyordu bana.

«Bir sürü planım vardı,» dedim. «Yazın Yunan adalarına gitmeyi düşünüyordum. Kitap da tam bitmek üzereydi. Bir sevdiğim vardı; perişan olmuştur şimdi. Eş dost... Hay Allah. Gene aklım gitti oralara...»

Oğuz:

«Bugün düşünmemeye çalış tüm bunları. Gel başka şeylerden konuşalım,» dedi.

Düşündüm de ayıp oluyordu, onlar da çocuklarını, sevdiklerini, yarım kalmış kitaplarını bırakıp buraya gelmişlerdi işte.

«Yahu, başka arkadaşlar nerede?» diye sordum.

Sevim:

«Arada Sait uğrar, ama huysuzdur, fazla sohbet etmez,» dedi.

«Pek herkes takılmıyor bu kahveye anlaşılan...» dedim.

«Biz seviyoruz burayı,» dedi Oğuz, «Arada Tezer de gelir. Başka kahveler de var. Sinema, tiyatro, aynı dünya gibi... Fazla bir değişiklik yok.»

Semaverle çay gelmişti.

Sevim'e de ikram ettim.

Oğuz kanyağa devam ediyordu.

Aklıma geldi :

«Burada birşeyler yazıyor musunuz?» diye sordum.

İkisi de çok güldüler.

«Yazmıyoruz,» dedi Oğuz, «Burada okurumuz yok.»

«Ah...» dedim, «Bu ne acı şey işte!»

«Ama,» dedi Sevim, «Tüm yeni kitap listelerini, kitap fuarlarını, buradan izleyebiliyoruz. Yeni baskıları filan hep biliriz... Hatta geçende Oğuz özel izinle, oyununu salondan gizlice izledi!»

«Evet! Tiyatrodaki Hayalet!» diye bağırdı Oğuz, kahkahalarla güldü.

«Nasıl beğendin mi?» diye sordum.

«İlk sahneye konuluşunu daha çok beğenmiştim. Ölümümden hemen sonra sahnelenmişti... Ama bu da fena olmamış,» dedi.

Her yanımla ağrıyordu.

«Ben bugün yorulmuşum,» dedim.

«Eee, kolay değil...» der gibi başını salladı Sevim.

«Şiddetli bir şey geçirdin. Seninki çok ani bir şeydi...» dedi Oğuz.

Kendime semaverden bir çay daha koydum.

«Sigara var mı?» diye sordum. Oğuz cebinden bir paket Malboro çıkartıp, uzattı bana.

«Kantinde bunu kolay buluyorum.»

«Birden anımsadım.»

«Vasiyetnamem bulunmuştur,» dedim, «Adıma bir ödül konması için vasiyet etmiştim. Hatta jüri için bile, bir iki isim karaladığımdan bir köşeye. Bakalım, nasıl olacak...»

«Niye istedin ki ödül konmasını adına? Canın sıkılır birçok şeye,» dedi Sevim.

«Sevim, ben hiç ödül almadım, içimde kalmış olacak. Benim adıma, kimler alacak bakalım ödülü?» dedim.

Sevim, Oğuz'a döndü.

«Sait memnun ama...» dedi.

«Evet,» dedi Oğuz, «Sait her yıl iner, ödül törenini, Burgaz adasındaki evinin üst kat pencerelerinden birinden izler. Sonra mutlu döner buraya. Kulaklarında martı sesleri, rakısını içer. Bize anlatır gördüklerini.»

«Onunla tanışmayı çok istiyorum,» dedim.

«Ben sizi tanıştıtırırım,» dedi Sevim, «Dur he-

le, bir meydana çıksın. Az sonra gelir, duydu seni.»

Eğildim Oğuz'a:

«Söyle Oğuz,» dedim. (Sanki uzun yıllardır tanırmışçasına yakındım ona.) «Söyle lütfen... Nasıl bir dünya burası?»

Eğildi bana:

«Ne yazık ki burası da az gelişmiş bir öbür dünya,» dedi. «Yani her şey, ülkenin tepedeki aynası gibi!»

«Para, enflasyon, filan!» diye hayretle sordum.

«Tabii, hepsi var... Her şey aynı. Hiç yadırgamayacaksın,» dedi. Acı acı güldü.

«Yahu, nasıl bir idare var?» diye sordum.

«Askerî idare var,» dedi Oğuz. Bir sigara daha yakmıştı.

Sevim, o muzip gülüşü ile katıla katıla gülüyordu.

«Ne farkeder?» diye sordu bana.

«Ahh, evet,» dedim, «Unuttum. Bizler nasıl olsa (zorlukla o kelimeyi buldum) yaşamıyoruz!»

Garip duygular içindeydim. Ayağa kalkmış, kahvenin içinde bir aşağı bir yukarı voltalıyordum. Köşede, beni buraya getirmiş olan adamı gördüm. Koltuğunun altında gazeteler, bana doğru geliyordu.

«İstanbul'da akşamdan çıkanları aldım,» dedi.

«Evet,» dedim; «Nişantaşı'nda, bizim evin orada satılırdı bunlar... Bazı geceler ben de çıkar alırdım.»

Gözlüklerimi bulup taktım, manşetlere göz attım.

«Yazar bir kazada yaşama zamansız veda etti.

«Bu sabah evinden çıkmış, bilinmeyen bir yöne doğru giderken çarpan arabanın altında can verdi.»

Bir resmimi basmışlardı. Altında kitaplarımın isimleri yazıyordu.

Cenazem iki gün sonra kalkacaktı... Cumhuriyet, büyük bir ölüm ilânı vermişti.

Okurken duygulandım, gözlerim doldu.

Oğuz ve Sevim, sonunda aldılar gazeteleri elimden.

Oğuz:

«Sanat dergileri daha değişik yazar. Sanatını yorumlarlar. Onları birlikte okuruz,» dedi.

Dudağım titredi.

«Bari iyi bir fotoğrafımı bassalar...» dedim.

Akşam serinliği çıkmıştı.

«Bak Sait geliyor,» dedi Sevim.

Baktım, heyecanlanmıştım. Eniştemin Akaretler Yokuşu'ndaki evinde asılı son fotoğrafındaki gibiydi. Akşam serinliğine karşın, çok eskiden yaptırdığı geniş omuzlu, siyah, vatkalı, onu yakışıklı gösteren paltosunu giymişti. Beyoğlu'ndaki sevgilisinin evinin önünden geçer gibi bir hali vardı.

Elimi sıktı.

Oğuz:

«Biliyorsun kim değil mi ağabey?» diye tanıttı beni.

«Biliyorum,» dedi Sait.

Masaya oturdu. Garsona bir duble rakı söyledi. Bir sigara yaktı. Gözleri çok değişikti.

Çok heyecanlanmışım. Karşımda Sait, yanımda Oğuz, öte tarafımda Sevim... Öbürdünya'dayım. Oğuz'un dediğine göre askeri yönetim var... Bir az gelişmişlik söz konusu...

Sait bana bakıyordu.

«Biliyor musunuz,» dedim, «Sizin adınıza konan ödülü hiçbir zaman alamadım.»

Sait:

«Boşver,» dedi.

«O da adına bir ödül konmasını vasiyet etmiş, ağabey,» dedi Oğuz, beni göstererek.

Sait:

«Can sıkıntısı!» dedi kısaca.

Sevim :

«Jürilerde çok karışıklık oluyor... Kulisler dönüyor... Biz buradan izleyip üzülüyoruz,» diye ekledi.

«Bakalım,» dedim, «Bizimkiler vasiyeti açınca ilân ederler. Doğum günümde verilmek üzere. Her yıl 28 Haziranda...»

Öbürdünya'da akşam oluyordu.

«Üşüdün mü?» diye sordu Sevim.

«Biraz,» dedim.

Sait:

«Söyleyelim de yedek battaniye versinler...» dedi.

Oğuz :

«Kantinden sigara, kibrit alabilirsin... Gel, sana çevreyi göstereyim,» dedi.

Onun ardından, uzakta görünen barakalara doğru yürüdüm.

«Kitaplık var mı?» diye sordum.

«Var,» dedi Oğuz.

«Konusuyor, birşeyler söylüyor...» dedi yanıbaşımından birisi.

Bakıyorum... Biraz Orhan Kemal'e benziyor ama değil... Acaba Kemal Tahir mi diye düşünüyordum ki :

«Kendine geliyor!» dedi bir ses.

«Neredeyim?» diye sorabildim.

«Hacettepe yoğun bakım'dasınız... İyiye gidiyor durumunuz,» dedi Orhan Kemal'e benzeyen bakıcı.

Birden sevindim.

Sonra, gözlerimden yaşlar süzölmeye başladı.

Bir hemşire:

«Ağlamayın. Niçin ağlıyorsunuz?» diye sordu.

Sevdiğim, çocuklarım başucumdaydılar.

İki gün sonra tek kişilik bir odaya çıkarıldım. Kırıklarım yavaş yavaş iyileşiyordu.

Başucumda Oğuz'un, Sait'in, Sevim'in kitapları duruyordu. Bir tutku ile hep onları okuyordum.

Hastaneden çıkınca 'Ödöl' diye bir öykü yazmayı aklıma koymuştum.

Neden, bilmem.

23 Mart 1987, Ankara

BİR YAĞMUR SONRASI

Yağmur dinmişti. Şemsiyemi kapattım. Tak-
siden az önce inmiştim. Emek 8. Cadde'nin üst
kısımında bir yerlerde inmiş olmalıydım, elimde-
ki adrese göz atıyordum; 'Huzur apartmanı, No.
21/8, Emek, 8. Cadde...»

Kırkılı numaralardaydım henüz; yüksek to-
puklu rugan pabuçlarımı çamurlamamaya özen
göstererek yürüyordum.

Son anda aklıma geldi; önünden geçmekte
olduğum çiçekçi dükkânına girdim. Yedi tane be-
yaz gül seçtim, henüz açmamışlardı; çiçekçi gül-
leri saydam kâğıda sararken dikkatle izledim,
açık eflatun renkli bir kurdela bağlattım sapla-
rına...

Çiçeği alıp dükkândan çıktım.

Az önce yağan yağmur hafif bir serinlik ge-
tirmişti ilkbahar havasına. Kızılkahve tayyörü-
mün yakasını düzelttim, önünden geçtiğim bir
nalburun camekânında saçıma göz attım. Sabah
taratmıştım, her zamanki doğal biçiminde omuz-
larıma dökülüyordu...

23 Numaralı apartmanı geçtim, 21 numaralı
Huzur Apartmanı'nın kapısı bir akasya ağacının
arkasına saklanmıştı... Dıştaki aşınmış iki basa-
mağı çıkıp karanlık bir koridora girdim.

Asansör yoktu. Işık düğmesini bulup bastım.
Çocukluğumdaki İstanbul'un Kuledibi'ndeki eski

apartmanlarındaki sesi anımsatan bir gürültü ile, ölü bir otomat girişi, bir köşeye dizili posta kutularını, yukarıya doğru kıvrılan dar merdiveni aydınlattı.

Üst kat pencerelerinden birinde çiçekler görmüştüm: gideceğim yer orası olmalıydı. Sessiz, sakın bir apartmandı; iki kat merdiveni dönerek çıktım.

8 numaralı daireye geldiğimde, kapıdaki pirinç plaketi dikkatle okudum.

«Emekli Albay Ragıp Sermet» yazıyordu özenle parlatılmış plaketin üstünde.

Nedense birden heyecanlandım. Yüreğimin çırpınışını boşu boşuna bastırmaya uğraştım. Bir an durdum, sonra kararlı bir biçimde kapının ziline iki kez dokundum.

Gül buketini tutan elim titriyordu... Neden-se gülmek geldi kendi halime.

Kırk yaşını geride bırakmış, olgun bir kadındım. Toplumda belirli bir yerim, saygınlığım vardı. Ama işte şu kapının önünde, sınav çocuğu gibi heyecanlanıvermişim...

Kapı usulca açıldı. Karşımda, altmış yaşlarında var yok, ufacık tefecik, saçları özenle geriye toplanmış; tombul bir kadın duruyordu. Üzerinde siyah bir ev giysisi, ayağında rahat terlikleri vardı. Serinletici bir kolonya kokusu geldi ondan bana...

«Hanımefendi, sizi rahatsız etmiyorum ya? Ben Leyla Erbay... Dün sabah size telefon etmiştim...» dedim.

Elimde tuttuğum gül buketini yaşlı kadına uzattım.

«Buyrun Leyla hanım... Estağfurullah, niçin

rahatsız edeceksiniz... Ne kadar güzel güller! Neden zahmet ettiniz efendim...» dedi.

Beni içeriye buyur etti.

Eski stil döşenmiş, kahverengi kadife koltuk takımlı, bir köşede özenli bir büfesi olan; ufak bir salona girdim. Gördüğüm kadarıyla ev tertemiz ve çok düzenliydi. Televizyonun üstüne el işlemesi bir örtü çaprazlama örtülmüştü. Girişteki duvarda asılı olan Saatli Maarif Takvimi'nde günün tarihini okudum: 17 Nisan 1986, pazartesi...

Odanın ortasındaki alçak sehpanın üstünde duran saplı şekerlikte badem şekerleri vardı. Yanılmamıştım; pencerenin içindeki saksılarda, atlaslar, begonyalar, renkli kolyoslar ve büyücek bir paşa çadırı gördüm.

«Ben Şadiye... Hoşgeldiniz,» dedi kadın, elimi sıktı. «Siz şöyle buyurun... Ben çiçekleri vazoya yerleştireyim.»

Evin içini, bulunduğum odayı dikkatle süzüyordum. Heyecanımı bastırabilmek için rugan çantamı karıştırıp, sigara paketimi arıyordum ki; Şadiye hanım bir paket Silahlı Kuvvetler uzattı bana.

«Buyrun... Rica ederim buradan yakın, Leyla hanım... Ne denli genç ve güzelsiniz... Dergilerdeki fotoğraflarınız size haksızlık ediyor doğrusu...»

Oturduğum yerde kımıldadım.

«Sağolun efendim,» dedim.

Sigaramı yaktım. Baktım, Şadiye hanım içmiyordu, gülleri vazoya yerleştirmiş, karşımdaki koltuğa oturmuştu. Belli etmemeye çalıştığı bir merak ve ilgiyle bana bakıyordu.

Gözlerimi sehpanın üstündeki gümüş çerçevesi resimlerde gezdirdim.

Şadiye hanım:

«Rahmetli eşim Ragıp bey... Üç yıl oldu onu yitireli... İnanın yokluğuna çok güç alıştım. Bazen şu koridordan yürüyüp kapıda beliriverecekmiş gibi gelir bana...

«Kızım Emel ve damadım... Onlar da Ankara'da oturuyorlar... Şu fotoğraftaki de oğlum Metin...» dedi.

Ailenin resimlerine ilgiyle baktım.

Emel güzeldi, dalgali saçları yandan ayrılmıştı. . Damat, kara yağız bir tipti. Şadiye hanımın gençlik yıllarına ait bir fotoğrafı da öteki sehpanın üstündeydi.

«Sizin yaşamınız renklidir... Dünyanız geniştir, Leyla hanım. Moda dünyası... Defileler, mankenler.. Kreasyonlarınız... Yurt dışı gezileriniz... Dergilerde sizinle yapılan röportajlar...» dedi o.

Sevgiyle güldüm.

«Evet, mesleğim çok renkli. Ama moda desinatörlüğü o denli de yorucu... Bilmem ki hiçbir defileme teşrif etmiş miydiniz, hanımefendi? Örneğin geçenlerde sunduğum 'Seksenaltı ilkbahar ve yaz modelleri' defilemi izlemiş miydiniz?» diye sordum.

Şadiye hanım başını salladı.

«Ne yazık ki, yalnızca basından izleme olanağını buldum. Dış çekimi, protez problemlerim var şu aralarda... İnanın sosyal yaşamım çok ölü.»

İçini çekti.

«Arada bir kızıma giderim. Onlar bana gelirler... Oğlum Metin, elektronik yüksek mühen-

disi, henüz bekâr... Yirmisekiz yaşında. Ehh, o ayrı oturur... Ama düşkündür bana, haftada üç gün uğrar. Apartman komşularım iyi insanlar... İnanın işte tüm dünyam bu kadar benim. Televizyon yetiyor bana; sinemaya, tiyatroya da gitmez oldum. Zaten Ankara'nın havası da dokunuyor. Astımım var...» dedi.

Hafifçe öksürdü.

«Geçmiş olsun efendim,» dedim, «Ankara'nın havası gerçekten berbat.» O an aklıma, 'Ankara havası' adlı açıklı koyulu grilerden tül ve ipek karışımı bir gece giysisi çizmek geldi.

Şadiye hanım öne eğilmişti.

«Geçen yaz Metin, birkaç günlüğüne, deniz kenarına, kuma götürdü beni. Ağrılarıma iyi geldi... Eşimin ölümünden bu yana, yazları hiçbir yere gitmek istemedim. Askeri kampları görmek istemedim bir süre... İşte örgü, tığ işi, falan filan oyalanıyorum şu sıralar...

«Ama kendi dikişimi kendim dikerim. Moda dergilerini izlerim. Sizi yakından tanıyorum,» dedi.

«Çok mutlu oldum efendim,» dedim.

«Kahve içerdiniz değil mi?» diye sordu.

«Hiç zahmet etmeyin...» dedim.

«Ne zahmeşi!» dedi, izin istedi, mutfağa doğru kayboldu.

Yerdeki düz renkli halıya, camekânın içindeki uçuk pembe renkli porselen çay takımına; gerideki bir vazoya yerleştirilmiş, bir iki dal yapma çiçeğe, özenle yıkanmış halı püsküllerine; penceredeki tül perdenin arasından giren öğleden sonra ışığına, köşedeki ufak radyoya ba-

kıyordum ki; Şadiye hanım yuvarlak bir tepsinin üstünde iki fincan kahve ile geldi.

Ayağa kalkıp aldım kahvemi.

«Biliyor musunuz,» dedim, «Benim de bazen kendi kendime olmaya, yalnızlığa, biraz sessizliğe öyle gereksindiğim oluyor ki! Profesyonel yaşam çok yorucu ve yıpratıcı... Bir defilenin tüm programı, modellerin hazırlanışı, dikişler, terziler ve mankenlerle çalışmalar; müzik seçimi, koreografi... Hepsi aylarca sürüyor...

«Geceyarısı bir ayrıntı aklıma takılır, sabaha değin uyuyamam. Bir sigara yakar not alırm...

«Son defilemdeki tül ve ipek giysilerin tümü mankenlerin üstünde satıldı. Ama zarar gören elbiseler de oldu. Kızlar kuliste acele soyunup giyinirken, ince elbiseler yırtılıyor, fermuarlar takılıyor bazen. Elde olan bir şey değil... Sonra siparişler gelir... Zevkli fakat yorucu, yıpratıcı bir yaşam...»

«Ama,» dedi Şadiye hanım, yan gözle bakıp bana, «Siz hiç yıpranmamışsınız... Mankenleriniz kadar genç, ince ve alımlısiniz. Hem işiniz çok kazançlı. Ününüz yaygın...»

«Aman efendim,» dedim, başımı önüme eğdim.

Şadiye hanım bir an daldı.

«Ben çocuklarıma çok emek verdim,» dedi, «İyi yetişsinler, topluma yararlı kişiler olsunlar diye uğraştık, Tanrıya şükür, gördüm bu günleri. Kızım da, oğlum da aklımı ak çıkardılar. İşte bir de evlense Metin, bir yuva kursa... Ben ona kızlar beğeniyorum; güzel, eli çabuk kızlar... Hiçbirini beğenmiyor.»

Küskün küskün sustu.

Bana döndü:

«Sizin çocuğunuz var mıydı?» diye sordu.

«Fakülteye giden bir kızım var,» dedim.

«Maşallah! Allah zihin açıklığı versin,» dedi,
«Ya beyiniz?»

«Onbeş yıldır yalnız yaşıyorum,» diye yanıt verdim.

Şadiye hanım ellerini dizlerine vurdu.

«Aman yalnız yaşamak çok zor... Siz şimdi anlamazsınız ama, yaşlanınca yalnızlık çekilir şey değil... Bakın halime. Ragıp bey rahmetli oldu gitti... Çocuklarım kapımı çalsınlar diye bekliyorum. Kulağım telefonda... Yeni bağlandı o da... İki hafta önce. Ya böyle, yalnız kalmamaya bakın yaşamda. Gençsiniz, güzelsiniz...» dedi.

Sesimi temizledim, bir sigara daha yaktım. İçime derin bir nefes çektim.

«Şadiye hanım,» dedim, «Ben bugün buraya, sizinle bir şey konuşmaya geldim.»

Gözleri bir an parladı, baktı bana.

«Buyrun Leyla hanım, dinliyorum sizi,» dedi.

«Şadiye hanım,» dedim, «Oğlunuz benden üçbuçuk aylık hamile.»

Şadiye hanım bana bakmayı sürdürüyordu. Yüzünde bir anlamsızlık bulutu dolaştı.

«Metin...» dedim, «Oğlunuz Metin, benden gebe kaldı... Üçbuçuk aylık... Bu çocuğu istiyoruz. İlk tahlilleri Sadık Honça laboratuvarında yaptır-
dık... Sonuç müspet çıkınca çok sevindik. Şimdi Hacettepe'ye kontrole gidiyor.

«O, bunu size söylemeye cesaret edemedi. Bugün ben bunun için geldim.»

Şadiye hanım birden sapsarı oldu.

«Oğlum... Metin'im! İnanamam. Böyle bir şeye inanamam... Olamaz böyle bir şey!» diye bağırdı.

«Sakin olun Şadiye hanım, lütfen sakın olun. Sizin bu konuyu olgunlukla karşılayacağınızı ümit ediyoruz... Seviyoruz birbirimizi... Bir süredir birlikteyiz zaten,» dedim usulca.

«Olamaz! Bir tanem oğlum benim! Okulunu en iyi derecelerle bitirdi. Gelecek onun... Amerika... Yepyeni iş alanları... Nasıl hamile kalır? Nasıl doğurmak ister? Nasıl olur da mesleğini mahveder?» diye haykırdı.

Eli tepsiye çarptı. Fincanlardan biri yere düşüp tuzla buz oldu.

«Özür dilerim,» dedim, «Gitmeliyim. Besbelli yanlış oldu buraya gelmem... Sizi istemeyerek çok sarstım.»

Kalktım.

Şadiye hanım oturduğu yerde sendeledi; gözleri yukarı doğru devrildi, koltuğun üstüne yığıldı. Bayılmıştı.

Çantamdan ufak kolonya şişemi bulup çıkarttım. Çabucak mendilime biriki damla damlatıp alnını sildim. Burnuna tuttum.

Açtı gözlerini.

Baktı bana.

Bağırdı:

«Bilmiş kadın! Baştan çıkarttın oğlumu! Yakacaksın istikbalini...»

«Sakin olun Şadiye hanım...» dedim, «Alacağım onu... Evleneceğiz yani...»

Bir an baktı bana.

«Olmaz, olmaz!» dedi, ağlamaya başladı.

«Niçin?» diye sordum.

«Siz ona göre değilsiniz... Ben ona genç bir ev kızı bulacaktım... Ona bakacak, yemek pişirecek... Ev tutacaklardı bana yakın. Gül gibi geçinip gideceklerdi...» dedi.

Hıçkırıklara boğuldu, devam edemedi.

«Seviyoruz birbirimizi...» dedim, «Sevgi zor bulunan bir şey... Ben çocuğu istiyorum. O da istiyor.»

«Yeter!» dedi Şadiye hanım, «Bir elektrik yüksek mühendisi çocuk doğurup ona bakacak ha! Cıldırılmışsınız siz. Yeter!»

Kapıya doğru yöneldim.

Şemsiyemi aldım.

İndim merdivenleri, sonunda ulaştım sokağa.

Her yanımla sinirden titriyordu. Yoldan geçen bir taksiyi çevirdim.

«Gaziosmanpaşa'ya...» dedim.

Yol boyunca dudaklarımı kemirdim durdum.

Metin'i düşündüm. Onun, şu günlerde hafif kalınlaşmaya başlayan ince uzun bedenini; sevgi dolu gözlerini, pırıl pırıl aklını, bana olan sevgisini düşündüm.

İndim taksiden. Tam anahtarımınla açıyordum ki evin kapısını, Metin açiverdi.

Yüzümden anladı her şeyi.

«Demiştin sana... Anneme böyle bir şeyi anlatmak zordur. Belirli kalıplara alışkın o... Ama er geç kabul edecek, alışacak...» dedi.

Yüzünü buruşturdu.

«Hiç üzülün istemiyorum,» dedi.

Durdu:

«Yine midem bulandı. Emedur aldım. Pan-

tolonlarımı vereyim de, senin terzi hepsinin belini genişletsin. İçlerine sığamaz oldum... Canım yine acıbadem kurabiye istiyor...

«Yarın şirkette toplantı var... Öbür gün sabah Zafer beye aylık kontrole gideceğim. Belki kalsiyum başlar...

«Hadi gel, çıkalım... Seymenler Parkı'na gidelim, hava kararmadan biraz dolaşalım...» dedi.

Kolkola evden çıktık...

22 Kasım 1986, Ankara

ÖZEL ODA

Taksi şoförüne doğru eğildim.

«Doğumevi'ne gideceğiz,» dedim. Oturduğum yerde ardıma yaslandım, çantamdan bir sigara çıkarıp yaktım. Bir an yaya kaldırımındaki yoğun öğleden sonra kalabalığına daldı gözlerim. Aralığın son haftasına girmiştik... Yeni yıl gecesi gidilebilecek birkaç yer; yapılabilecek bazı şeyleri aklımdan geçiriyordum ki; yoğun trafik birden açıldı. İki dakika sonra doğumevinin kapısının önünde indim taksiden. Parasını verdim, üstü kalsın dedim. Çantamdan süslü kolonya şişesi paketini çıkartıp elime aldım.

ERKEK DOĞUM BÖLÜMÜ yazılı kapıdan içeriye girdim.

Ziyaretçi günü olduğundan çok kalabalıktı giriş; herkes içeriye doluşmaya çalışıyordu. Bir bakıcı bağırdı: «Ziyaret süresi bir saat, yavaş olun! Herkes girebilecek. Didişmeyin bayanlar!»

Girişte bir tıkanıklık vardı, onu aşmaya uğraşıyordum. Arkamdaki şişmanca eli çiçekli kadın, beni dürtüyordu; tayyörümün belini düzelttim; dönüp ardıma sert sert baktım. Birisi ayağıma basmıştı... Başörtülü bir kadın kalabalığın içinde sendeledi.

«Aman fena oluyorum! Hemen çıkmak istiyorum!» diye bağırdı... Birkaç kişi ona yol aç-

maya uğraştık. Ter içinde kalmıştı. Yanımdan geçerken:

«Aman anam, tansiyonum yüksek... Yere düşecek gibi oldum. Daralıverdim. Anlaşılan bugün giremeyeceğim içeriye. Göremeyeceğim bizimkini lohusa yatağında...» dedi. Kalabalığın içinde, birbirimizi iterek doğumevinin ana koridoruna girebilmiştik sonunda... Koridorun solunda, kapısında «Eylem Odası» yazan bir kapı görünüyordu... Hastalar koridorda bir aşağı bir yukarı yürüyorlardı. Yanlardaki kapıları açık iki kişilik odalarda yeni doğum yapanlar yatıyordu. İçerisi dışarısı kadar kalabalıktı. Koridorun başındaki bir iskemleye oturmuş; saçlı sakallı ağarmış, kucağında yeni doğmuş bebeği ile oturan bir adama, bakıcı laf attı... «Bu yedinci çocuk be baba! Kaçta duracaksın?» Sakallı gevrek gevrek güldü. Dişleri eksik ağzında pembe dili göründü. Bebeğinin başını nasırlı parmakları ile sıvazladı. Bağına bastı onu... «Ne yapalım Allah verdi,» dedi. «Ah,» dedi bakıcı, çapkın bir sesle, «Hepiniz öyle dersiniz.» Soldaki odada bıyıkları yeni terlemiş duru yüzlü bir delikanlı yatıyordu. Annesi yanibaşıdaydı. Yastığına kırmızı bir kurdele iliştiirmişlerdi.

Bakıcı kulağımın dibinde fısıldadı. «İlk doğum... Pek nazlı bir şey. Çok genç olduğundan korktu. Suları evde gelmiş, zor yetiştirdiler. Dün gece doğurdu ya, hali yokmuş, henüz kalkıp yürümedi,» dedi.

Koridorda ilerliyorduk.

Hoparlörden naklen maç yayını başlamıştı. Spikerin tok sesi koridoru dolduruyordu. Sol yanda üç ortayaşlı adam kolkola girmiş bir aşağı bir

yukarı yürüyorlardı. «Hafif sancılı bunlar...» dedi bakıcı. «Devlet İstatistik Enstitüsü'nden üç arkadaş... Birbirlerine moral veriyorlar.»

Kulak verdim. Ortadaki:

«Hâzım, doktora haber verelim... Benim sancı yedi dakikada bir geliyor,» dedi. Kolundaki saate göz attı.

«Tamam,» dedi öteki, «Ben şimdi hemşireyi bulurum.»

Kocaman bir sepet çiçek taşıyan bir çırak koridora dalmıştı.

«Çiçek kime gidiyor oğlum?» diye sordu bakıcı.

Başı kabak oğlan, çiçeğe ilıştırılmış karta baktı:

«Bay Hüseyin Gürdaş'a,» dedi.

«Gel,» dedi bakıcı, «Bu yanda, şu karşiki tek kişilik özel odada yatıyor.»

Bana döndü:

«Bir holding sahibi. İkiz doğurdu. Sezaryen yapıldı. Aile bayram ediyor. Oda çiçek bahçesi gibi! Kürklü hanımlar girip çıkıyor içeriye. Sekreteri gelenlere nescafe ikram ediyor. İçeriye bir göreceksin sen. Bebekler özel ikiz yatağına yatırıldı. Allah kimine verince tam veriyor,» dedi.

Yan taraftan gelen acı bir bağırma ile irkildim. Bakıcı ilgilendi bir an. «Manav Musa diye biri,» dedi, «Solfasol'dan geldi. Kimsesi yok. Tansiyonu yüksek üstelik. Dur, ben bir bakayım. Belki eylem odasına alınması gerekir. Sen bekle, şimdi geliyorum,» dedi.

Yüzü sapsarı kesilmiş manavın yanına gitti. Manav pabuçlarının ardına basmıştı. Belini tutuyordu. Yüzü boncuk boncuk terlemişti.

«Kurtar beni Allahım!» diye bağırdı.

Bakıcı;

«Musa bey, doktor sana bir bakıversin. Gel şu odaya geç. Şuraya uzan,» dedi.

Genç bir doktor koridorun başında belirmişti. Cebindeki kalemi yokladı; odaya girip, kapıyı ardından kapattı. Bakıcı dönmüştü yanına.

«Yaşlı bir su tesisatçısı var. Sezaryene hazırlıyorlar. Zor olacağı benzer. Nasıl da cesaret ediyorlar bu yaşta doğurmaya hiç anlamıyorum,» dedi.

Kazınmış saçlarından er olduklarını anladığım iki delikanlı bellerini kalorifere dayamış, gelen geçeni izliyorlardı.

«Mamak muhabere'den bu gençler,» dedi bakıcı kulağına eğilip. «Doğum izni alıp gelmişler. Yani ben burada her türlüünü görüyorum. Bağıran, çağıran... Her türlüünü, anlarsın ya. Ama bu çocuklar öyle edepki ki, anlatamam sana.»

Erler kaloriferin oradan ayrılmış, koridorda dolanan kalabalığın içine karışmışlardı. Bir kısım hastalar koridorun öteki ucundaki televizyon ekranından maçı izliyorlardı.

«Şu odada bir manifaturacı düşük yapıyor...» dedi bakıcı, eli ile rastgele bir odayı gösterdi. «Her yan kan. Şimdi başında doktor var. Çocuk tutmuyormuş. Altı aylık olunca düşürüyor. Ben konuştum; hocaya bile gitmiş... Ama bazen oluyor böyle. Dokuz ay sırtüstü yatması gerek. Eh, adamın da dükkânı var; işinin başında durmaya mecbur... İşte bu kez de düşük yaptı. Morali berbat,» dedi.

Sarışın, uzun saçlı bir delikanlı gördüm. Ku-

cağında bebeği, yanında uzun elbiseli, saçları ör-
gülü genç bir kız vardı.

«Bu da ecnebi. Evvelsi gün doğurdu... Hippi...
Hollandalıymış... Kolay doğurdu sayılır. Bilirsin
onların değişik yöntemleri var. Nefes alıp verme
yöntemleri... Kız, doğum olup bitene değin başın-
da durdu.»

«Şu kim?» diye sordum.

«Hangisi?» diye sordu bakıcı; dönüp göster-
diğim tarafa baktı.

Çok yakışıklı, genç bir adam durmuş bize
bakıyordu.

«O mu?» dedi, «O bir sporcu kafilesinden. Ço-
cuğunun kimden olduğunu söylemedi. Yalnız ba-
şına gelip yattı. Arada takım arkadaşları ziyare-
te geliyorlar. Kız doğurdu. Ne yakışıklı şey değil
mi?»

Sporcunun gözü üstümüzdeydi.

«Çok kürtaj var bu arada,» dedi bakıcı, «Da-
ha çok da genç çıraqlar... Kimini ustası getiri-
yor. Bak, şu havacı üsteğmen'e. Köşedeki Sular
İdaresi'nden emekli bay'ın yanındaki... Sun'i ağ-
rı verilecek ona. Gecikti doğumu. Günü tamam-
landı. Emekli herhalde sezaryen olacak.»

Emekli heyecanla birşeyler anlatıp duruyor-
du.

«Seninki kim? Sen kime geldin?» diye sor-
du bakıcı.

«Elektrik yüksek mühendisi Metin Sermet...»
dedim.

«Elektrik yüksek mühendisi mi dedin? Genç-
ten biri... Şu an doğumhanede. Çıkmadı daha. An-
nesi de buralarda bir yerde...»

Köşede Şadiye hanımı gördüm. Rengi kül

gibiydi. Elinde mendili bir aşağı bir yukarı yürüyor, hiçbirimizi görmüyordu. Yaklaştım yanına. Usulca omzuna dokundum.

«Ah, siz misiniz?» dedi bir düştten uyanırcasına. «İçeride Metin... Çok oldu gireli... Merak ediyorum.»

«Meraklanmayın,» dedim, «Şimdi bakıcı haber getirir bize...»

Bir çığlıkla yerimizden sıçradık.

«Bir TIR şoförü ..» dedi bakıcı, «Doğurmak üzere.»

Yeşil giysili iki doktor, doğumhane tarafından çıktılar. Şadiye hanım koştu. Ben ardındaydım. Hemşire kapıya çıkmıştı. Bize bebeği gösterdi.

«Güzel bir kızınız oldu!» dedi.

Şadiye hanım heyecandan yıkılacak gibiydi, usulca tuttum onu.

«Görebilir miyiz hastayı?» diye sordum.

«Daha sonra,» dedi hemşire. Kapıyı kapattı.

Yeniden bu yoğun koridora; insan selinin içine karışmıştım. Parlak gözlü, orta yaşlı bir adam yaklaştı yanıma.

«Üçüncü çocuğumu bekliyorum,» dedi. «Heyecansızım. Gençken nasip olmadı. İşim gücüm vardı. Üstelik bir yabancı kadın sevmiştim Almanya'da. O çocuk istemezdi. Şimdi mutluyum. Mali gücüm iyi. Severecek büyütüyorum çocuklarımı.»

Maç berabere bitmişti. Kimi hastalar toto ve loto kâğıtlarını çıkartmış, işaretliyorlardı.

Geriden fısıldaşmalar oldu. Sonradan, Bodrum eşrafından biri olduğunu öğrendiğim şişman, gerdanlı bir gencin yanındakiler birbirleri-

ne birşeyler söylediler. Herkes dönüp bakınmaya başladı. Bakıcı benden önce duymuş, «Yeşilçam'dan ünlü bir yönetmen gelmiş, yanında senaristi. Bakın, işte şu karşıdan gelenler...» dedi.

Aralarında konuşarak yanıma geldiler.

«Hayrola, nasılsınız?» diye sordum.

Yönetmen, saygı ve sevgi ile elimi sıktı. Senarist biraz ezik duruyordu. Yönetmen eliyle onun omzuna dokundu.

«Hasan'ı kontrole getirdim... İyi bir doktoru var burada.»

Hasan :

«Doğuracağım bu çocuğu,» dedi.

Kararlı görünüyordu. Onu en son gördüğümde Yeşilçam'ın güzel kadınlarından biriyle birlikteydi. Acaba hâlâ birlikteler mi, çocuk ondan mı diye merak ettim ya, hiçbir şey sormadım. Gözlerinin içine baktım.

«Yeni senaryolar var mı? Özgün bir şeyler?» diye sordum.

Kızardı. Güldü.

«Var. Birtakım şeyler...» dedi.

Sonra bana sordu:

«Modacılık nasıl gidiyor?»

«İyidir,» dedim.

Uzaktan gelen doktoru görmüşlerdi. Vedalaşıp ayrıldılar yanımdan.

Az önceki emekli yine yanıma yanaşmıştı.

«Doktora söyleyeceğim. Sun'i ağrı iğnesi yap-sın bana. Artık takatım 'kalmadı. Moralem bozuldu,» dedi.

Birden yüzünü buruşturdu. Rengi uçtu. Ağrısı başlamıştı. Onu koridorun köşesine bırakıp yürümeye başladım.

Koridor iyice tenhalaşmıştı. Hoparlörden verilen maç az önce kesilmişti. Ziyaretçiler yavaş yavaş dışarıya çıkıyorlardı.

Çoraplarımın çizgisine bir göz attım. Gözüme güneş gözlüklerimi taktım. Tam çıkışa doğru yürüyordum ki, koridorun solundaki kapısı yarı aralık bir özel odadan usulca çıkan uzun boylu, saman renkli kâküllü, kalın kemikli bir kadın beni yerimde dondurdu. O da beni görmüştü. Soğuk mavi gözleri ile baştan aşağı süzdü beni bir an, sonra başını çevirdi; aksanlı Türkçesi ile :

«Hemşiranım, bakar mısın buraya!» diye koridordan geçen hemşireye seslendi.

Yanılmıyordum. Eski patronumun; yıllar öncesi bir süre yanında çalıştığım adamın Alman asıllı karısıydı bu.

Eskiden olduğu gibi, besbelli şimdi de pek hoşlanmıyordu benden.

Selâmlaşmamıştık.

Eski patronum, o duygusal beyzade; erkekliği ile onca övünen o adam; yoksa doğum mu yapmıştı? Çıkamayacaktım hastaneden bunu öğrenmeden. Anlamıştım. Kösedeki kadınlar helâsına girdim. Aynaya bir göz attım. Saçımı, kirpiklerimi düzelttim. Dudaklarıma ruj sürdüm.

Düşünüyordum.

Demek hâlâ karısı ile birlikteydi... Yıllardır herkes, ayrıldılar, ayrılıyorlar, çok mutsuzlar, adam bunalıyor diye dedikodular edip dururlardı.

Aklıma başka bir şey geldi. Belki kadının hastası bir başkasıydı. Olamaz mıydı bu? Çok zengin adam... Hiç Alman kadın bırakır mı onu?

Yıllar önce, «adam beş parasızken, kadın çalışıp bakmış ona,» derlerdi.

Merak içindeydim. Patronu düşündüm. Yıllar vardı ki görmemiştim yüzünü. Kimbilir yaşamda şimdi ne yapıyordur? diye aklımdan bile geçirmediğim bir anda; erkek doğumevinin koridorunda karısına rastlayıvermişim işte...

Garip adamdı. Huzursuzdu. Odasına girmek başlıbaşına bir merasim gibi bir şeydi. Karşısındaki insanı üç dakikadan fazla dinlese sıkılırdı. Yerinde oturamazdı. Yanıbaşındaki telefonun niçin her üç dakikada bir çaldığını sonradan öğrenmişim. Telefonu açar, karşısındaki ile konuşmaz; telefonla oynar, odadaki insanı incelerdi. Sonra içeriye sekreteri dalar, misafire de gitmek düşerdi.

Birden zengin olmuştu. Ticaretten çok para kazandığı söylenirdi. Kitaplara, resimlere aşırı merakı vardı. Kültürü derindi. Belki iyi yürekliydi ama korkak bir yanı vardı. İnsanlardan, kalabalıklardan nefret ederdi.

Alman eşinden bir de çocuğu varmış; bir lisede okuyormuş diye duyulmuştu. Eşini pek meydana çıkarmazdı.

Kimi zaman çok duygulu, kimi zaman korkudan her türlü kırıcılığı ve kabalığı yapabilecek; çelişkili bir yapıya sahipti.

İstanbul efendisiydi. Parası ve kültürü ile toplumda iyi bir yer edinmişti.

Koridordaki kapıyı gözlüyordum. Alman kadın bir süre sonra kapıyı kapatıp dışarıya çıktı. O, koridorun ucunda kaybolur kaybolmaz dayanamadım, özel odanın kapısını tıklattım. İçeriden, tanıdığım bir ses:

«Girin,» dedi.

Kapıyı usulcacık açıp içeriye girdim.

Krem renkli battaniyelerin altında yatıyordu. Odanın perdeleri çekikti. Yatağın yanındaki sehpanın üstünde bir iki Almanca kitap, çeşitli mecmualar, bir şişe limonlu gazoz, kristal bir vazonun içinde beyaz güller gözüme ilişti.

Dışarıdaki koridordan öylesine değişik bir dünya idi ki bu özel odanın içi, hafif, tatlımsı bir tütün kokusu da vardı içeride...

Eski patronum beni görünce hayretle doğruldu yattığı yerden...

Çekinerek;

«Anımsadınız mı beni Rıfat bey? Şirketiniz bünyesinde çalışmış olan eski stenograflarınızdan biriydim...» dedim.

«Tanımaz olur muyum?» dedi küskün bir sesle. «Hoşgeldiniz!»

«Nasılsınız?» diye sordum.

«İyi sayılırım,» dedi. «Dün sabaha karşı çok zor bir doğum yaptım. Sezaryen...»

Yüzünü buruşturdu.

«Kutlarım sizi,» dedim. «Nasıl bir duygu?» Gözleri parladı.

«Harika!» dedi.

Hep böyle derdi... Yaşlanmıştı. Saçları iyice kırlaşmış, yüzündeki çizgiler derinleşmişti. Niçin çocuk doğurmak istemiş olacağını, bu yaşta böyle bir tehlikeye nasıl girdiğini birtürlü anlayamıyordum.

Hep uzaklara kaçmak, yalnız başına yaşamak istediğini söyleyen bu adam, pek de sevdiğini sanmadığım Alman eşinden bir çocuk doğurmuştu işte! Sanki anlamıştı düşündüklerimi.

«Bir çılgınlıktı,» dedi. «Ama mutluyum. Çocuk Edwina'dan değil.»

Şaşkınlıkla ona bakıyordum. O, devam etti:

«Rastgele, çok genç birinden... Bir gecelik bir ilişkiden bu çocuk... Edwina bilmiyor. Belki de son çapkınlığımın bir anısı olacak bu ufak yavru. Üç kilo ikiyüzelli gram ağırlığında bir oğlan. Hemşire birazdan getirecek.

«Şaşırdın, değil mi?»

«...Yaşamımda bir dönüm noktasına gelmiştim. Öyle bir boşluktaydım ki... Evliliğimin, işimin, paramın, ünümün, kısacası hiçbir şeyin önemi kalmamıştı artık benim için. Bunalmıştım. Bir daha yüzlerini bile görmediğim, çok genç kızlarla birer gecelik maceralar yaşamaya başlamıştım... Üstelik, çok da içiyordum.»

Başucuna uzandı, bir sigara aldı paketten, yaktı; dumanı havaya üfledi. Gözüm şaşkınlıkla, yatağın karşısındaki duvara, o ana değin dikkat etmemiş olduğum bir tabloya ilişti. Ünlü bir 'baba ve oğul' tablosu idi bu. O, beni izliyordu.

«Evet, bir Picasso. 'Baba ve oğlu.' Mavi dönem. Evden getirttim. Çıplak duvara bakmaktan nefret ederim,» dedi. Sigarasını söndürüp devam etti. «Ne diyordum, işte böyle bir maceradan sonra; inan kızın yüzünü bile anımsamıyorum, çünkü çok konuşuyordu, sıkıyordu beni... Saçları kıvrır kıvrırdı... Uzun bacakları vardı. Evet, ondan hamile kaldığımı anladım. Bunu farkettiğim an garip bir huzur geldi içime... Doğurmayaya karar verdim. Kızın haberi bile yok. Bıraktığım armağanı alıp gitmiş... Kentteki milyonlarca kadının arasına karışmış... Bu çocuğu dayanılmaz bir arzuyla istedim. Bunu anlatmak güç...

Duyduklarımı anlayamaz herkes ama sen belki anlamışsındır,» dedi.

«Evet,» dedim, «Anladım. Eşiniz gelebilir şimdi... Ben gideyim.»

«Tamam,» dedi o. İlave etti: «Edwina çok mutlu... Yeni baştan bir aile olacağımız için... İkimize de bakacağı için... Zaten tüm evliliğimiz boyunca hep bir çocuğa bakar gibi bakmıştı bana...»

Krem rengi, kenarlarına açık sarı ipek geçirilmiş battaniye hafifçe yere kaymıştı...

Uzanıp, düzelttim.

Başını yana çevirdi.

Konuşma bitmişti.

Krem rengi tül perdelerin arasından süzülüp, duvardaki tablonun derinliklerinde oynayan ışığa; bir lahitin üstünde yatar gibi görkemle lohusa yatağında yatan eski patronuma son bir kez baktım.

Kapıyı ardımdan usulca kapatıp, koridora çıktım.

Bir taksiye işaret etmezden önce, biraz yürüdüm.

Düz sarı saçları ile bayan Edwina'yı, eski patronumu, krem renkli tül perdeleri, gerçeği hafifleten özel odayı, duvardaki açık mavili ve morlu; erkeği anlatan tabloyu, kıvrıcık saçlı, çocuksu, çok konuşan, unutulmuş, uzun bacaklı sevgiliyi düşündüm.

Kimbilir her şeyden habersiz, neredeydi şimdi...

Yürüdükçe usul usul kendi dünyama dönüyordum. Baktım, yoğun düşünceler içinde evimin kapısına gelmişim...

Anahtarımı çıkartıp, açtım kapıyı. Yerde bir iki davetiye vardı... Onları alıp, açmadan kapının yanındaki gümüş tepsiye bıraktım. Manto-mu sedirin üstüne attım. Teybin düğmesine bas-tım. Caruso'nun aryaları odayı dalga dalga dol-duruyordu.

Dışarıda neredeyse bir başka gece başlamak üzereydi...

7 - 27 Aralık 1986, Ankara

İÇERDEKİ

Gündüzleri avareyim şu sıralarda. Kışın usul usul bastırıldığı; havanın erken karardığı; Ankara'daki yoğun hava kirliliğinin insanın gözlerini yakıp içine boğuntu verdiği şu günlerde sokaklarda dolaşıyorum. Kızılay'a inip kalabalığın içine karışıyorum, pasajlara girip çıkıyorum. Sakarya'daki dönerci kuyruklarına takılmak isteyip son anda vazgeçiyorum. Kitapçı vitrinlerine bakıyorum, arada berbere gidiyorum. Sıhhiye tarafına yönelip hastanelerin oralarda dolanıyorum.

Dediğim gibi, gündüzleri avareyim şu sıralarda.

Kenti satın alacakmışım gibi, her yanında dolaşıp duruyorum; yıllardır girmedğim ara sokaklara girip çıkıyorum. Caddelere, apartmanlara, yokuşlara; kötü yaya geçitlerine, trafik ışıklarına; yeni konan sokak lambalarına; her yana döşenen pembe kaldırımlara alıcı gözüyle bakıyorum.

Heykellere göz atıyorum; köylülerin yoğun olduğu kesimlere gidiyorum. Seyyar satıcılara; kentin içine sıkışmış tek tük yatır türbelerine; lojman binalarına, öğrenci yurtlarına hep satın alacakmışım gibi bakıyorum.

İş yok! Beğenmiyorum.

Bir otobüse atlayıp yukarı mahallelere uzanıyorum. Sefaret otolarına göz atıyorum; iki yanı ağaçlı yolları gözucu ile izliyorum; Bakanlık binalarına uzun uzun bakıyorum; elimde mendil, burnumu siliyorum arada.

Yeni başlayan otel inşaatının oraya gidip derin temele göz atıyorum. Sinema afişlerini belliğimde tutuyorum; öğrenci otobüslerini gözlerimle takip ediyorum.

Yıl 1986.

Ankara'dayım.

Çoktandır yurtdışındaki dostlarıma mektup yazmıyorum; parkları, Amerikan pazarlarını, köşebaşlarındaki yorgancı dükkânlarını, Ordu pazarlarını, manavları, ilkokul bahçelerini, dershane önlerini; kış sebzelerini, boş pazar alanlarını, kapalı otoparkları gözlerimle tarayıp çoğunluk öğleden sonraları dönüyorum evime...

Yoğun birtakım şeyler yaşıyorum. Yıllardır yalnız başıma voltaladığım kenti, artık birisiyle paylaşıyorum.

İşte bunun için, gündüzleri, herkes işyerlerinde kapalıyken, yeni bir yönünü bulmaya çalışıyorum kentin. Görürsem, değişik bir açıdan, birşeyler yakalamaya niyetliyim.

Kent buna hiç olanak tanımıyor; otobüsleri, kirli dolmuş camlarının ardından izlediğim askeri yapıları, kebabçı dükkânları ve kirli hava-sıyla sürüp gidiyor...

Böyle bir yürüyüşten sonra, oturduğum blok apartmanlardaki evime dönmüştüm. Elimde anahtarım, asansör düğmesine basacağım sırada, duvara, asansörün yanına yapıştırılmış bir

yazı ilişti gözüme. Kırmızı kalemle yazılmıştı, besbelli önemliydi.

Okumaya başladım:

«Blok sakinlerinin dikkatine!

A Blok 83 numaradaki hırsızlık olayından sonra, B 56 ve C 34 numaralı dairelere de maalesef hırsız girmiştir.

Hırsızın seyyar satıcı kılığında daire kapılarını çalıp inceleme yaptığı anlaşılmıştır. Şüpheli şahısların derhal apartman yöneticisine bildirilmesi rica olunur. Bloklara zorla giren satıcı, dilenci ve benzerleri derhal polise teslim edilecektir. Duyurulur. Müdüriyet.»

Anahtarımı şakırdatarak oturduğum üçüncü kata çıktım. Sildim ayaklarımı paspasa. Kapıyı açıp girdim içeriye.

Akşam loşluğu dolmuştu odalara. Bir iki ışık yaktım, sehpanın üstündeki lambanın fişini taktım, radyonun düğmesine dokundum. Ocağın üstündeki çaydanlığın altını yaktım. Terliklerimi bulup giydim.

Dosdoğru arka odaya gittim. Şöyle bir pencerenin içindeki çiçeklere su veriyordum ki, kapı üstüste iki kez çalındı.

Saatime bakıyorum, arkadaşımın gelmesine daha en az birbuçuk saat var. Hastaneden, ancak beş otuz'da çıkar; trafik yoğundur, altıyı az geç gelir; anlatır bana günün olaylarını...

Çıkar dolaşırız biraz veya mutfakta birşeyler hazırlarız... O, gazetelere bakar; ben geceki televizyon programlarını merak ederim.

Yakmış olduğum sigarayı bırakacak bir tabla aradım; koridoru geçip kapıya yönelmişim

ki, sahanlıkta temiz yüzlü, kentsoylu giyimli bir adamın irkilip bir adım gerilediğini gördüm.

Bir an şaşıran adam, kendini çarçabuk toparladı.

«Özür dilerim,» dedi, «Evde olduğunuzu bilmiyordum. Sizi korkutmak istemedim. Her zaman bu saatte evde bulunmazsınız...»

Olduğum yerde kalakalmıştım. Derinden gelen, çatallı bir ses: «Kimsiniz siz!? Nasıl girdiniz içeriye?» diye sordu.

Bir süre sonra tanıdım bu sesi; benim sesimdi bu.

Adam ceplerini karıştırıp duruyordu.

«Af buyurun,» dedi. «Kartımı arıyorum.»

O sırada elindeki kese kâğıdı patlamış, iki üç mandalina yere yuvarlanmıştı. Ceplerini karıştırmayı bıraktı bir an, eğildi topladı mandalinaları. Kapıyı usulca kapatmıştı. O denli rahat hareket ediyordu ki, bağıracaktım, bağıramadım. Vazgeçtim.

«Siz hırsızısınız değil mi?» diye sordum.

Adam kırılmış bir sesle:

«Haşa! Hayır. Hırsız değilim efendim. Hırsızlıkla hiçbir ilgim, ilintim yok! Ufak bir araştırma yapıyorum. İlgi alanım şu günlerde bu bloklar ve burada oturan insanların dünyası. Bir dakika, işte kartım,» dedi. Cebinden çıkarttığı kartını uzattı bana.

Alıp okudum.

«Recep Eğilmez

Araştırmacı.»

Kartı geri uzattım. Alıp cebine koydu.

«Bizim bloklardaki dairelere giren hırsız sizsiniz değil mi Recep bey?» diye sordum.

O, gözünü kırpmadan, güvercin göğsünü şişirerek baktı bana.

«Bloklardaki dairelere girip araştırma ve inceleme yapan benim. Ama hırsız değilim. Hiçbir şey çalmadım. Kimseyi ürkütmedim. Zaten kimse de görmüş değil beni. Yalnızca merak ettiğim bazı ipuçlarını aradım, girdiğim evlerdeki yaşamlarda. Geride bırakılan izlerde... Kitaplarda... Katlanmış gazetelerde, çözölmüş bulmacalarda. Kitaplarda. Ne bileyim ben, mutfakta o gün pişmiş olan yemeklerde...» dedi.

İlgimi çekmişti adamın bu söyledikleri.

Kılığına kıyafetine daha bir dikkatle baktım.

Yaşı otuzsekiz ya var, ya yoktu.

Acaba sosyoloji eğitiminden geçmiş bir kişi mi! yoksa felsefe ile uğraşan biri mi, veya bir deli mi diye, anlayabilmek umudu ile, süzüyordum onu...

Duyarlıydı. Ne düşündüğümü anlamış gibi durduğu yerde dikleşti. Gömleğinin yakasını düzeltti; fare grisi pabuçlarını dolduran ayaklarını azıcık kıpırdattı, öylece durdu.

Tuhaf şey. Olsa olsa memur tipli bir adamdı bu.

Birden aklıma geldi:

«Nasıl açtınız kapıyı? Ya o mandalinalar?» diye sordum.

«Maymuncukla,» dedi. Cebinden uzunca, bükük, spiral bir tel çıkartıp gösterdi bana.

«İlkin mandalinacı gibi çalışıyorum kapıyı. Evde kimse yoksa, kapıyı bununla açıp giriyorum içeriye. Her gördüğümü algılamaya çalışıyorum; çevrede bırakılan dergilerden, yatak odalarında-

ki geceden kalma havadan; banyolardaki kokulardan, buzdolaplarının içindekilerden; pencerelerden görünen manzaralardan, müzik aletlerinde dinlenen kasetlerden... Yaşamı incelemeye ve algılamaya çalışıyorum,» dedi.

Adamın ayaküstü anlattıkları iyice ilgimi çekmeye başlamıştı. Artık ürkmüyordum ondan.

Onu salona buyur etmeden önce, bir iki soru daha sordum.

«Ne amaçla anlamaya çalışıyorsunuz ki; hiç bilmediğiniz, tanımadığınız, görmediğiniz insanların dünyasını?» dedim.

O, çok sakindi.

«Takdir buyurursunuz ki, insanın her çevreye girebilmesi kolay değil. Birtakım sosyal bağlar edinmek gerekli. Tanıştırılmak, takdim edilmek, buna benzer daha pek çok şey. Ama evde kimse yokken, bir eve girmek, eğer düşünürseniz bir an, dünyanın en kolay işlerinden biri.

«Tanımadığım, görmediğim, hiç bilmediğim insanların dünyasını anlamaya çalışmamın bir nedeni şu; yaşamı, daha doğrusu yaşamın anlamını kavramaya çalışıyorum,» dedi.

Olacak iş miydi bu!

Bir yandan onu dinliyor, bir yandan da yeleşimin kıvrımını düzeltip duruyordum.

«Ne denli soyut bir düşünce biçimi bu Recep bey,» dedim, «Şaşırtıyorsunuz beni. Yani insan boş bir evden, yaşamın anlamını nasıl çıkarabilir ki?»

«Hiçbir ev boş değil ki!» dedi o.

Hülyalanmıştı.

«Dopdolu oluyor her ev. Üstelik insanların atamadıkları o kadar çok işe yaramaz şey var ki... İncelediğim her ev, yaşamın izleri ile dolu.»

Devam etti:

«Bakın, şimdi Ankara'dayız. Şu ara, bu blokları seçtim inceleme alanım olarak. Ortanın biraz üstünde halli vakitli insanlar oturuyor burada çoğunluk, öyle değil mi? Ama çok varlıklı olan yoktur. Varlıklı kimse blok apartmanda oturmaz. Ne bileyim, Gaziosmanpaşa'da villada oturur, yeni yapılan apartman katlarında oturur... Dıştan zilli, ana kapı kapalı. Diyaforla konuşuluyor filan... Zaten bana yaramaz, ilgi alanım değil. Ben şu günlerde, orta halli insanların, belirli bir aydın kesiminin, belki de burjuva kökenli orta halli'nin yaşamını, yaşama karşı nasıl direndiğini, bu olayın 1986 Ankara'sında nasıl olduğunu merak ediyorum.»

«Eğitiminiz?» diye soracaktım ki, dudağımı ısırıp sustum.

«Buyurmaz mısınız içeriye?» dedim. «Buyrun bir de benim eve bakın bakalım.»

Başını önüne eğdi. Çok duygulanmıştı.

«Çok teşekkür ederim,» dedi. «Hiç kimsenin anlayamayacağı bir şeyi siz anladınız. Ne denli teşekkür etsem size, azdır.»

Salona girmiş, çevreye bakıyordu. İzliyordum onu. Çok dikkatliydi; birçok resim, kitap, belki yüzlerce ufak nesne ile dolu olan salonunda parlak gözleri son model bir fotoğraf makinasının zoom yapan objektifi gibi dolanıp duruyordu.

«Ne çok kitap var...» diye mırıldandı.

Uzandı kitaplığa, kapağında Rimbaud'nun

genç bir resmi olan kitaba bakıp özenle yeniden yerine koydu.

Yerlerdeki oymalı kutulara, duvarlardaki batıklere, Uzakdoğu biblolarına, Kabuki tiyatrosundan alınmış aynalı oyuncaklara, masanın üstünde üstüste yığılmış tozlu kitaplara, tavana yakın bir yerlerdeki Çin şemsiyesine, duvardaki maskelere büyük bir ilgi ile baktı, sonra döndü bana:

«İnanın şaşırdım,» dedi. «Öyle çok şey var ki bu odada. Değişik bir dünyanın kulisi gibi burası. Kolay incelenemez. Ama sentezim hazır; çok yer gezmiş olmalısınız ve kitaplarla çok ilgilisiniz.»

Başımı salladım.

«Doğru,» dedim.

İzin isteyip koltuğa oturdu.

«Son incelediğim üç apartman dairesinde yaşama bakış, birbirine oldukça benzerdi, diyebilirim. Raflarda belirli kitaplara rastladım. Kadınların dikiş kutularından, ördükleri yünlerden veya dolaplardaki giysilerden, kaç yaşında olduklarını; sabah aynanın karşısına geçtiklerinde nasıl süslenip nasıl dudaklarını boyadıklarını bile hayal edebildim. Sonra, fakülteye giden gençlerin odalarını iyi tanırım. Mesela B blok 34 numaralı dairede öyle bir öğrenci var. Sosyolog olacak. Bu yıl kazanmış fakülteyi. Esmer güzelce bir kız arkadaşı var, fotoğrafı masasının üstündeydi... Yeni kitaplarına bir bir baktım. Aile, müzik seti almış ona. Odasında, köşedeydi. Mektuplar... Resimler... Ufak notlar... Biliyor musunuz, bunlar çok yardımcı oluyor insana.»

Gümüş kutudan bir sigara ikram ettim. Alıp yaktı.

«Başka neler öğrendiniz bu incelemeleriniz sırasında?» diye sordum.

Durdu, düşündü. Sigarasının ucuna baktı bir. Sonra tablaya bıraktı.

«Yaşam kolay değil. Ekonomik açıdan... Bunu gördüm. Yalnız yaşayabilen de çok az. Gönül ister ki, bir süre sonra varlıklı kesimin evlerinde de sürdürebileyim bu araştırma ve incelemelerimi. Değişik evrenler görebilir insan. İçilen içkiler... Kullanılan müzik setleri... Kadın parfümleri... Ütü odaları... Uşak odaları... Çamaşır makinaları... Hepsi ne çok şey söyler,» dedi.

Bir an düşündüm.

«Belki böyle bir araştırma için İstanbul kent olarak daha uygun olabilir. Ne dersiniz?» dedim.

«Kuşkusuz,» dedi, sigarasının külünü silkeledi.

«Ama,» dedim, «İnsanların arabalarını inceleyemezsiniz, değil mi? Yani evin dışındaki yaşamı... Çünkü o da çok önemli. İnsanların evlerinin dışında da çok önemli bir yaşam dilimleri var.»

«Tabii, orası öyle,» dedi, «Okullar, bankalar, hastanelerden tutun da özel sektör alanları, hanelardaki bürolar, muayenehaneler değil mi, demek istediğiniz?

«Bambaşka bir inceleme alanı... Fakat takdir buyurursunuz ki, ev, insanın kabuğudur ve benim araştırmamı da özgün kılan bu.

«Bir banka müdürünü her gün yüzlerce kişi görür bankada veya bir öğretim görevlisini bin-

lerce öğrenci dinler günün içinde, ama bir hukukçunun terliklerini ve bornozunu, bir emekli dışının karısı ile karşılıklı oturdukları koltukları veya bir senatörün çekmecesindeki fotoğrafları, bir ev kadınının takvime işaretlediği özel günleri, ancak ben bilebilirim.»

Belli belirsiz bir hayranlıkla dinliyordum Recep Eğilmez'in bana anlattıklarını.

O an aklına bir şey gelmişti. Heyecanlanmıştı. Öne doğru eğildi. Kulağıma fısıldarcasına anlatmaya başladı:

«Aşağı Ayrancı'da girdiğim bir evde gördüklerimi unutamıyorum. O dünyaya bir kez daha girebilmeyi, o gördüklerimi son bir kez daha görmeyi çok isterdim. Artık o dünya kapalı bana; kapının kilidini değiştirmişler! Açamadığım bir kilit takılmış kapıya.

«Bir öğleden sonra girmiştım o daireye. Dinçtim, neşeliydim o gün. Sabah girdiğim bir başka apartman dairesinde eşsiz bir pul koleksiyonuna rastlamış, bir saate yakın bir zamanı, bu değişik, çok değerli pulları izlemekle geçirmiştım. Sanırım bir emekliye aitti bu pullar. Herneyse, sözü uzatmayayım; Aşağı Ayrancı'daki dairenin kapısını kolayca açtım. Kafamda hâlâ o eşsiz pul koleksiyonu vardı. İçeriye girdim. Loş koridor da bir iki adım attım ki, evde yalnız olmadığımı anladım.

«İçerdeki odadan bir kadın seslenmişti:

«— Nasuhi, sen misin? Gel, sedirde yatıyorum. Yan odadayım. Sabahtan beri evde kimse yok. Öyle sıkıldım ki. Kalkamıyorum, hiçbir şey yapamıyorum.

«Usluca sesin geldiği odaya doğru gittim. Ka-

pıda durdum. Sedirin üstünde genç bir kadın yatıyordu. Beni görünce şaşırdı.

«— Kimsiniz siz? Nasuhi sandım sizi. Hırsızsanız evde çalınacak bir şey yok. Bir süre önce bir trafik kazası geçirdim. Gördüğünüz gibi her yanımda sargılar içinde.

«Geçmiş olsun, dedim ona. Fazla bir şey söyleyemedim.

«— Hırsız değilim. Bir insanım işte. Birşeyler arayan... Madem sabahdan beri kalkmadınız yerinizden, size nasıl yardımcı olabilirim? diye sordum.

«Yattığı yerde sakinleşmişti.

«— Hiçbir şey yapamazsınız, dedi kırık bir sesle.

«— Biliyor musunuz, belki bir ameliyat daha gerekecekmiş, yürüyebilmem için, dedi küskünlükle.

«Çok gençti. Güzel saçlarını, uzun kirpiklerini daha yakından görebiliyordum şimdi.

«— Bakın, dedi bana. Şuradaki teybin düğmesine basar mısınız? Biraz müzik dinlemek istiyorum.

«Teybin düğmesine dokundum. Odayı bir konçerto doldurdu.

«— Bütün gün işte bu müziği dinliyorum; Mozart'ın flüt konçertosunu, dedi kadın. Yattığı yerde yan dönmeye çabalıyordu. Koştum, yardım ettim ona. Daha rahatlamıştı sanki. Mozart ona huzur veriyordu, anlamıştım.

«— Başka bir arzunuz var mı, gidiyorum, dedim.

«— Sağ olun, başka bir şey istemiyorum. Tey-

bi biraz yaklaştırırsanız bana, bant bittiğinde kasetin öteki yüzünü kendim çevirebilirim.

«Dediğini yaptım. Başka hiçbir şey söylemeden kapıyı çekip çıktım o evden.

«Ama o kadını, yatağa çakılmış yatan; Mozart dinlemek isteyen, belki bir daha hiç yürüyemeyecek olan o esmer kadını günlerce düşündüm. Aklıma takılmıştı. Bir akşamüstü yeniden o yolları bulup apartmanın kapısına geldiğimde, kapıya Hollanda malı bir kilit takılmış olduğunu dehşetle gördüm. Sanki o an yüzüme bir tokat yedim. Yanağımı tutarak indim merdivenlerden aşağıya.

«Siyah saçlı, o güzel kadının tokadını tüm gün yüzümde hissettim.»

Recep Eğilmez, besbelli duygusallığından utanmıştı bir an.

Tam o anda kapı çalındı.

Tedirgin olmuştu. Yerinde kıpırdandı. Uzaklaştığı yerlerden dönüvermişti odaya.

İşaret ettim, «Oturun,» dedim, «Sakin olun.» Gittim, kapıyı açtım.

Gelen üst kat komşumdu. Heyecan içindeydi. Kapıda anlatmaya başladı:

«Aman canım, çarpıntıdan öleceğim! Bir adam dadanmış bloklara. Korkunç bir şey! Yalnız kalmaya ürküyor insan. Aman kapını iyi kilitle.»

Gözü, içeride oturan Recep Eğilmez'e ilişmişti.

«Fakülteden bir dostum var içeride,» dedim, «Bir araştırmacı... Kent, insan ve yaşam üstüne bir tez hazırlıyor şu sıralar. Sosyal antropolog. Gel, tanıştırayım.»

Recep Eğilmez ayağa kalkmıştı. Saygıyla komşumun elini sıktı.

«Recep bey... Hatice hanım...» diye tanıştırdım onları.

Komşum bir koltuğa atmıştı kendini.

«Aman beyfendi; ne denli ilginçmiş araştırdığınız konu. Bilimadamı olmak ne güzel şey! İnanın öyle heyecanlıyım ki! Bir manyak dadanmış bu apartmanlara... Ben yalnız yaşayan bir insanım. İster istemez ürktüm; çok etkilendim,» dedi.

«Kimmiş bu manyak? Olay neymiş?» diye ilgiyle sordu Recep Eğilmez.

Hatice hanım:

«Hırsız işte. Kapıları açıp evlere giriyormuş. Hem de güpegündüz. Evde kimseler yokken. Düşünebiliyor musunuz, ne korkunç bir şey. Aramızda dolaşan bir manyak!» dedi.

«Hırsız mıymış?» diye sordu Recep Eğilmez. Hatice hanım bir sigara yakmıştı.

«Bilmem... Soyguncu işte. Evlere giriyormuş,» dedi.

Bacak bacak üstüne atmış, keyifle sigarasını tütürüyordu.

Onlara kahve yapmaya mutfığa gittim.

İyi anlaşılmışlardı.

Konuşup duruyorlardı.

«Yaşamın tılsımı!»

«Evet, ne ilginç...» gibi sözcükler.

«Akademik çalışmalar...»

«Fakat 1402...» gibi mırıltılar geliyordu kulağıma.

Elimde kahveler, içeriye döndüğünde, Recep Eğilmez sözlerini şöyle bağlıyordu:

«Hanımefendi... Yaşam bize verilen bir armağan. Yalnız, bu yaşamı hangi koşullarda geçireceğimizi belirleyen biz değiliz. Fakat gene de yaşamaya devam etmekteyiz.

«İşte beni büyüleyen konulardan biri. Tezimin ana teması... Tabii kent de var. Kent ve insan... Bağlantılı.

«Düşünün, hava kirliliği nasıl da etkiler insanı; bir akşamüstü Kızılay'a indiğinizde, önlenemeyen hava kirliliği birden anımsatıverir size, üçüncü dünyaya kaymakta olan bir ülkede yaşadığınızı... Ülkenin koşullarını... Öyle değil mi efendim?»

Kahvesini bir dikişte bitirdi. Saatine baktı. İzin istedi bizden.

«Bağışlayın. Kalkmalıyım. On dakika sonra başka bir yerde olmam gerek. Görüşmek üzere,» dedi bana.

Hatice hanımın elini sıktı.

«Çok sevindim sizi tanıdığuma,» dedi.

Açtım sokak kapısını.

Çıktı. Kendinden emin, asansörün düğmesine bastı. Gelen asansöre bindi ve gitti.

Salona döndüğümde, Hatice hanım adamın boş bıraktığı koltuğa; hafif buruşmuş yastığa bakıyordu.

«Ne kadar şanslısın...» dedi, «Çevrende hep kaliteli insanlar... Bayıldım şu adama. Derya gibi. Neydi o anlattıkları öyle... Daha önce hiç düşünmemiştim.»

Güldü.

Sigarasından derin bir nefes çekip dumanını rastgele üflledi.

«İnan, iyi oldu geldim, oturdum şurada. Ne değişik konular konuşuldu. Manyağı filan unuttuverdim,» dedi.

Birlikte birer fincan kahve daha içtik.

Ben bir sigara daha yaktım...

. 16 Kasım 1986, Ankara

ZİYARET

Salı sabahı erken uyandım. Uykumu alama-
mıştım; bir süre yattığım yerde sağıma, soluma
döndükten sonra, toparlanıp kalktım yatağım-
dan.

Terliklerimi bulup giydim. Saat 9'a geliyor-
du. Ev sessizdi, kimseler yoktu; çocuklar beni
uyandırmadan gitmişlerdi okullarına anlaşılan...
Binnaz hanımın iş günü değildi, gelmemiştı. Mut-
fağa bir göz attım. Bulaşık yoktu. Çaydanlığın
altını yaktım; gittim yüzümü yıkadım; çocuklar-
dan biri aynaya bir mesaj yapıştırmıştı. Okudum:
«Anneciğim köpeği öğlene doğru gezdirir misin?»

Döndüm odama; paketi açılmamış bir yeni
çorap olacaktı, dolabın üst çekmecesini karıştı-
rırken, holdeki telefon çaldı.

Çekmeceyi kapattım. Yattığım oda, her za-
manki gibi dağınıktı. Daha doğrusu, hiç deyiş-
meyen, kendine özgü bir düzeni vardı bu bada-
nasız, eski eşyalarla dolu odanın. Ben konuk gi-
bi bir köşedeki yatağa her gece girip yatıyordum
ve en güzel düşlerimi bu hücre duvarını anımsa-
tan kirli duvara bakarak kuruyordum. Eski, ka-
palı dolaplarda benim olmayan eşyalar vardı.
Çoğunluk, yolculuk dönüşü oraya buraya atıl-
mış valizlerim odanın eşyasının bir bölümünü
oluşturuyordu. Telefona yetiştim, dördüncü ça-

lışta açtım. Köpek uyanmış, telefonun yanına gelmişti.

«Alo?» dedim.

«Alo, nasılsın evladım, günaydın,» dedi karşı taraftaki ses.

Bir an olduğum yerde sessiz kaldım. O an beynim donmuş gibiydi; ya da binlerce düşünce ve anı bir anda akın ettiğinden beynimin damarları uyuşmuştu... Sesi tanımıştım. Boğazıma bir şey düğümlemişti, yanıt veremiyordum. Telefonun karşı tarafındaki ses:

«Evlâdım nasılsın?» diye sordu yeni baştan. Artık kuşku kalmamıştı, telefonun karşı tarafındaki ses, dokuz yıl önce ölen anneannemin sesiydi.

«Anneanne,» diye fısıldadım...

«İyi misin?» diye soruyordu.

«İyiyim... Çok şaşırdım... Neredesin anneanne?» diyebildim. Gözlerimden yaşların indiğini, telefonun karşısındaki anneannemin eski pirinç kenarlı aynasına gözüm iliştiğinde anlayabildim.

«Bulvar Palas'tayım.. Seni çay salonunda bekliyorum. Gel beni buradan al... İstersen eve gideriz, istersen biraz dolaşır, konuşuruz...» dedi anneannem.

Ellerim titriyordu:

«On dakika sonra oradayım anneanne... Bekle beni... Sakın bir yere gitme...» dedim. Telefonu kapattım.

Kafam durmuştu. Çabuk hareket etmek istiyordum, ama ne yapacağımı bilemez bir hal gelmişti üstüme... Güçlkle bir kazak ve eteklik geçirdim sırtıma. Saçlarımı fırçaladım. Çaydanlığın altını söndürdüm. Dudağıma ruj sür-

düm. Şimdiye değin hiç yaşamadığım duyguları birarada yaşıyordum... Ağlamak istiyordum, fakat akıl almaz bir mutluluk dolduruvermişti içimi bir yandan. Bir taraftan da: «Beynimin bir oyunu bu... Orada kimse yok... Telefonla konuşmadım...» diyordum. Korku da duydum belki bir an. Doğal bir şey değildi, 9 yıl önce, sıcak bir Haziran sabahı, içerdeki odada ölmüş olan anneannemin sesini yeniden duymam.

Bir an cenaze törenini anımsadım. Törende annem, babam, kardeşim Osman vardı... Birkaç dostu, emektar bir iki hizmetkârı gelmişti. Ben anneannemi bırakmak istemezcesine mezarın tam yanbaşıdaydım. Yüreğime çelik bir kılıf geçirilmişti sanki... O an, ağlayamıyordum, çektiğim acıyı unutmuştum. Yalnızca, son isteğinin gerçekleşmesini, dayımın yanına rahatça gömülmesini istiyordum. Ben de eğilip, bu çok sevdiğim, 18 yıl birlikte yaşadığım ölmüş sevgili varlığın üstüne toprak atmıştım...

Cenazeden dönüşte yarı sersemdim. O sıcak güneşli Haziran gününden anımsayabildiğim tek şey; Keçiören'deki konuk edildiğim bir evin bahçesinde, dalları yerlere sarkan kiraz ağaçlarından, acı içinde patlayana değin kiraz yediğimdi...

Taksi durağının numarasını çevirip, bir taksist istedim. Kapıyı dışardan kilitledim, indim aşağıya; gelen arabanın arka koltuğuna oturdum. Şoföre: «Bulvar Palas'a gideceğiz...» dedim.

Anneannemi düşünüyordum. Işıl ışıl mavi gözleri, bembeyaz saçları, dimdik başı ile, belki de bir süredir yaşama çabasının içinde unutmuş olduğum anneannemi... Yıllardır ondan bana

kalmış olan evde oturuyordum. Onun düzenini pek değiştirmemiştim. İşte onun çok sevdiği kent, tuhaf bir biçimde benim de yakama yapışmıştı, bırakmıyordu...

Anneannem sefireyken dünyanın pek çok ilginç köşesinde bulunmuş; kendinden yaşlı olan dedemin ölümünden sonra, Ankara'ya yerleşmişti. İstanbul'da okula gittiğim yıllar, tatillerde anneannemi görmeye gelirdim. Beğenmezdim Ankara'yı, bu kısıtlı taşra kentinde anneannem ne bulur bilmezdim...

Sonradan düşündüğümde, onun çok genç yaşta yitirdiği Demir dayımı bırakmamak için kentten ayrılmadığını anladım.

Yaşamının son yıllarını benimle ve çocuklarımla geçirmişti... Yalnız değildi. Tanıdığım en güçlü insanlardan biriydi. Onun yanında büyük bir güven ve huzur duyardım.

İlk kitabım çıktıktan sonra öldü. Diğer kitaplarımı göremedi diye hep üzüldüm.

Çocukların büyüyüp istedikleri okulları kazandıklarını bilmek de mutlu ederdi onu...

O, bizi bıraktığında, çocuklar küçük, ben bunalımlı, yeni çıkış yapan bir yazardım.

Ben bunları düşünürken, taksi kaldırımın kenarına sürünerek, Bulvar Palas'ın önünde durmuştu. Çok heyecanlıydım; çantamdan rastgele kâğıt paralar çıkartıp, şoförün eline tutuşturdum. Arabadan indim... Camlı kapıyı usulca iterek çay salonundan içeriye girdim; gözlerimle şöyle bir çevreyi taradım.

Evet, camekanın yanındaki bir masada oturuyordu anneannem. Oradaydı. Başında lacivert

ipek eşarby, gözünde camly gözlyükleri vardı. Gör-müştü beni... Gölümseyerek yanına çağırdı...

Uyurgezer gibi gittim masasına... Gerçektı. Karşımda oturuyordu. Parmağında iyi tanıdığım mor taşly yüzüğü vardı. Her zaman kullandığı li-mon kolonyasının tertemiz kokusu burnuma gel-di. Eşarbynın altındaki saçlarının ön kısmını, ka-barık dursun diye; eskiden yaptığı gibi maşa ile çok hafif dalgalandırmıştı.

«Bu an dünyanın en güzel anı anneanne... Seni bir daha görebileceğimi hiç bilmiyordum,» dedim. Elimi, yüzüklü elinin üstüne koydum.

«Ağlamak yok,» dedi anneannem. «Ağlama evlâdım... Seni görmek, seni mutlu etmek için geldim. Akşama döneceğim. Hadi kurula gözle-rini.» Masadaki servisten büyük bir özenle ba-na bir fincan çay doldurmuştu. İçine iki şeker atıp, karıştırdım.

Anneannem hiç değışmemişti. Onu son gör-düğüm gibiydi. Gölüşünü, pırlıtlı bakışlarını, ka-şığı tutuşunu; dokuz yıl içinde belleğimde hafif-lemiş olan birçok ayrıntıyı yeniden izliyordum.

«Seni çok iyi gördüm,» dedi anneannem. Bir yandan çayını yudumluyor, bir yandan da izli-yordu beni...

«Evlendin mi?»

«Hayır,» dedim.

«Çocuklar nasıl?» diye sordu.

«İkisi de üniversiteyi kazandılar anneanne. Biri arkeolog biri de sosyolog olacak...» dedim.

«Evlâtçıklarım...» dedi. Duygulanmıştı.

«Senin bilmediğin dokuz kitabım var şimdi anneanne,» dedim. «Bir tane de Almanya'da ya-yınlandı.»

«Biliyordum evlâdım. Senin bir yazar olduğunu biliyordum,» dedi.

«Eve gidince sana hepsini göstereceğim,» dedim.

Aklıma geldi,

«Bazı arkadaşların hayatta anneanne. Bayan İnönü yaşıyor, Yakup Kadri beyin eşi de çok iyi. Geçen yıl tanıştım onunla. Hep senden konuştuk...» dedim.

«Annen baban nasıllar?» diye sordu.

«Onlar İstanbul'dalar, iyiler. Ben Ankara'da yalnızım. Evi taşımadım. Burada kalmayı yeğledim. Yaşlandılar... Sık sık gelemiyorlar artık... Kardeşim iyi. Oğlu büyüdü,» dedim.

Anneannem bana doğru eğildi, usulca:

«Para sıkıntın yok ya evlâdım?» diye sordu.

«Han bana geçti,» dedim.

«İyi,» dedi. Memnun olmuştu.

«Ama senin zamanındaki gibi değil anneanne. Düzeltmek gerekli. Avukat tuttum. Eski kiralar değişmiyor. Kiracılar çıkmıyor. Gideri gelirinden çok... Uğraşıyorum. Belki düzelecek. Ne olursa olsun satmıyorum. Bazı aylar cepten kömür parası ödüyorum,» dedim.

«İyi idare edilmemiş demek,» dedi anneannem. «Düzelir... Elden çıkartmamak gerek.»

Garson gelmişti...

Anneannem çantasına uzandı. Ben hemen para çıkarttım, onun elini tuttum.

«Rica ederim, sen bırak anneanne,» dedim.

Garson gittikten sonra, anneannem sordu:

«Çay burada ne kadar olmuş?»

«İki kişi dörtbin,» dedim. Şaşırmıştı.

«Nasıl olur?» diye sordu, «Dörtbin lira mı?»

«Evet, artık böyle,» dedim.

Anneanneme anlatacak o kadar çok olay, ona göstermek istediğim öylesine fazla şey vardı ki, zaman yetmeyecek diye korkuyordum.

«Anneanne, keşke bir gün daha kalsaydın,» dedim.

Yanıtlamadı.

«Gel, kalkalım, şöyle biraz bulvarda yürüyüp, eve gidelim,» dedi.

«Ankara değişmiş mi anneanne?» diye sordum. Çevresine bakınıyordu. Lacivert elbiselerini giymişti. Eskiden beri bildiğim çantası kolundaydı.

«Çok değişmiş... Şaşırdım... Trafik çok yoğun. Şu son dokuz yılda ne çok yapı yapılmış... Bak, şu köşedeki dev bina... Bulvardaki bu yüksek hanlar... Hiçbiri yoktu bunların.» Merak etti sordu:

«Şunlar nedir evladım?»

Gösterdiği yere baktım.

«Tüp geçit anneanne,» dedim, «Birkaç yıl önce yapıldı.»

Anneannem yeni binalara, yoldaki kalabalığa, sarı telefon kulübelerine, daha bir sürü benim çoktan kanıksadığım şeye ilgi ile bakıyordu.

«Metro yapıldı mı?» diye sordu.

«Yok, yapılmadı,» dedim.

«Başbakan kim?» diye sordu birden... Eskiden beri politikayla ilgilenirdi...

«Başbakan Turgut Özal,» dedim.

Düşündü bir an... Anımsayamamıştı...

«Peki Demirel, Ecevit, Erbakan ne oldular?» diye sordu.

«Dur, sana evde anlatacaklarım var anne-anne,» dedim.

Aklıma yeni şeyler gelmişti...

«Hani,» dedim «Almanya'ya işçiler gitmişti ya, geri gönderilenler oldu. Orada yeni bir kuşak yetişti. Onlar ne Alman ne Türk...

«Türklere dışarıda iyi muamele edilmiyor... Bununla ilgili filmler yapıldı... Avrupa ülkeleri vizede zorluk çıkartıyorlar... Böylece birtakım sorunlar gelişti...»

Dinliyordu.

«Dışışlerinden tanıdıkların var mı?» diye sordu.

«Benim tanıdığım pek çok anneanne... Çevrem değişik... Bu arada bir Ermeni örgütü çok sayıda dışışleri mensubunu öldürdü. Sana şimdi anlatırsam üzülürsün,» dedim.

Biraz durdum.

«Çok sevdiğin dostun Nimet hanımın oğlu Büyükelçi Galip Bey'de Ermeni kurşunuyla şehit oldu,» dedim.

Anneannem duyduklarına inanamıyor gibiydi.

«Zavallı Galip... Ne kadar başarılıydı...» dedi.

«O ve daha birçoğu...» dedim.

«İsmet Paşa'nın çocukları nasıllar?» diye sordu.

«Erdal politikaya atıldı. Parti kurdu,» dedim.

Baktım anneannemin yürüyüşü yavaşlamış. Yorulmuştu.

«Atlayalım bir arabaya, eve gidelim,» dedim. Yolun kenarında durduk. Gelen taksiye işaret ettim. Yardım ettim, anneannem bindi önce.

«Müthiş pahalılık var anneanne,» dedim. «Sana nasıl anlatsam bilmiyorum. Keşke bunları benden iyi anlatabilecek biriyle konuşsan.»

«Ben yalnızca seni görmeye, seninle konuşmaya geldim evlâdım. Kimselere vaktim yok,» dedi.

Kapıdan içeriye girerken, heyecanlandı anneannem. Dokuz yıl aradan sonra, yıllarca oturduğu sokağı, evini yenibaştan görüyordu.

«Evin dışı biraz eskimiş, değil mi?» diye sordu..

«Evet, Ankara'da korkunç bir hava kirliliği sorunu var. Bilmem sen anımsıyor musun? Gittikçe yoğunlaştı. Tüm binalar kir içinde. Zaten pek çok kişi de Ankara'dan göç etti,» dedim. Kapıyı anahtarım ile açtım. Girdik içeriye. Köpek kapıdaydı... Anneannemi görünce havlamaya, ulumaya başladı.

«Sus Marlowe,» diye bağırdım. «Sus yoksa gebertirim seni! Hadi, içeriye... Yatağın altına!» Marlowe koşarak çocukların odasına, yatağın altına kaçtı. Anneannem hayretle,

«Köpek mi aldınız?» diye sordu.

«Evet. Çocuklar çok üstelediler. İyi bir hayvan. İki yaşında. Onlar ilgileniyorlar,» dedim.

«İyi etmişsiniz. Sevimli bir hayvan. Hem sizi korur,» dedi.

Anneannemin paltosunu aldım, askıya astım. O, usulca salona girdi. «Çok az şey değiştirmişsin evlâdım... Her şey yerli yerinde neredeyse... Bak, dedenin, büyük dayının ve Özdemir'in resimlerini bile kaldırmamışsın şu köşeden...» dedi.

Duygulanmıştı... Yaklaştı; şöminenin üstündeki benim imza günlerimde çekilmiş, okurlarımla veya yalnız resimlerime, çocukların resimlerine uzun uzun baktı...

«Ne güzel, kitaplarını imzalarken mi çekildi bunlar?» diye sordu.

«Evet, imza günlerimde çekildi anneanne. Bir kısmını böyle günlerde tanıdığım bir okur kesimim var,» dedim. Mutlu mutlu gülümseyip, başını sallıyordu...

Yerdeki halıya, koltuk takımına, duvarlara, eskimiş yemek masasına ve sandalyelere baktı.

«Her şey eskimiş evlâdım. Koltuklar kılıf ister... Perdeler çok sararmış... Duvarlar kirli... İsten olacak. Yemek odası takımı ne kadar eskimiş... Yavaş yavaş yenile tüm bunları. Eskiye bağlı kalma. Burası senin evin. İstedğin gibi dayadöşe,» dedi.

«Her şey çok pahalı anneanne,» dedim. «Belki yavaş yavaş olur. Geçen yıl çocukların kurs parası çok tuttu. Her ay ikiyüz bin yatırdım.» O, düşünüyordu...

«Demek handan pek birşey gelmiyor,» dedi.

«Evet, şimdilik öyle. 6 bin liraya oturan var. Kanuna göre yükseltmemiyorum,» dedim.

Köşedeki koltuğuna oturdu. Çevreye yayılmış mecmualara bir göz attı. «Anneanne, biliyorum ev biraz bakımsız. Ama ben elime toplu bir para geçtiğinde Amerika'ya ve Brezilya'ya gittim. Sen New York'u görmedin. Görsen bayılırdın! Unutulmuş Karaib adalarına uğradım. İnsanlar kölelikten henüz kurtulmuşlar orada, ama bunun farkında değiller daha,» dedim.

«Tıpkı Demir dayın gibisin. O da ne çok se-verdi değişik ülkeleri...» dedi anneannem.

«Bugünkü gazete var mı?» diye sordu.

Cumhuriyet sehpanın üzerindeydi, uzattım ona.

Anneannem çantasından okuma gözlüğünü çıkartıp başlıklara baktı.

«Türban konusu tartışılıyor...» «İrtica günden-demde...» «Özal A.B.D'ye gidecek...» «İnönü, 'İrtica dev boyutlara ulaştı,' dedi...» «Asgari ücret 25 bin...» «İntiharlar arttı...»

«Video var anneanne,» dedim.

«O da nedir?» diye sordu.

«İşte bu yayvan aygıt. İçine sür kaseti, izle istediğin filmi.»

Rastgele bir kaset alıp, videoya taktım. Supertramp'ın Almanya konseriymiş... Çocukların bir bandı...

Fazla ilgilenmedi anneannem. Gazeteyi evi-rip çeviriyordu.

«Özal bu mu?» diye sordu.

«Evet,» dedim.

«Her şey çok değişmiş doğrusu...» diyordu.

Birden aklıma geldi. Ona en önemli olayı söylemeyi unutmuştum. İkimiz odada yalnız olduğumuz halde, hafif alçalttım sesimi; «Anneanne, 12 Eylül 1980'de kansız bir darbe oldu. Ordu yönetime elkoydu... Sonra Evren Paşa Cumhurbaşkanı oldu. Bak, şurada resmi olan... Terör olayları, anarşi filan bitti. Bazı yasaklar geldi. Sen Irak'ta bulundun. Bilirsin bunların neler olduğunu...» dedim.

Anneannem hayretler içinde kalmıştı...

«Ne çok şey olmuş. Bunları bir günde anlayıp, sindirmeme olanak yok ki evlâdım,» dedi.

«Evet,» dedim. «Solcular tutuklandı. Kimi yurtdışına kaçtı. Şu günlerde hortlayan bir sağ var. Ürkütücü bir şey. Tüurban olayı filan diye okuduğun işte onun bir parçası...»

Dedem, dışışlerine geçmeden önce; İkdam gazetesinin başyazarı idi. Anneannem hemen:

«Basın özgürlüğü?» diye sordu.

«Olabilirdi kadar...» dedim.

Aklıma Çernobil olayı gelmişti.

«Bu arada geçtiğimiz Nisan ayında Sovyetler'de bir nükleer reaktörde patlama oldu. Yani Hiroşima gibi bir şey. Avrupa ülkelerine radyasyon yayıldı. Bizde de Karadeniz'deki ürünü etkilemiş... Çay ve fındık... Ama radyasyonlu çaylar piyasaya sürüldü... Tartışmalar oldu. Hükümet zararsız olduklarını savunuyor, gazetede demin, 'Çayda bilmemkaç bekerel saptandı...' diye okuduğun işte bu,» dedim. «Yasak var zaten. Yazılmıyor. Anlarsın ya...»

'Anladım,' der gibi başını salladı anneannem.

«Aman,» dedim, «Boşverelim şimdi bunları... Politikayı... Ülke kötü koşullar içinde. Üçüncü dünya ülkesi sayılıyoruz. Dış borç çok. İşte, alıştık bunlara... Yaşayıp gidiyoruz.»

Anneannem gazeteyi katlayıp, sehpanın üzerine koymuştu.

«Kendini anlat bana evlâdım,» dedi. «Dokuz on kitabı olan bir yazarsın. Yazar olmaktan mutlu musun?»

Dayanamayıp bağırdım:

«Evet, her koşulda müthiş zevkli bir şey! Başka bir şey olmak istemezdim.»

«Ne güzel,» dedi anneannem. «Dedene benziyorsun. Pekiyi, para var mı bu işte?»

«Pek yok,» dedim. «Ama başka türlü tatmin ediyor insanı.»

‘Biliyorum,’ der gibi başını salladı.

«Sağlığın?» diye sordu.

«Yüz sinirlerim ürkütüyor beni anneanne,» dedim. «Soğuk havaya dayanamıyorum. Göz sinirlerinin tutulması, hafif paralizler geçirdim. Ufak, yerel felçler yani...»

«Biliyorum,» diye atıldı. «Ben de geçirmiştım. Başını koru evlâdım.»

Düşündü.

«Kansere çare bulundu mu?» diye sordu.

«Henüz bulunamadı,» dedim.

Anneannem düşünüyordu.

«Evlâdım, sen kendi başına çok şey yapmışsın... Dünyayı dolaşmışsın. Daha önce de gitmiştin. Pasifikleri, Uzakdoğu’yu anlatmıştın bana. Kitaplar yazmışsın, toplumda bir yerin var, çocuklarını yetiştirmişsin... Bunlar hep iyi şeyler.

«Belki ülke koşulları bastırıyor birtakım şeyleri...» dedi.

Anlamıştı her şeyi.

«Evet,» dedim, «Evet... Ha, unutmadan söyleyeyim. Bodrum’u hâlâ çok seviyorum. Ne önemsiz değil mi anneanne... Ama bu da bir gerçek. Orada tılsımlı bir kalabalık var. Omuz omuza yürümeye bayılıyorum onlarla.»

«Her yaz gidiyor musun?» diye sordu.

«Gidiyorum. Başka yerler de keşfettim,» dedim. «Kaş, Fethiye, Ölüdeniz...»

Anneannem:

«Dolaplardaki gümüşleri kullanıyor musun? Bak Buhara halıyı yere sermişsin, hoşuma gitti,» dedi.

«Dolapları bir çilingir çağırıp, daha geçen yıl açtırdım. Çıkan oymalı, Hint işi kararmış gümüşler gözlerimi kamaştırdı. Hem de bana tuhaf bir acı verdiler. Seni anımsadım anneanne... Görkemli çay sofralarını... Hoş bir meyve kokusu ile dolu sandık odanı, bana halden aldığın küpe çiçeklerini... Hep onları anımsadım,» dedim.

Hava kararmıştı. Anneannem saati sordu. Kolumdaki saate baktım. Şaşkınlık içindeydim. Saat altı olmuştu! Çocuklar neredeyse gelirlerdi... Nasıl geçmişti zaman, gözlerime inanamıyordum.

«Saat altı olmuş anneanne,» dedim.

«Ben kalkayım evlâdım,» dedi o, «Sen bana bir araba çağırırsın.»

Paltosunu tuttum. İpek eşarbını başına özenle bağladı.

Sarıldım ona...

Hiçbir şeyi bu denli özlediğimi anımsamıyordum o an...

«Gene gelecek misin anneanne?» diye sordum.

«Belki evlâdım,» dedi o.

Merdivenlerden birlikte indik. Taksinin kapısını açtım, içeriye girdi.

Bana son bir kez baktı. Gülümsedi.

Taksi yarı karanlığın içinde kayboldu. Ardından koşmak istedim, yere çakılmış gibiydim.

Usluca merdivenleri çıkıp, eve döndüm. Salonun ışıklarını yaktım. Dedemin, büyük dayı-

mın ve Demir dayımın köşedeki soluk fotoğraflarına bir canlılık gelmişti sanki...

Koltuğa yığıldım.

Tuhaf bir yorgunluk vardı üstümde...

Acıkmamıştım bile...

Öylece ne kadar oturdum bilmiyorum. Köpek usulca gelip, ayaklarımın dibine yatmıştı.

Kapının açıldığını duydum. Çocuklardan biri gelmişti.

«Ne var ne yok. Hasta mısın anneciğim?» diyerek içeriye gitti.

Bir çılgılık duydum. Koşarak geri geldi.

«Ah, anne, sana not bırakmıştım, köpeği gezdir diye... Okumadın demek... Hayvan senin odana büyükişini yapmış!»

‘Boşver’ der gibi elimi salladım.

Çocuk bağıırıyordu:

«Gel Marlowe... Allahın cezası... Ne bu! Kolla bakayım... Dayağı hakettin...»

Oturduğum yerden duyuyordum, kayışını takıyordu köpeğin, dışarıya çıkartacaktı.

«Anneciğim,» diye seslendi.

«Ne var?» dedim.

«Kim geldi bugün? Bak burada birisi lacivert eldivenlerini unutmuş. Haydi ben köpeği çıkarıyorum. Akşam televizyonda ‘İhtiras tramvayı’ var. Marlon Brando! Tamam mı?»

28 Ocak 1987, Çarşamba

DANIŞMAN

Adama bir iki mektup yazmıştım. Ayrıntılı, ne yapabileceğimi anlatan mektuplardı bunlar...

Birkaç gündür evin içinde voltalıyor; peşpeşe çigara yakıyor, gelecek olan yanıtı bekliyordum.

Arkadaşlarım:

«Dur bakalım... O kadar çabuk bekleme yanıtı. Mektubun Sultanhisar'a varması dört-beş günü bulur. Adamın eline geçecek... Hem bakalım adam doğru dürüst okuma yazma biliyor mu? Birine okutacak mektubu. Üstelik, yazdıklarını anlaması gerek... Düşünecek... Yanıtı birine yazdırabilir. Ehh, beş gün de mektubun gelmesi sürse, daha bir hafta var önünde. Boşuna voltalama, halıyı eskiteceksin,» diyorlardı.

Acaba adama telefon mu açsaydım?

Telefonu olduğunu sanmıyordum. Kasaba kahvesinden ya da postaneden çağırabilirdim. Ama telefonda anlatamazdım mektupta anlattıklarımı.

Akşam çocuklar okuldan geldiler. Hemen sordular:

«Sultanhisar'dan bir haber çıktı mı?»

«Henüz ses yok,» dedim.

Odalarına çekilip müzik dinleyerek gizlice cigaralarını yaktılar.

Sultanhisar'dan geçen hafta LOTO'da iki milyar tutturan kırkiki yaşındaki aşevi garsonuna şöyle bir mektup yazmıştım:

«Sayın bayım,

Candan kuttarım sizi. Paranızı güle güle harcamanızı dilerim. Gazetede özyaşam öykünüzü ilgiyle okudum. Sultanhisar'da simit ve gazete satarak geçirdiğiniz ilkençliğiniz ve hâlen ifa etmekte olduğunuz aşevi garsonluğu görevi gerçekten şerefli, yürekli ile yaptığınız işler...

İstanbul'a bir kez gittiğiniz, İzmir'i iyi bildiğiniz, henüz bekâr olduğunuz yazılı sizinle yapılan söyleşide. Yaşamı ve dünyayı az çok bilen bir insan olarak, size elinizdeki bu büyük para ile dünyanızı nasıl genişletebileceğinizi; paranın tilsimini en yoğun biçimde nasıl algılayabileceğinizi, 'milyarderlik stress'i' ni nasıl atabileceğinizi, kısaca milyarder gibi yaşayabilmenin yollarını az buçuk aydınlatmamın sizin için çok yararlı ve lehinize olacağını düşündüm. Yani bayım, size bir tür DANIŞMANLIK teklif ediyorum... Arzu ederseniz karşılıklı konuşabiliriz. Hizmetlerim karşılığında, hiçbir şey talep etmeyeceğimi baştan bilmenizde yarar görüyorum. Size milyarder gibi yaşamayı öğretmenin manevi hazzı bana yetecektir.

Bana gelince, milyarder falan değilim. İngiliz ve Amerikan eğitimi gördüm. Dünya kabuğunun üstündeki sayısız ülkenin çoğunu gezdim. Mesleğim yazarlık... Bilirsiniz pek para getirmez... Her neyse. Size yardımcı olabileceğimi sanıyorum.

Selâmlar... (İMZA) »

Cumartesi sabahı, evin içi karmakarışıkken; köpek bir yandan dışarıya çıkmak için havlayıp dururken, yardımcı kadın çarşıdan elinde bozuk paralar, faturalar, filesi yarı dolu geldiği sırada; kapıcı, bana banyo duvarında bir borunun patlamış olabileceğini, alt kattan sızıntıyı haber verdiklerini söyledi. Mevlüd usta gelip fayansları kırarak, sızıntının yerini bulacaktı.

İyice canım sıkkındı. Kapıya dayanan portakalcıya köpek havlayıp duruyordu; grip olmuşum anlaşılan, başımı alüminyum tas gibi bir ağrı kaplamıştı.

Postacının geldiğini gözücuyla gördüm.

«Size ekspres mektup!» dedi. Bir zarf uzattı bana. Odama çekildim.

Zarfın üstünde eğri bir yazı ile adım ve adresim yazıyordu. Yatağımın üstüne oturup, dikkatle açtım zarfı.

Mektubu okumaya başladım.

«Sayın yazar;

Bana göndermiş olduğunuz mektup ilgimi çekti. On gündür, iki milyarlık çeki aldığımdan bu yana, sizin «milyarderlik stress'i» dediğiniz şeyi çekmekteyim galiba. İlk kez dün gece paranın kokusunu hissettim! Müthiş bir şey bu... Ama henüz «milyarder gibi yaşamak» meselesini tam anlamış değilim. Arzu ettiğiniz gibi sizinle görüşmek istiyorum. Mektubun içine açık tarihli bir setra otobüs bileti koydum. Denizli'den buraya minibüsle kolayca gelebilirsiniz. Açık adresim şudur... (..) Parayı bankaya yatırdım. Sizi bekliyorum. Saygı ve hürmetler... Hidayet Münir.»

O akşam, garajlardan Denizli otobüsüne binmiştim. Gitmezden önce evdeki durum biraz yatışmıştı. Mevlüd usta duvarı kırmadan, yerini bulup durdurmuştu sızıntıyı. Üç gün sonra gelip muslukları değiştirecekti. Hafta sonu için yemekler pişmişti.

Yanıma bir pantolon, bir kazak, bir de diş fırçamı alıp, atlamıştım otobüse. Gece, almakta olduğum grip ilacının etkisiyle iyi uyumuşum.

Sabah Denizli'ye vardık. Bir minübüs beni Sultanhisar'a bıraktı.

Şirin, ufacık bir kasabaydı burası. Sabah zamanı her yer kapalıydı henüz. Kimi dükkânlarda limonatalar, ayranlar; taze yapılmış maydonozlu sandviçler ilgimi çekti.

Ağaçlıklı yollar vardı çevrede. Bu ufacık kasaba bir meydanın etrafında toplanmıştı. Yanılmıyorsa tarihî Nyssa kalıntıları buralarda bir yerde olmalıydı.

Yolda ilk rastladığım temizce yüzlü bir kasabalıya:

«Hidayet Münir beyin evi neresi?» diye sordum.

«Gel, götüreyim bacı,» dedi.

O önde ben arkada yola koyulduk. Kahvelerden, dükkânlardan meraklı bakışlar bizi süzüyordu.

Adam anayoldan sağa saptı. Bir süre daha yürüdük. Basıkça bir kulübenin önünde durduk.

«İşte burası,» dedi adam.

«Sağol,» dedim.

Onun meraklı bakışları altında, kulübenin kapısını tıklattım. Kasabalı genç uzaklaşırken kapı aralandı. Bir çift kara göz beni dikkatle süz-

dü. Kavrukça bir beden, yarı aralık kapının ardına gizlemişti kendini; genizden bir ses, yumuşak bir tonla:

«Kim o?» dedi.

«Benim,» dedim. «Ankara'dan gelen... Danışman...»

«Ahh, tamam, tamam... Hoşgeldiniz. Herkese açmıyorum kapımı artık. Bağışlayın. Şu son günlerde öyle çok gelen oldu ki... Kapımı kilitleyip gündüzleri kulübemden çıkmaz oldum. Akılımı karıştırıyorlar. 'Şunu al, bunu ver...' diyorlar. İnanın çok bunaldım. Yalnızlığı seçtim,» dedi.

«Çok güzel...» diye mırıldandım. «Aynı Howard Huges gibi yapmışsınız... Desenize doğru yoldasınız!»

İçeriye girmiştım. Hidayet Münir, ardımdan kapıyı kapatıp, merakla sordu:

«Kuzum, O da kim?»

«Amerikalı eksantrik bir milyarderdi... Ömrünün son yıllarını, New York'un göbeğinde satın aldığı bir otelin, kapattırdığı üst iki katında herkesten uzak, film seyrederek geçirmişti...» dedim.

Çok ilgilenmişti.

«Anlatın bana böyle şeyleri... Paranın kokusunu, varlığını hissettiğimden bu yana; bazen çıldırarak gibi oluyorum... Ahh, ne müthiş bir duygu bu, bilseniz... Aslında o ilk şaşkınlıktan henüz kurtuldum,» dedi.

Odaya şöyle bir göz attım. Köşede üstüne battaniye çekilmiş yatağı duruyor. Yerde takunyaları vardı. Duvarda sırları dökülmüş aynası bize doğru eğilmişti hafif.

Temiz yüzlü, düzgün bakışlı bir adamdı. Yüzü çöküktü, saçları hafif açılmıştı. Mintanının içinde çelimsiz duruyordu. Heyecanlıydı... Cigara tutan parmakları odanın alacasında titriyordu hafifçe.

«Konuşalım,» dedim.

«Tamam,» dedi.

«Paranın tümü bankada mı?» diye sordum.

«Evet, iki milyarı da bankaya yatırdım... İşte cüzdanım,» dedi. Ekledi:

«İki yüzbini harçlık, ceplik diye ayırdım.»

Düşünüyordum.

«Hidayet bey,» dedim, «Milyardersiniz artık... Yaşamınız, dünyanız, her şeyiniz değişecek... Bir yandan da paranızı iki üç katına çıkaracak işlemler yapılmalı...

«Ama bence, şu anda ilk olarak zenginlik olgusunu; varlıklılık kavramını yaşamaya başlamanız gerek. Nerede konuşabiliriz tüm bunları?»

O bir an durdu.

«Bu odada olmaz,» dedi, «Birazdan kasabalı kapının önüne doluşur... Kimsenin olmadığı bir yere gitmeliyiz.»

Aklıma geldi:

«Nyssa kalıntıları yakın mı buraya?» diye sordum.

«Taş harabeler mi? Yakın... Tepede...» dedi.

»Orada konuşsak...»

«Tamam, çıkalım.»

Banka cüzdanını mintanının cebine koydu; bana kapıyı açtı, çıktık. Uzak mı diye sordum. «Ehh, yirmi dakika tutar,» dedi.

«Taksiyle gidelim... Alışın Hidayet bey...» dedim.

«Haklısınız...» dedi.

Yolun başında duran bir taksiyi çevirdi.

«Tepeye, harabelere çıkacağız Recep...» dedi.

«Tamam abi,» dedi şoför.

Döne döne bir tepeyi tırmanmaya başladık. Eski bir uygarlığın içine doğru gidiyorduk... Yıkılmış taş duvarların, tek tük selvi ve incir ağaçlarının yanından geçip sonunda kimsesiz bir antik tiyatronun önünde durduk.

«İşte burası...» dedi Hidayet Münir.

Sessizliğin içinde yalın taşların görkemi beni büyülemişti. Taksiyi yolladık.

Antik tiyatronun yarı yıkık, kemerli kapısından girip rastgele basamaklara oturduk.

«Çocukken burada çelik çomak oynardık,» dedi.

Bir an, o sessizliğin ve eski zaman havasının içinde milyarder olduğunu unutmuş gibiydi.

İşe nereden başlamalı diye düşünüyordum.

«İlkin size sormalıyım,» dedim, «Neler yapmayı düşündünüz...»

«Bir ev almayı düşündüm,» dedi, «Sultanhisar'ın en güzel evini satın alabilirim... Sonra giyim kıyafet...» dedi üstüne başına bakıp.

«Eeee,» dedim, «Sonra da yeni giysilerinizi giyip tepeden tırnağa dayayıp döşediğiniz evin içine geçip Sultanhisar'da oturacaksınız... Öyle mi? Amma da sıkıcı bir milyarderlik...»

Evet der gibi başını salladı.

Aklına gelmişti:

«Bir de araba...» dedi.

«Dinleyin,» dedim, «Pek tabii hepsi olacak... Artık varlıklılar sınıfındasınız... Öyle bir yaşam biçimi kurmalıyız size... Alacağınız ev; İstanbul'da boğazda olmalı. Eğer beğenirseniz bir de Bodrum'da yazlık yaptırabilirsiniz...

«İstanbul'daki varlıklı çevreye girmeniz gerekir... Yurtdışına çıkmazdan önce Vakko'dan birkaç takım elbise, pardesü, ayakkabı, kravat, gömlek alırız size...

«Son model bir arabanız, üniformalı bir şoförünüz olmalı...»

«Recep olur şoförüm!» diye bağırdı. «Çocukluk arkadaşım...»

«Tamam,» dedim, «Güveniyorsanız olur... Ayrıntıları sona bırakalım. Ne diyordum; bir Mercedes ya da BMW... Hangisini beğenirseniz...»

Düşündü.

«İkisi de olsa...» dedi.

«Güzel,» dedim, «Olabilir... Ama ilkin yurtdışını görmemiz gerekir... Paranın şıkırtısı... Güzel kadınlar... Moda yerler... Heyecan... Uçakta yapılan kahvaltılar... Ananaslı, kivi'li salatalar... İsterseniz Avrupa kentleri, isterseniz Yeni Dünya, gökdelenler... Yok hayır derseniz; Pasifik okyanusu... Ekzotik adalar... Yerli kızlar... Örneğin Hawaii...»

«Aman aklım karıştı... Neler diyorsunuz?» diye heyecanla hâykırdı.

Coşmuştum, devam ediyordum:

«Uçsuz bucaksız Las Vegas kumarhaneleri... Tavşan kızlar... Yeşil çuha masalar... Sabaha kadar, poker, rulette...»

«Nedir onlar?» diye sordu. Meraklanmıştı.

«Paranın ufak bir kısmı ile oynanabilecek oyunlar... Kumar...» dedim.

Başını kaşıdı, dinliyordu.

«Ama,» dedim, «Daha önce iyi bir doktorunuz, dişçiniz, ünlü -bir avukatınız olmalı...»

Dişlerine bir göz attım.

«Dişler temizlenmeli... Önlere porselen jaket kuron yapılır... Saçlarınızı iyi bir berber kesmeli. İzmir Büyük Efes otelinde olabilir. Size ilkin bir sağlık kontrolü, 'check-up' yaptırmak gerekebilir... Sonra saunaya, masaja başlarsınız.

«Bir uşağınız olmalı... bir yardımcı. Giysilerinizi seçmede; size giydirmede yardımcı olacak biri.»

Dikkatle bakıyordu bana.

«İzin verin de dile getireyim,» dedi, «Hayran oldum tüm bu dediklerinize... Bunları başarabileceğimize gerçekten inanıyor musunuz?»

«Neden olmasın...» dedim, «Bunlar para ile birlikte doğallıkla gelen şeyler... Artık her sabah portakal suyu ve neskafe içersiniz... Alıştırın kendinizi. Evi satın alınca bir Amerikan bar yaparız... İçine dizi dizi Avrupa içkiler; Chivas Regal, Malibu, artık ne severseniz...»

«Aslında rakı severim...» dedi.

Bir an düşündü...

«Güzel kadınlar nerededir?» diye sordu.

Güldüm.

«Durun hele... Onlar sizi hemen bulurlar,» dedim, «İyi cins bir koku sürünmeniz şart. (Daldım bir an...) Kovros olabilir... Belki New York'tan, 5. caddedeki Bijan'dan giyinirsiniz sonraları... Başka şeyler de gerekli tabii, zenginlik olgusunu tam tadabilmek için... Örneğin... Örne-

ğın ne mi? Tablolar... Tablo koleksiyonunuz olmalı... Toplarsınız yavaş yavaş... Adam tutarsınız, galeri gezer, iyi fiyata düşürdüğünü alır. Bunlar yavaş yavaş olacak şeyler... Ama her gün bir resmin derinliklerine bir süre bakmanız şart.»

«Hiç iyi resim görmedim,» dedi, «İyi bir şey; yani nasıl?»

«Çağdaş ressamlar, yabancı ustalar, ya da klasikler... Hepsini öğreneceksiniz, sabırlı olun,» dedim, «Sonra müzik... Klasik müzik çalmalı her gün bir köşede... Ben sizin yerinizde olsam, Bach ile başlardım... Verdi operalarına da zaman ayırırdım.»

Binbir şey geliyordu aklıma:

«Bazı filmler... Ünlü yönetmenlerin yaşamları... Özümlemeniz gerekebilecek böyle ufak tefek ayrıntılar olabilir... Ama tüm bunlar hiç gerekli olmayabilir de... Bu size, sizin zenginliği algılamınıza bağlı...» dedim.

Anlattıklarımı sindirmeye çalışıyordu. Kaşları çatılmıştı.

«Zenginlik zor iş. Desenize...» dedi.

Gülmekten katıldım. Sesim antik tiyatrodan yankılandı.

«Yok, yok...» dedim, «Öyle değil hiç... Benim değişik düşüncelerim bunlar. Dediğim gibi hiçbirini gerekmeyebilir.»

Bir sigara yakmıştım. Dumanını antik heykellerin durduğu köşeye doğru üfledim.

«Ya siz?» dedi, «Siz milyarder olsaydınız ne yapardınız?»

«Ne zor bir soru!» dedim. «Belki bilincine bile varmaz, öylece yaşayıp giderdim... Varlıklının arasında sıkılırdım; şatafattan hoşlanmam.

Ama biliyor musunuz, ilkin Hawaii adalarına giderdim.»

«Niçin?» diye sordu.

«Çünkü,» dedim, «oraları unutamadım. Dünyanın en güzel yerlerinden biri bence. Her yerden, her şeyden uzak... Haritanın üstünde birkaç ufak nokta... Sepet ören yerliler, havada uçan papağan sürüleri; inci avcıları; ipe orkide dizen yerli kızlar... Ağaç tepelerinde ufacık lokantalar; gece yol kenarlarında yanan meşaleler... Havada müzik sesi...»

«Gittiniz demek oralara?» dedi.

«Evet,» dedim, başımı salladım.

«Ya Las Vegas kumarhaneleri, Yeni Dünya, gökdelenler... Avrupa kentleri...» diye sordu.

«Oraları da bilirim,» dedim.

«Arabanız?» diye sordu.

«Eski model bir Mercedes...» dedim.

«Vakko'dan elbiseler, filan...» diye sordu.

«Var dolaplarda... Giyime önem vermem...» dedim.

«İstanbul'da ev, Bodrum?» dedi.

«Evet,» der gibi başımı salladım.

Şaşırmıştı.

«Niçin Ankara'da oturuyorsunuz?» diye sordu.

«Bir tutku...» dedim. «Seviyorum orayı. Bunu anlatmak güç.»

Başını kaşıdı.

«Peki, siz varlıklı gibi yaşayabiliyor musunuz? Tüm bana dediklerinizi yapıyor musunuz?» diye sordu.

«Hemen hemen hiçbirini yapmıyorum...» dedim.

Cigaramı fırlatıp attım.

«Evde müzik seti bile yok... Eski bir teybi çalarım yıllardır. Ama siz almalısınız... Yepyeni bir Kenwood. Bir de köpeğiniz olmalı... Nadide bir Afgan tazısı örneğin...» dedim.

«Niçin?» diye sordu.

«Ne bileyim, iyi olur,» dedim, «Zenginliği kavramak gerek... Buraya bunun için geldim. Size bunu anlatabilmek için... Şu an ben çok eski bir evde oturuyorum... Orada burada borular patlıyor, musluklar bozuluyor... Büyükannemden kalma yıllanmış bir karyolada yatıyorum... Hiç kürküm olmadı... Demin de dediğim gibi, zenginliği kavramak gerek. Yoksa insan yaşamında hiçbir şey değişmiyor.»

«Peki,» dedi, «Avukatınız... Doktorunuz... Hizmetkârınız var mı?»

«Hepsi var,» dedim.

Düşündü.

«Dişiniz de sizin deyiminizle porselen kaplama...»

Gösterdim.

«O da var,» dedim.

Bir hamle daha yaptı, hayran oldum zekâsına!

«Ya kokunuz?» diye sordu.

«Armani,» dedim.

Zaman öğleni çoktan geçmişti. Karşılıklı oturuyorduk. Çevredeki kalıntılara uzun uzun göz gezdirdim.

«Sizden çok şey öğrendim,» dedi. «Anlattıklarınızın çoğu bana yabancı. Ama bana göstermek istediğinizi gördüm sanıyorum. Dediklerinizi uygulayacağım. Ne kadarını başarırım bil-

mem... Ve belki sonunda ben de kulübeme döne-
bilirim.»

«Belki...» dedim.

Taş basamakları yavaş yavaş inerek, antik
tiyatrodan dışarıya çıktık. Aşağıya, Sultanhisar'a
doğru yürümeye başladık...

28 Kasım 1986, Ankara

MASKELİ YARASA

Bu gece, yarı karanlık, duvarları kirli odamdan çıkıp kentin —9 derece soğuk havasının içinden, yüz sinirlerimi koruyan çelik ve yün karışımı bir maskenin ve başımda hayvan postundan yapılmış bir başlığın yardımıyla süzülerek; tüm dostlarıma, tüm sevdiklerimin yanına ulaşabilmek için sonsuz bir istek duyuyorum.

Sanki yarın bir bir aradığımda hiç bulamayacakmışım gibi onları, sanki günün çarkının içinde hepsini yitiriverecekmişim gibi; bu duyarlılığımın gün ışığında körleşeceğini duyumsayarak çırpınıp duruyorum.

Yarı karanlık odamda, kalın, yerli malı bataniyenin üstünde, duvar kenarlarında bir süre debelendikten sonra, dev bir yarasa gibi odamın bir köşesinden süzülüp koridora; oradan karanlığa ve geceye çıktım.

Soğuk titretti beni. Çelik ve yün karışımı maskemi iyice yerleştirdim yüzüme. Havada bir yarasa yalpalayışı ile yay çizerek ilkin hastanenin uçsuz bucaksız koridorlarından birinin penceresinden içeriye sızdım.

Çoğumuzun dikkat etmediği karanlık, loş köşelerden kayarak geçtim; Suzan'ın yattığı odayı buldum. Dün sabah ameliyat olmuştu. İki saatte bir Dolantin yapıliyordu ağrı çekmemesi için.

Usulca iki kişilik odaya girdim. Gecenin bir gölgesiydim artık... Yatağın başucundan izledim onu. Yarı uyanıktı. Gözü bir an karaltıma takıldı. Belki de düşler görüyordu o an. O gün gelen çiçeklerin arasındaydım. Bir çiçek sepetinin içine çömeldim.

«İyileşeceksin Suzan,» dedim.

Duymuyordu beni. Sessiz konuşuyordum.

«İyileşeceksin... Evine gideceksin bir hafta sonra... Gene geleceğim size bir gece vakti... Demli çaylar içeceğiz... Odanın köşesindeki televizyona bir göz atacağım... Saksıdaki kaktüsün büyüyen kısımlarına bakacağım... İlkbahar gelmiş olacak sizin sokağa. Bu yoğun ameliyatın yorgunluğunu atmış olacaksın. Belki giyimden kuşamdan, bahar modellerinden sözedeceğiz...»

Çömeldiğim yerden usulca kalktım. Hastane koridoruna daldım. Nöbetçi doktor odasını buldum. Kapının altındaki aralıktan akıp girdim içeriye.

Bir telefon sesi oldum, iki kez çaldım kesik kesik.

Yattığı yerden doğruldu, ahizeyi eline aldı. 'Alo' dedi.

«Yarın nöbetten sonra pikniğe gideceğiz... Dün gece garip bir duygusallık içinde olduğumu anlatacağım sana. Sen güneşi ve sokakları özlemiş olacaksın. Yarım kulak dinleyeceksin beni. Sakarya'dan balık alacağız. Sen balıkları temizletirken ben bir gün ışığının içinde çiçeklere, funda topraklarına ve arada sana bakıyor olacağım,» dedim.

«Alo,» dedi bir kez daha. Kapattı telefonu. Yorgundu. Daldı gitti...

Yarasa kanatlarımı savura savura hastaneden çıkıp Tandoğan Meydanı'na saptım. Gönül'lerin sokağa girdim. Önünde mavi bidon duran apartmana vardım.

Karanlıkta çıktım merdivenleri... Kapıdan kolayca geçtim. Bir kalorifer borusundaki su gürultusu olup, yankılanarak yatak odasına girdim.

Uyuyordu Gönül.

Aynanın yanına, komodinin üstüne oturdum. Dantelli örtüsünü azıcık çektim altından. Onun süs eşyaları, boya kalemleri, ruj kutusu, kolonya şişesi, törpüsü, kremi; kocasının ve çocuklarının fotoğrafları oradaydı.

«Dostum,» dedim, «Bağışla beni... Sergini topladın bugün. Resimlerin artık evinde. Yalnızca üç kez gelebildim sana. Açılıştan, senden gizli, tablolarının slaytlarını çektim. Sen hep bekledin beni... Her gün telefon ettin. 'Gel birlikte bugün sergimde olalım, oturup konuşalım,' dedin. Dört bir yandan görünmez iplerle bağlanmış bir masal cengaveri gibiydim. Bir sürü yere koşturuyordum. Gelemedim oralara. İşte bugün, o renkli dünyanın duvarlardan kaldırıldı. Sergin bitti. Ama sana geleceğim. Yaptığın yaprak sarmasından yedireceksin bana. Heyecanla birşeyler anlatacağım. Bir kahve, sonra üstüne bir su içeceğim. Yeni birşeylerin peşinde olacağım... Anlatıp duracağım sana. Tamam mı?»

Uykusunda başını salladı. Düşüne girmiş olmalıydım...

Komodinin üstünden indim, pencerenin çatlak camından sızdım; dışarıya çıktım.

Kavaklıdere'ye varınca, ilkin Rezzan'a uğradım. Ev geceyarısı sessizdi. Karanlıkta alçak masaya çarptım. Beyaz kedi beni gördü, miyavladı. Küf renkli halının üstünde dolaştım, değerli secadelerin saçaklarının arasından geçtim.

«Yakında görüşeceğiz. Mısır'dan, Hindistan'dan konuşacağız belki. Sen bana Nil'in üstünde dört gün dört gece gezen gemiyi anlatacaksın. Kedi gene gelip kucağıma oturacak. Çay içeceğiz. Bu evin içinde bir kez daha değişik düşüneceğim dünyayı...» dedim ona.

Uyuyordu.

Blok apartmanlara doğru süzüldüm. Üstüm-den ok gibi bir taksi geçti aldırmadım. Omuzlarımı silkeledim. Yoluma devam ettim.

Berna'nın evine kasa kilidinin deliğinden girdim. İlkin üstü ufak çiçekler ve plastik meyvelerle süslü frijderini açtım. Gündüzleri yaptığım gibi, kutudan bir şekerpare çaldım.

Yatak odasının kapısından baktım. Yan dönmüştü yatağında Berna. Kâkülleri yüzüne düşmüştü.

«Dinle Berna,» dedim.

Eşikle tavan arasında bir yerde duruyordum, onunla sessiz konuşurken.

«Dinle canım; sabah bana telefon edeceksin. Ben gene uyuyor olacağım... Çünkü her gece ikide yatıyorum. Oğlun evlendi diye üzülme artık... Mutlu olacak, bak görürsün. Bir gün birlikte İstanbul'a gideceğiz seninle. Divan pastanesine oturup çay içeceğiz... Trafik karmaşası şaşırtacak seni. Kardeşim, biliyorum kalabalığı oluşturan haîkı beğenmeyeceksin. Eski İstanbullusun sen. Birlikte İstiklâl Caddesi'nde yürüyeceğiz...

Anneni ve babanı anımsayacaksın. Gözlerin dolacak.

«— Bırak şimdi duygusallığı Berna! diyeceğim sana... Birer piyango bileti çekeceğiz.

«... zaman ne çabuk geçiyor Berna... Korkuyorum,» diye fısıldadım.

Berna'nın evinden çıkıp ok gibi İstanbul'a gittim. Deniz kokusu genzime doldu; sersem oldum, içmiş gibi oldum. Maskem yamulmuş, düzelttim onu. İstanbul'da hava yumuşaktı. İstesem çıkarabilirdim maskemi. Yüz sinirlerime hiçbir şey olmazdı. Ama çıkartmadım.

Nişantaşı'na, annemin ve babamın evine gittim. Oyun olsun diye her zaman yaptığım gibi, yukarıya, içi ahşap, daracık eski asansörle çıktım. Asansörün kapısı uzun yankılar çıkartarak kapandı ardımdan. Anahtar deliğinden içeriye girdim. Ayaklarımın ucuna basa basa salonu doluştım. Babamın gözlükleri ve terlikleri yerli yerindeydi. Annem masanın üstüne birşeyler koymuştu. Eğilip baktım; bir tansiyon ilacı, gözlükleri, beresi, bir parfüm şişesi...

Bir sis gibi odalarına girdim. Onları o kadar özlemiştim ki, konuşamıyordum. Babamın uykusu hafifti; hemen uyandı. Başucundaki ışığı yak-tı.

Elbise dolabının yanına büzülmüştüm. Kışlık bir palto gibiydim. Babam saate baktı. Usulca kalktı. Tuvalete gitti.

Oracıkta düşündüm; onların yaşlı olduklarını hiç anlayamamıştım.

«Geleceğim,» diye fısıldadım, «Mart'ın 14'ünde geleceğim. Odam hazır mı?»

Şermin annem öylece uyuyordu. Saçlarında

yastık izi vardı. Aynalı dolabın önünde çocukluğum durmuş, göz kırpyordu bana.

Uzun koridoru geçip eski apartmandan çıktım.

Abdi İpekçi Caddesi'nde, ay ışığında yürüdüm biraz...

Ardımdan bir sarhoş narası patladı.

«Ulan, şu yürüyen yarasaya bakın!» diye haykırdı birisi.

İki sarhoş, birbirlerine çarparak, zil zurna yanımdan geçip gittiler.

Barlara, meyhanelere uğramak istedim ya, İstanbul'a gelmişken; hiçbirinin yerini doğru dü-rüst bilmiyordum. Üstelik bu saatte boş olurdu oralar...

Döndüm, Ankara'ya geldim.

Kente şöyle bir göz attıktan sonra, Cinnah'a sapıp Işık'ın teras katına çıktım.

Bir saksının dibine çömelip, yarı açık tül perdelerden kenti seyrettim bir süre.

Şöminedeki ateş sönmüştü. Seramikten bir kadın elinin tuttuğu mum, yarısında söndürülmüştü... Orada burada günün izleri görölüyordu.

«Tiyatrodan dönmüşsün Işık... Ne mutlu uyuyorsun. Sabah erkenden kalkarsın... Gazetelere bir göz atarsın... Kahveni içerken çiçeklerine su verirsin azar azar... Sonra giyinir, seslendirmeye gidersin. Belki haftasonu buluşacağız... Hep birlikte birşeyler yapacağız. Unutma da şu Amerikalıların konserine gidelim, mart'ın 2'sinde...» dedim.

Işık'ın kirpikleri oynadı. Bir toz bulutu gibi merdivenlerden aşağıya indim.

Gülen'in evine aralık banyo penceresinden girdim.

Tertemizdi salonu. Her şey tertipli, yerli yerindeydi. Pırıl pırıl perdeleri, koltukları...

Çok sevdiğim mutfağına girdim. Dolaptan bir bardak su içtim. Düzenli fincanlara, sabahı bekleyen çaydanlığa göz attım.

Uyuyordu.

«Aldın ehliyeti kız!» dedim ona, «Birlikte çıkarız... Sen önde, ben arkada, bir pazar sabahı gel tüm kenti dolaşalım. Sendeki cesaret biraz bana da bulaşsın. Sonra Tuna pastanesinde oturalım. İlkbahar iyice gelmiş olsun. Kıyıkentlerini anlatalım birbirimize... Etek, bluz modellerine bakalım. Ayaklarımızda baharlık pabuçlarımız olsun.»

Yoruluyordum.

Maske ağır geliyordu yüzüme. Hayvan postundan yapılmış başlığım geceye alışmıştı.

Aydınlıkevler'de buldum Asiye'yi. Sobanın kapığını açıp odasına atladım.

Derin uykudaydı.

«İnsanca yaşamak istiyorsun, biliyorum. Eğlenmek, gezmek, yeni yerler görmek istiyorsun... Bunlar senin hakkın. Hepsi olacak. Asiye, yarın uğrayacağım sana bankaya... Belki biraz para çekerim. Aybaşı, arı kovanı gibi olur senin orası. Öğlen güneşinde kendine gelirsin biraz. Paydosta beklerim seni, birlikte vitrin bakarız...» dedim.

Neredeyse sabah olacaktı. Baktım, Jale'nin bahçesinde leylakların açmasına daha var... Yaşlı köpek Pinto kulübesinde havlamaya başladı. Taşıktan camekanlı bölmeye geçtim. Nemli-

di, sıcacıktı orası. Atlaslar, begonyalar uyanmışlardı. Jale'nin son yaptığı resimlere, tuvallere bir göz attım. Resim kitaplarıyla dolu yandaki küçük odayı gezdim. Köpeğin havlamasından uyanmıştı. Kaçtım, bahçe duvarından atlayıp caddeye çıktım.

Bulvara bakan odasında Ayşe uyanmıştı. Yalnızca pencerenin pervazından uzandım içeriye. Bir an seçer gibi oldu maskemi. Gözleri büyüdü. Kocasını yanında uyuyordu.

Geri kaçtım.

Düş gördü sandı. Başını çevirdi.

Telefon eder, ilk fırsatta anlatır bana.

Odama döndüm.

Maskeyi ve hayvan postundan yapılmış başlığı kapıda çıkarttım. Köpek uykusunda kesik kesik uludu. Gün ışıkları salona dolmaya başlamıştı. Yatağıma girdim. Battaniyemi çektim üstüme...

Sabah ararlar beni.

Çıkmam telefonlara.

Geç uyudum gene...

1 Mart 1987, Ankara

DİLİP VE BEN

Bir süredir her sabah, bir Hintli ile başlıyorum günüme... Tüm gün kenti baştan aşağıya bu Hintli ile dolaşıyorum; arkadaş toplantılarına giderken onu da götürüyorum. Ona da çay tutuyorlar; eğilerek alıp bardağı, hemen çayını yudumlamaya başlıyor; turtalardan çöreklerden yiyor...

Onunla birlikte süpermarketlere, Ordu Pazarı'na giriyoruz... Kuğulu pasajında voltalıyoruz: parfümerilerin vitrinlerine göz attığımız oluyor: kuyumculara ve gümüşçü dükkânlarına bakmadan geçmiyoruz. Vakko'ya girip çıkıyoruz; yandaki Sümerbank kumaşlarına bile beğeni ile bakıyor o; Uzungil'in sütlü ve fıstıklı lokumlarına; Camuzoğlu'nun su böreğine, tepsi tepsi şöbiyetlerine, baklavalarına kara gözleri arada kayıp gidiyor.

Sanırım Hindistan'ın yoksul bir güney bölgesi olan Orissa yöresinden bu Hintli. Laf arasında öyle anlattı bana. Eskilerin Hint Fakiri dedikleri cinsten kalmayı yeğlemiş, beş parasız, yalınayak, sırtında boz renkli entarisi, başında kırmızı sarı ile hiç yanımdan ayrılmıyor. Yaşı başı belli değil, kara sakalında henüz ak yok. Esmer derisi kent ışıkları altında ıslıl ıslıl parlıyor; hepimizden zayıf, bir deri bir kemik...

Soğuk havalarda giymesi için ona babamın

eski bir kara paltosunu verdim, onu giyiyor... Hoşsohbet bir adam; kimi gün anlatacak öyle çok şeyi var ki; kimi gün de hiç ağzını açmaz, öylece derinlere dalar gider. Ne düşündüğünü, nerelere gittiğini bir türlü anlayamaz insan. Kim bilir Kalküta'yı mı düşünür, yoksa yansısı suya düşen Tacmahal'i mi; ya da belki tılsımlı Agra kentini...

Hintli, Ankara'ya hayran.

Hintli, Türkiye'deki refah düzeyine hayran.

Onu yanımda taşımak bana güç veriyor; içinde yaşadığım dünyanın onun tarafından yorumlanması mutlu kılıyor beni... Utanmasam, neredeyse kadın berberine, saçlarımı yaptırmaya giderken bile Hintli'yi yanımda götürceğim.

Adı Dilip.

Türkçe'yi öğrendi.

Her sabah aldığım günlük gazetelerin başlıklarını okuyor, yorumlar yapıyor... Türban konusu çok ilgilendirdi onu... Aklı karıştı. Kendi başındaki milli giysisi olan türbana aynada şöyle bir baktı... Hiç yorum yapmamayı yeğledi bu konuda. Ama manşetleri dikkatle okudu.

Geceleri televizyonun başından kalkmaz; dediğim gibi çocukların okul sorunları ile yakından ilgileniyor; açlık grevlerini sorup duruyor bana; YÖK'ü filan öğrendi; evde çalışan kadınla iyi dost oldu; bazı sabahlar bankaya gelir benimle; kapının kenarında ayakta durur. Güvenlik görevlisi dikkatle süzer Hintliyi. Para, faiz hiç ilgilendirmez onu. Ama nezaketen ilgilenirmiş gibi görünür; laf olsun diye «Mark nasıl, dolar nasıl?» diye sorar. Aklı başka yerededir. Değişik düşünceleri var onun, biliyorum.

Bazı akşamüstleri Ravi Şanghar'ın müziğini dinlerken, ya da Hintli kemancı Subramaniam'ın tuhaf, iç gıcıklayıcı, gıcırtılı kemanının ezgilerine kulak verdiğinde, duygulanıp anlatır.

Ankara'daki caddelerin genişliğine ve temizliğine, dükkânlardaki bolluğa hayran.

«Yahu, iyi güzel ama herkes bunları alamıyor,» dedikçe ben; gülüp duruyor. İnadına vitrin camlarına kara burnunu yapııştırıyor.

Oysa kasap dükkânlarının önünden geçerken, camdaki etlere hiç bakmaz, fena olur. Ne kadar ısrar ettiysek de hiç et yemez, yalnızca makarna, mercimek, fasulye ve Binnaz hanımın yaptığı peynirli böreği yer.

Erkek arkadaşımın çalıştığı hastaneye götürdüm onu. Acil kapısından girdik. Hintli büyülenmiş gibiydi... Hastane koridorlarını şöyle bir voltalayıp çevrede bekleyen yoğun kalabalığa bir göz attıktan sonra:

«Bu düzen, bu temizlik gerçekten şaşırttı beni,» dedi.

Hindistan'ın her yanını biliyordu. Ülkesini baştan başa gezmişti.

Ankara, bizim ev, çevremiz, sokaklar; gece Tunalı Hilmi Caddesi'nin ışıklı hali; Ulus'taki heykelin oradaki kalabalık, Çankaya'ya çıkan Cinnah Caddesi; Gaziosmanpaşa sırtlarındaki görkemli villalar büyüleyordu onu.

«Bunlar Raja sarayı mıdır ki?» diye mırıldandığı oluyordu.

«Dilip,» diyordum, «Bunlar Ankara'daki diplomatların evleri... O senin çok beğendiklerin, sefaret binası filan...»

Her sabah yan odada, yere serdiği yatağın-

dan mutlulukla fırlıyor, bakkaldan süt almaya koşuyor; İngiliz usulü sütlü çayını içerken, Cumhuriyet gazetesine bir göz atıyordu.

«İşler hiç de o kadar fena değil ülkede... Sen abartıyorsun. Böyle karamsar olma...» filan diyordu.

«Hiç görmedim ama, İsviçre böyle olmalı,» diyordu Ankara için. «Düzenli, tertemiz, ufak...»

«Ah, birazcık da sıcak olsaydı!» diyor, babamın eski paltosuna sarılıp titriyordu.

Apartmanların önüne kamyonla gelen kömürü bir polisiye film izler gibi kesintisiz bir ilgiyle seyrediyordu. Mahalledeki kapıcılarla arkadaş olmuştu. Ayaküstü konuşurken, gözleri kömür yığınının takılıyor, kapıcı Zülfükar efendi ile felsefi konuşmalara dalıyordu.

«Mim Zülfükar,» diyordu bir sabah zamanı, apartmanın çöpünün oraya dikilmiş; Zülfükar efendinin yeni boşaltılan kömürü kürekleyişini izlerken:

«Bu kara elmas tılsımlı bir şey! İlk kez görüyorum bunu. Ne yazık ki yaktığı ateş gözüküyor. Sıcak su olup borularla evleri ısıtıyor. Akıl almaz bir şey bu!»

«Evet kardeşim, öyle olmasına tabii öyle de; havayı da berbat ediyor bu kömürün isisi. Akşamları farketmiyor musun havadaki pisliği?» diyordu Zülfükar.

Dilip:

«Biliyorum canım. Biliyorum...» diyordu. «Aslında havadaki kokuya, Hindistan'dan, benim ülkemden alışkınım ben. Orada da yoğun, başka türlü bir koku vardır havada. Bildiğimiz, soluk

aldığımız hava yaz kış hep kokar... Dışkı, insan, her şey kokar. Sıcaktan. Ama ne zararı var, öyle değil mi?»

«Öyle,» diyordu Zülfükar.

Bu garip sarıklı, kara derili, sıska adamı bir türlü anlayamıyordu.

«Yahu,» diyordum arada ona, «Ankara memur kenti. Doğa yok, bir şey yok... İşte, akan trafik... Dükkânlar, bir de yeni yapılar filan... Başka bir şey yok. Sen İstanbul'u görsen, kimbilir ne seversin?»

«Kimbilir... kimbilir...» diyordu.

«Bu ne biçim öykü be!» dedi çocuklardan biri. Ben yazarken, anlaşılan arkamda durmuş, bana farketirmeden okumuş...

Tedirgin oldum, fırladım yerimden, kalem elimden düştü.

«Ne oldu, beğenmedin mi Hintli Dilip'i?» diye sordum.

«Yoo, çok sevdim Hintli'yi.»

Başımı salladım:

«Sevmelisin onu,» dedim.

O sırada Dilip, elinde kuru ekmek filesi, sessizce kapıdan içeriye girmişti.

Beyaz dişlerini göstererek gülüyordu.

Çocuk şaşırmıştı.

«Bay Dilip gerçekten var demek...» diye kekeledi.

«Tabii var,» dedim, «İşte etten kemikten oluşmuş, burada kendisi!»

Hintli eğilerek selâm verdi.

Birşeyler söylemek istiyordu.

Anladım. Biraz bekledim.

Bir çubuk yaktı.

Derin bir soluk çekti.

Köşeye oturdu. Eli ile teybin düğmesine dokundu. Kemancı Subramaniam'ın gıcırtilı müziği odayı hafiften doldurdu.

«Bugün bir İngiliz gördüm,» dedi.

«Olabilir Dilip,» dedim. «Ankara'da İngiliz pek çok olmasa da vardır. Nasıl biriydi bu?»

«Sıradan bir İngilizdi sanırım,» dedi Dilip, «Kızıl saçlı, gözlüklü, genç... Belki bir kâtip.»

«Evet. Sefareten birisidir. Sen bugün nere-lerde dolaştın?» diye sordum.

«Tepede, Çankaya sırtlarında,» diye yanıtladı.

Çocuk da konuya girmişti. Usulca sordu:

«Siz İngilizleri sevmez misiniz Bay Dilip!»

«Yooo, öyle bir şey yok... Ne severim, ne de sevmem. Aslında ilgisizim onlara karşı...» dedi.

Subramanyam'ın gizemli müziğinin sesini biraz daha yükseltti. Lafı değiştirdi.

«Tepedeki Balkanerler süpermarket ne denli zengin... Bir süre orada dolaştım. Çeşit çeşit peynirler, kahveler... Hayran oldum,» dedi.

Telefon çaldı. Açtım. Gazeteci arkadaşım David idi ahizenin öteki tarafındaki. Başımla işaret ettim. «Bak, şu işe!» diye fısıldadım Dilip'e, «Bir İngiliz işte, Gazeteci.» Konuşmaya devam ettim.

«Hello! Yes yes David. How nice! We will have a cup of tea. Allright, see you!»

Telefonu kapattım.

«Daily News gazetesinden Bay David... Birazdan çaya gelecek. Sizi tanıştıracam,» dedim.

Akşamüstü çabucak oldu. Hava birden karrardı. Belki kar bulutları toplanıyordu. Gece kar yağacaktı. Zülfükar efendinin kömür yığınınna dalıp çıkan küreği boş sokakta yankılar yapıyordu. Hava ıslaktı. Tüm gün ince bir sulu kar yağıp durmuştu.

Dilip köşesine oturmuş, üstüne babamın kalın paltosunu giymişti.

Kapı çalındı. Açtım. Baktım, gazeteci dostum David!

«Merhaba!» dedim.

O, her zamanki aceleci haliyle, daha paltosunu çıkarmadan bir sigara yakmış, konuşmaya başlamıştı.

«Nasılsın? Ne haber? Bu yakınlarda yurt dışına çıkacak mısın? Yazılar nasıl gidiyor? Yeni kitap var mı? Ne boğuntulu değil mi ülkenin durumu? Geçen akşamki kokteylde yoktun. İnsan hakları filan konuşuldu. Hapishanelerdeki işkence konusu üstüne birşeyler yazıyorum şu günlerde...»

Birden köşede büzülmüş oturan Dilip'i gördü.

Hemen tanıştırdım onları.

«Bay David... Bay Dilip... Bay David bir süredir Ankara'da gazetecilik yapıyor. Bay Dilip ise bir süredir ülkede konuk... Yaşamı algılıyor... Orissa'dan geldi kendisi.»

David hemen ilgilenmişti.

«Sayın Dilip, nasıl buluyorsunuz ülkeyi? Koşulları? Sizi dinlemek isterim,» dedi.

Dilip kendisine uzatılan sigarayı alıp yaktı. İnce dudakları ile anlamlı anlamlı gülümsedi.

«Ülkeye hayranım. Ankara'yı çok sevdim.

Böyle bir yerde ömrümün sonuna kadar yaşayabilirim gibi geliyor bana. Bolluk şaşırttı beni... Marketler... Sonra, dükkânlardaki şıklık. Hiçbir şey satın alamasam bile, bu görüntüler beni mutlu ediyor.»

«Ne denli ilginç!» diye hayretle sözünü kesti David onun. «Ne taze, ne değişik bir yorum! Baskıyı hissedebiliyor musunuz? Çok belirgin bir baskı var çünkü...»

«Farkındayım,» dedi Dilip, «Tabii farkındayım. Üstünde durmadım fazla. Değişik şeyleri izliyorum şimdilik. Benim ülkemde de var baskı. Onun için alışkınım ne de olsa... Ama burada, durmadan ayaklanma, açlık ve toplu ölüm yok.»

«Hımm... Evet, onlar yok,» dedi David.

«Hiç Hindistan'da bulundunuz mu Bay David?» diye sordu Dilip.

«Henüz gitmedim,» dedi David. «Türkiye çok renkli benim için. Politik açıdan. Her bakımdan.»

«Birer çay daha?» diye sordum.

«Radyasyonlu mu?» diye şakacıktan bağırdı David.

«Ben içerim açık bir çay,» dedi Dilip.

Çocuk gelmiş, yine omuzumun üstünden yazdıklarımı okuyordu.

Sordu:

«Ne olacak şimdi? Nasıl bağlayacaksın öyküyü? Hintli ne yapacak?»

Kalemi bıraktım. «Onları öylece çay içerken bırakacağım,» dedim.

Çocuk üzülmüştü: «Olur mu hiç anneciğim,

bir Hintli ile bir İngiliz'i çay içerken nasıl yalnız bırakabilirsin ki!» diyordu.

«Biraz konuşsunlar. İkisi için de aydınlatıcı olabilir,» dedim.

«Ya okurlar?» diye sordu ocuk.

«Onlara şimdi bambaşka bir şey anlatmaya niyetliyim,» diyerek sayfayı çevirdim.

Hintli koşmuş, sayfanın arasından sıyrılmış, yanıma gelmeyi başarmıştı.

Elimde kalem, «Yine birlikteyiz demek?» dedim.

«Evet,» dedi o. Sarığını düzeltti. Entarisine bir çeki düzen verdi.

Masamın başında birşeyler yapıyordum, çarçabuk birşeyler yazıyordum.

Hintli odada dolaşıyordu. Subramaniyam'ın müziğini bulmuş, hafiften açmıştı.

«İşte,» dedim, «Yazdım; emekli memur Hamdi bey!»

Öykü kişim dipdiri ayaktaydı, camı kalın gözlüklerinin ardından süzüyordu bizleri. Ayağında bağcıklı Sümerbank pabuçları, sırtında fare grisi, eskice bir takım elbise, başında soğuk havaya karşı bir fötr şapka vardı. Şapkasını çıkartıp bizi selâmladı.

«Adım Hamdi Taşpınar,» dedi. «Türkiye Elektrik Kurumu'ndan emekliyim. Şu sıralar bir yöneticilik filan arıyorum. Yaşam koşulları zorluyor beni. Fiyatlar el yakıyor,» dedi kısaca.

Hintli saygı ile eğilerek selâmladı onu.

«Ben Dilip,» dedi. «Hindistan'dan, Orissa kentinden geldim. Ankara'yı, kenti, yaşamı algılamaya çalışıyorum.»

«Ne kadar ilginç!» dedi Hamdi Taşpınar. Gözlüklerini düzeltip Dilip'e daha bir dikkatle baktı.

«Peki nasıl buluyorsunuz?»

«Harika bir yer,» dedi Dilip, «İçtenlikle söylüyorum, harika!»

Hamdi bey bir an düşündü.

«Tabii, bakış açınız değişik. Bakınız şu iş ki, bana da neredeyse dayanılmaz geliyor' ülkenin koşulları. Geçinebilecek parayı zor denkleştiriyoruz. Emekli maaşı filan. Tabii şu son zamlar. KDV...»

«Tahmin edebiliyorum efendim,» dedi Dilip, «Ben Hindistan'da hiç para kullanmıyorum. Bir çile mağarasına çekilmiştim. Bir süre çile çektim orada. Olgunlaşmak için. Biliyorsunuz, tüm dünyevi düşüncelerden uzak... Sahip olmak, mal mülk düşüncesi yok. Felsefe ile uğraşıyordum. Biraz su, bir iki mango... Belirli bir yere erişebildim. İşte ondan sonra bu Ankara gezisi çıktı. Çok değişik algılıyorum her şeyi o yüzden.»

Hamdi bey düşüncelere dalmıştı.

«Bir çile mağarasına çekilmek... Dünya işlerinden uzak... Biraz su... Bir iki yemiş mi? Pekiyi ya eşiniz, çocuklarınız?»

«Bekârım efendim,» dedi Hintli. «Kendi başımayım.»

«Hem iyi, hem kötü,» dedi Hamdi bey.

«Az önce bir İngilizle konuşuyorduk. O da başka şeylerden sözediyordu,» dedi Hintli.

«Onlar öyledir,» dedi Hamdi bey. Saatine bir göz attı.

«İzninizle ben kaçayım. Şöyle bir çıkmıştım. Hanım merak eder. Belki meyve ve sebze için

pazara uğrayacaktık. Çok memnun oldum sizi tanıdığımıza,» dedi Hintli'ye, «Anlattığınız çile mağarasını hiç unutmayacağım.»

Geçirdik onu. Ardından kapıyı kapattım. Gitti.

Hintli yavaş yavaş akşam karanlığına karışıyordu. Çok mutluydu. Gözleri ışıltılı oldu.

Bir süre sonra oda iyice kararmıştı. Gittim ışığı açtım. Köşeden babamın siyah paltosunu alıp askıya astım.

Subramaniam'ın müziğinin sesini iyice açtım.

Sonra yeniden yazılarımın başına döndüm.

7 Ocak 1987, Ankara.

YENİ YIL'A DOĞRU

Dün gece birlikteydik. Gece 12.30 otobüsü ile İzmir'e gidecek diye ben biraz heyecanlanıyordum. Yemekten sonra çiçek odasında oturmuş, Visconti'nin Yabancı'sını izlemiştik. Nemli sıcağı ile Cezayir, Albert Camus'nün boğuntulu dünyası, Marcello Mastroanni'nin güçlü oyunu, Anna Karina'nın ince uzun, biçimli bacakları odayı doldurmuştu.

Sağ gözümdeki rahatsızlık henüz tam olarak geçmiş sayılmazdı. Başımı hafifçe yana eğerek, yılbaşı çiçeklerinin arasından görünen ekrana bakıyordum. Film güzel ve ağırdı...

Ona yolluk hazırlamıştım. Sevdiği küçük sandviç ekmeklerinin içine biraz mayonez ve salam koymuştum.

Filmi sonuna değin izledik. Giyotine gidiş sahnesinde, üstümüzü başımızı giymiştik. Benim ayağымda çizmelerim, başымda tepesi mor, çift kat yün kukuletam vardı. O da, gece yolculuğu için kabanının içine kalın birşeyler giymişti. Yol-da uyuyabilmesi için bir ilaç vermiştim ona. Bak-tım, masanın üstünde yarım bardak su duruyordu.

Film devam ediyordu. En son sahneler olmalıydı bunlar. Ayakta izliyorduk. Beni eve bırakacak, arabasını lojmanın oraya parkedecek, oradan taksi ile otobüs terminaline gidecekti.

«İçtin mi yoksa ilacı?» dedim.

«Demin içtim,» diye yanıtladı.

«Aman,» dedim, «Çok kuvvetli hipnotik. Ya birazdan etkilemeye başlarsa seni...»

«Yarım saatte etkiler ancak,» dedi.

Film bitmişti, fişi çektik. Işıklar söndü. Kapıyı kilitleyip, aşağıya indik.

Yüreğim ağzımdaydı. Her zaman çalışmak için binbir oyun yapan eski arabası ikinci hamlede çalıştı.

Gecenin karanlık yollarına doğru kıvrılıp gittik.

İzmir'e iki günlüğüne, kardeşinin hamile olan eşine iyi bir doktor bulmaya gidiyordu.

Öğleden sonra, onu doktor lojmanının girişindeki koltuklara oturup beklemiştim bir süre. Hastane dışında yaşadığı yerin bir bölümü de olsa burası, ilk kez görüyordum. Tuhaf bir biçimde etkilenmiştim. Akşam karanlığında, resepsiyonun karşısındaki koltuklardan birine oturmuş, bir yandan Erskine Caldwell'in Tütün Yolu romanını karıştırıyor, bu çok eski çevirinin başını okuyor; bir yandan da bu lojman binasının girişinin bana neleri anımsattığını düşünüyordum.

Yıllar önce, Amerika'ya, Iowa City'ye ilk gittiğimizde, bir grup yazar böyle bir yerde kalmıştık. Girişte, tam anımsayamıyorum şimdi, resepsiyon gibi bir yer vardı. Gerideki bilaro masalarında top saçlı zenciler, tıkr tıkr bilaro oynarlardı. Çevrede otomatik sigara, sandviç ve sıcak kahve makinaları vardı. Yukarıdaki odalarımız hep birbirine benzeyen ufak odalardı. Hepimiz zor alışmıştık oralara. Çok yalnız-

lık çekilen yerlerdi bunlar. Yalnızca yatmadan yatmaya giderdik.

Pencerelerimiz binanın önünde uzanan ulu otluğa, oradaki ağaçlara ve geriden akan nehre bakardı. Ben bunları düşünürken, servisi dolaşıp gelmiş, beni lojmanın resepsiyonundan almıştı. Çayımı bitirip yün kukuletamı hasta gözümün üstüne çekmiş, birlikte ayaz gecenin içine dalmıştık. Ay sonuydu. Parasızdık. İzmir'dekiler için ufak armağanlar bakmıştık dükkânlarda.

Bu sabah erken uyandım. Hastalandığımdan bu yana, her sabah yaptığım gibi, yatağımın başucundaki dev aynasını aldım elime. Gözlerime dikkatle baktım. Sağa sola oynattım onları. Başımı oynatmadan odanın en uç köşelerine bakmaya çalıştım. Sağ gözün hareketleri fena değildi. Vitaminimi içtim, bir başağrısı ilacı yuttum. Giyinip aynanın karşısında saçlarımı taradım. Paltomu geçirdim sırtıma. Baktım çorabımın ucu kaçmış; çizmelerimi giydim. Çantamı omuzuma alıp sokağa çıktım.

Öylesine yürüyorum sabah zamanı... Başboş... Onu düşünüyorum... Birazdan gazete alırım. Yolun kenarına çekilip başyazılara şöyle bir göz atarım. Sonra katlar, kolumun altına sıkıştırırım. Kukuletamı sağ gözümün üstüne indiririm yavaşça. Hastalığım boyunca, eski evdeki anneannemin yatağında günlerce yattım. Bu badanasız karanlık oda; içi benim olmayan eşyalarla dolu birkaç dolap, tahtadan askı ağacına asılı yazlık giysilerim; çok sevdiğim renk renk Hint elbiselerim; yerdeki sekiz on çift pabucum,

dağınık birtakım kitaplar, dolapların üstündeki bavullar, yatağımın başucundaki ufak masanın üzerindeki ilaçlarım; antibiyotikler, iğne ampulleri ile; ilk gören için oldukça şaşırtıcı bir görünüm olmalıydı.

Kalkamıyordum yataktan. Ağır grip veya sinüzit deniyordu. Akıl almaz baş ve göz ağrıları çekiyordum.

Yatağın yanına konuklar için bir iskemle koydurmuştum.

Sabah ilk gelen komşu eczanenin kalfası oluyordu. Antibiyotik iğnesini yapıp gidiyordu.

O, ilk akşam geldi. Beni yatakta görünce şaşırdı. Yadırgadı odayı, her bir şeyi. Bana, çevresine uzun uzun bakıyordu. Anlamıştım: inanamıyordu bir türlü hasta olduğuma. Kalın siyah paltosunu çıkartmadan öylece sandalyeye ilişmişti.

Sonra birtakım vitaminler karıştırıp iğnemi yaptı. Hiç iştahım yoktu.

Biraz konuştuk. Baktım, gitmek istiyor. Sıkıldığını hissettim. Kalktı, gitti.

Öyle fenaydım ya; bana söyleyecek söz bulamıyor, belki de böyle yattığım için üzülüyordu. Ama dediğim gibi, o günlerde geçirdiğimin ne olduğu belli değildi. Sinüzit deniyordu.

Onun bana sevgiyle sarılmasını, iyileşeceğimi söylemesini öyle çok istiyordum ki... Hiçbir duygu gösteremiyor, sanki donmuş gibi hiçbir şey söyleyemiyordu.

Yattığım için sanki alınmış gibi bir hali vardı.

Yine odadan kaçıp gittiği bir gecenin sabahı, zar zor toparlanıp bir taksi ile birlikte yaşadığımız eve gidebildim. Her şey bıraktığım gibiy-

di. Çiçeklerimi, evin kokusunu, resimlerimizi, kitaplarımızı özlemiştim. Her gece, benim yanımdan kaçıp oraya gittiğini anladım. Birlikte oturduğumuz yer minderinin üstüne oturmuş; birşeyler yazmıştı. Kâğıtları makinadan çıkarıp okudum:

«O her gece, o odaya girdiğimde boylu boyunca yatıyor. Ne zaman kalkacak bu kadın? Ona birşeyler söylemek istiyorum, fakat yatağın yanındaki sandalyeye oturur oturmaz bir suskunluk yapıyor boğazıma. İğnesini yapıyorum. O bir lohusa gibi güzel. Öylece yatıyor. Neşeli, kahkaha bile atıyor... Ama kalkamıyor yerinden! Uzanıp yorganın altındaki sedef renkli parmağına dokunmak tüm içimi saran, karşı koyamadığım bir arzu halini alıyor. Ama dokunmuyorum o parmağa. Odadan çıkıyorum. Geçiyorum bu eve.»

Kâğıdı katlayıp bir köşeye koyuyorum. Dönüyorum eve. Karanlık odanın köşesindeki yatağıma yatıyorum.

Hiç hastalanacağımı düşünmediğim şuradan belli. Ne giyecek doğru dürüst bir geceliğim var, ne de sırtıma geçirebileceğim bir sabahlık... Yazlık bir geceliğin üstüne bir yün kazak giyiyorum, öylece yatıyorum.

Her öğlen Asiye geliyor.

«Sana ilk fırsatta güzel bir gecelik alalım. Pasajdan, kalın, şık bir sabahlık alalım,» diyor.

«Tamam, hele bir iyileşeyim. Çıkarız,» diyorum.

Başım yastığa düşüyor. Yatağımın yanında birlikte İstanbul'a giderken aldığım fiyonklu terlikler...

İstanbul'da Cağaloğlu'na gittik. Büyük kent şaşırtmıştı bizi. Bir türlü arabayı parkedecek bir yer bulamıyorduk. Trafik keşmekeşi bir demirden el gibi içimi sıkıyordu. O benden çok serinkanlıydı. Sonunda bir yere bırakıyorduk arabayı.

Sultanahmet meydanında dolaşıyorduk. Hip-pilerin yemek yediği lokantalara göz atıyorduk arada. Alacaklı olduğum dergilere, yayıncılara uğruyorduk. Çınar'ın altında çay içiyorduk. Kapalıçarşı'dan geçip gidiyorduk. Günde iki kez Boğaz köprüsünden geçiyorduk. Her gece, konuk kaldığımız eve vardığımızda, anlatacak ne çok şeyimiz oluyordu.

Konuk kaldığımız evin yatak odasından her gece, yakından geçen trenin sesi duyuluyordu. Bana oralarda geçmiş olan çocukluğumu anımsatıyordu bu ses.

Tam karşıda, kardeşim Osman'ın evi görünüyordu. Arada balkona çıkıp caddenin karşısındaki bu eve, onların pencerelerine bakıyordum. Salonu döşemişlerdi. Camın önünde büyük bir saksı bitkisi görünüyordu.

Babamlara bir gece zamanı Eminönü'ndeki postaneden telefon ettik. Çevrede tahta sıralarda oturan insanlar, izine çıkmış erler, okullular vardı. Gece zamanı, Sultanahmet'ten yürüyerek köprüye indiğimiz bir gündü bu. Köprü'nün altını dolaşmış, balık tutanları izlemiş; biracılarda ayakta kafa çekenlere bakmıştık... Köprü altımızda sallanıp durmuştu. Gece nemliydi. Dönüşte Eminönü'ndeki Büyük Postane'den evlerimizi aramıştık.

«Alo baba,» dedim, «Sizi nereden arıyorum

biliyor musunuz? Eminönü'ndeki postaneden! Senin bilmem kaç yıl müdürlük yaptığın bankanın Yenicamii şubesine çok yakın bir yerden...»

Annem de heyecanlanmıştı sesimi duyunca. Babam,

«Osman da bekliyor. Ağzımdan kaçırdım karşıda kaldığını,» dedi.

O gece yürüyerek arabamızın olduğu sokağa, Sultanahmet'e dönerken, ayakkabımda bir çivi çıktı. Köşede oturmuş çingene esmeri bir adam, çiviye çaktı, para da almadı bizden.

Yarı karanlık, eski odada, başımı yastığa gömülmüş, öylece yatarken, kara paltosunun yakasına baktım:

«Kuzguncuk'taki İsmet Baba'nın meyhanesini anımsıyor musun?» diye sordum.

«Anımsamaz olur muyum!» dedi.

«Sakin unutma,» dedim. «Boğaz köprüsünün gece zamanı, yanibaşımızda görünen portakal renkli ışıklarını, lokantadaki insanların uğultusunu, camdan içeriye giren boğaz yelini, İsmet Baba'nın özel meyhane böreğini ve radikalı salatayı...»

Sabahları ilacı enjektöre çekerken kalfaya soruyorum:

«Böyle başka ağır grip, sinüzit olayları duyuyor musunuz, Nazım bey? Ne denli ağır bir şey geçiriyorum!» diyorum.

Pamuğa alkolü damlatırken:

«Duymaz olur muyum, çok duyuyorum. Çevrede çok yaygın,» diyor,

İğnemi yapıyor, parasını alıp gidiyor. Köpek uzun uzun havlıyor ardından.

Asiye öğlen geliyor.

«Saçlarını güzel bir fırçalıyalım. Gayet iyi görünüyorsun. Öyle hop! diye kalkıverme yataktan,» diyor.

Yeniden yatıyorum.

«Bak,» diyorum ona, «Şu yatağın başucundaki duvara bak. Hücre duvarı gibi, değil mi? İnsan izi olmuş...»

Gülüşüyoruz.

Akşam çocuklar televizyon izliyorlar. Bir ara kalkıp biraz izliyorum. Bir gerilim filmi. Araba kazasında felç olan bir adam... Konuşamıyor, kıpırdamıyor. Ama her şeyi duyuyor, algılıyor... Ölü sanıyorlar onu.

Yoruluyorum, dönüyorum yatağıma.

Akşam bana çikolata ve mandalina getirmiş... Yatağın yanındaki sandalyeye oturuyor. Birazdan iğnemi yapacak...

Hiç iştahım yok oysa. Çikolatayı bile yiyemiyorum.

Kuşadası geliyor aklıma.

Ne denli çok seviyorum Kuşadası'nı. Onunla birlikte yürüdüğümüz sokakları, önünde fotoğraflarımı çektiği sağlık ocağı binasını, ara sokaktaki kaldığımız oteli, gece dolaştığımız derici dükkânlarını, şiş kebablık et aldığımız kasabı, otobüs terminalini; gece defterimi yazdığım balıkçının kahvesini ne çok özliyorum...

Kuşadası kat kat açılan bir kartpostal gibi gözümün önünde; Barbaros'un işlettiği kamping, bizim kaldığımız oda; o zamana değin hiç bilmediğim, çevremize yayılmış bir çadır dünyası...

Emekliler, ev kadınları, sabah uyanınca ufak balkondan gözucu ile izlediğimiz bu çadır insanları... Hepsinin tüpleri, buz kutuları, çoğunun radyosu ve televizyonu var. İplere çamaşırlar asılıyor. Çaylar termoslara konuyor; koltuklarda yün ören yaşlı kadınlar, sofraya kuran kızlar...

Bu değişik dünyayı izlerken, ayağım kâğıt bardağa değiveriyor. Pepsi kola balkonun taşlarına yayılıp, aşağıya akmaya başlıyor. Aşağıda kıyamet kopuyor!

Bir kadın tiz bir sesle bağılıyor:

«Tam kahvaltının üstüne!»

Bir bezle akan kolayı durdurmaya çalışıp içeriye, odamızın boğucu sıcaklığına kaçıyoruz.

Yatağın başucuna, şampuanımı, aynamı, parfümümü, ter ilacımı dizmiştim. Üstüme giydiğim pamuklu tişört ter içinde kalıyordu sabah sıcaklığında; kahve içerken bıyıklarım terliyordu.

Gece kadınlar plajını göstermişti bana... Canlı, değişik bir dünyaydı orası. Elimizde birer plastik şişe soğuk su, antik Efes kentini geziyoruz işte. Oldum olası beni etkileyen bu antik kenti onunla paylaşmak istiyorum. Öyle sıcak ki hava, lıkr lıkr içtiğimiz su ter olup gövdemizden fışkırıyor sanki. Celsus tapınağının orada fotoğraf çekiyoruz. Küretler caddesinden yukarıya yürüyoruz. Az önce çıktığımız büyük antik tiyatrodaki şimdi bir İtalyan turist kafilesi var. Dantelli bir kadın şapkası giymiş olan rehber hiç durmaksızın birşeyler anlatıyor.

«İşte Hadrianus tapınağı!» diyorum ona.

Odeon'a doğru yürüyoruz.

Daha sonra, Yedi Uyuyanlar mağarasının oradaki incir ağaçlarından incir koparıp ılık ılık

iyoruz. İncirin sütü elime yapışıyor. Mağaraya çıkmaktan vazgeçiyoruz.

«Sanki biraz daha iyiyim bugün...» diyorum kalfaya. «Sanki başım biraz daha az ağrıyor. Dünkü gibi oyulmuyor ağrıdan sağ gözüm.»

«İyileşıyorsunuz,» diyor kalfa. İğneyi yapıyor. «Akşamları da yapılıyor değil mi iğneniz?»

«Evet, yapılıyor,» diyorum.

Salon penceresinden dışarıya, sabah ışığına göz atıyoruz. Hava güneşli. Kapıcı Zülfikâr efendi elinde ekmek sepeti ve süt şişeleri sokağın köşesinde duruyor. Sabaha, köşedeki Pınar süt kamyonuna, dünyaya ve sonsuza bakıyor...

«Belki biraz daha iyiyim bugün Asiye,» diyorum. Yatağımın yanına oturuyor.

«Yahu üzülüyorum. Zaten zamanın kısıtlı. Her öğlen seni buraya çekiyorum. Hastane ziyareti gibi...» diyorum.

«Hiç de değil!» diyor, gülüyor.

«Biliyor musun,» diyorum ona, «Sokakları özledim. Tunalı Hilmi'yi. Cambo pikniği... Yollarda yürüyen insanları.»

Soruyorum Asiye'ye:

«Nasıl bankadaki arkadaşlar? Toto, loto oynuyor musunuz?»

«Arkadaşlar oynuyor,» diyor Asiye.

Akşam o geliyor. Siyah paltosunun iç cebinin üstüne süslü bir kalp çıkartma yapıştırıyorum.

«Seni arabayla gezdireyim mi?» diyor, ürkek bir sesle.

İstemiyorum. O kadar iyi hissetmiyorum kendimi.

Oturuyor yatağımın yanına. Uzanıp saçlarımı okşuyor.

İstanbul'da konuk kaldığımız evin hemen altında, 'Kuaför Mehmet' diye bir berbere gittim bir iki kez. Çok özen gösterdiler bana. Kahve ikram ettiler.

«Saçınızı keselim mi?» diye sordular.

«Yok kestirmem,» dedim.

Yıkadılar, fön çektiler, tersten taradılar.

Karşıdaki eve, kardeşim Osman'a uğradım bir öğlen. Osman evde yoktu, eşiyle oturduk. Güzel döşemişlerdi salonlarını. Yeşit bitkilerle süslemişlerdi her yanı.

Yeğenim büyümüştü. Çok yakışıklı olmuştu. Bir ağırbaşlılık gelmişti üstüne. Henüz onüç yaşındaydı. Boyu bir-yetmiş'i geçmişti.

«Nasılsınız halacığım?» dedi, elimi sıktı.

O içeriye gidince, annesi:

«Kızlar peşini bırakmıyorlar. Durmadan telefon açıyorlar. Okuyamayacak diye korkuyorum. Bu daha çocuk. Delikanlı görünümünde bir çocuk. Geçen gün bir kız telefon etti. 'Kanlıca'ya gel' dedi buna. Bu Kanlıca'yı bilmiyor. Arkadaşları ile buluşup pizzacıya gidiyorlar,» dedi.

Bağdat Caddesi'nde araba ile voltalıyoruz. Et lokantasına gidiyoruz, karşılıklı oturuyoruz. Ben yıllar önce bıraktığım bu yerleri özlemişim.

Bağdat Caddesi çok renkli geliyor bana. Dükkanları çok şık buluyorum. Bir yerden biraz çerez alıyoruz. Konuk kaldığımız eve dönüyoruz.

Gece, çerezi yerken salonda anlatıyoruz o gün yaptıklarımızı. Köprüdeki tıkanıklığı, Nişan-taşı'nı, Bağdat Caddesi'ni, Sultanahmet meydanı-nı, bir sabah zamanı gittiğimiz Boğaziçi'ni, Emir-gân'daki çay bahçesini... Ara sokaklarında kay-bolduğumuz Moda'yı...

«Bugün giyindim,» dedim kalfaya, «Gördü-ğünüz gibi. Niyetim bir ara başımı iyice sarıp dışarıya çıkmak...»

«Fena olmaz,» dedi kalfa.

Akşam geldiğinde giyimli karşıladım onu. Rengim solgundu; zayıflamıştım. Saçlarım pek o kadar iyi değildi. Yatakta yatmaktan parlaklığı-nı yitirmişti.

O sevindi beni ayakta görünce. Arabaya bi-nip gezdik. Birlikte yaşadığımız eve gittik. Yer minderine uzanıp Hindistan'la ilgili bir belgese-li izledik.

«Hindistan'ı görmek istiyorum,» dedim ona. «Çekiyor orası beni. Ne denli yoksul insanlar. Ama ne geniş dünyaları var.»

Mutfağı özlemiştim. Çevrede biraz dolaşıp, gelip mindere uzanıyorum. Başımı yastıklara da-yıyorum.

«İyi ol artık,» diyordu o, «Ne olur, iyi ol.»

Ertesi gün tüm ağrılarımın geçtiği, kendimi gerçekten iyi hissettiğim bir anda sağ gözümde-ki garipliği farkettim. Sanki bir prizmadan bakı-yordum dünyaya. Her şey kırık ve çift görünü-yordu. İki gözümü açıp karşıya baktığımda, Pi-

casso'nun kübik evrenini anımsatan bir dünya görüyordum. Her Şey  iftti.

Ona hemen telefon ettim. Söyledim. Her Şeyi  ift gördüğümü...

Beni hemen hastaneye  ağırđı.

Tek gözümü elimle kapamıŐ, dördüncü kapıda bekliyordum onu. İçimi anlatamayacağım bir ürküntü kaplamıştı. Hastanenin girişindeki kalabalığa bakmak başımı döndürüyor, anlatamayacağım denli yoruyordu beni. Başka Şeyler düşünmeye çalıştı. Yapamadım.

Gelmişti. Yanıbaşımdaydı. Birlikte, ilkin G z'e, oradan Nöroloji'ye gittik. Sağ göz sinirinde bir felç görmüşlerdi. Nasıl geliŐeceğini bir iki gün izleyeceklerdi. G z sinirlerine olan bir baskıdan, her Şeyden olabilirdi.

Nörolog;

«BaŐınız ağırsa yeniden, bir değıŐiklik olursa hemen gelirsiniz. .Ankara'dasınız değil mi?» dedi.

O, benden sonra sormuŐ. Onbeş, yirmi günde ge ebilirmiŐ.

«Yeni yıla iyileŐmiŐ olarak gireceksin. Ge eceğine inanıyorum. Çok daha kötü bir Şey olabildi,» dedi.

Gözlüklerimi takıp sağ gözümü bir pamuk parçası ile kapatıyordum gündüzleri. İlk iki gün garip duygular içindeydim.  zg rl ğ m kısıtlanmıŐ, tuhaf bir yarı açık cezaevinde gibi duyumsadım kendimi. Sokağa çıkıyordum, etrafta dolaŐıyordum.

Şu an, Kaş'a doğru yola çıktığımız gün geldi aklıma. İlk Kalkan'ı gördük. Kalkan'a var-

madan az önce, bir çamlıkta oturup çay içtik. Kırmızı tavuklar dolaşıyordu çevremizde. Ne keskin virajlar vardı bu yolda. Az ileride devrilmiş bir Almancı arabası gördük. İçindekileri çıkartmışlardı. İleride yol akıl almaz bir güzelliğe dönüşmüştü. Bir dağın yamacından gidiyorduk. Önümüz açık denizdi. Masmaviydi. Arada, aşağıdaki uçurumun eteklerinde doğal plajlara rastlıyorduk. Bir yerde arabayı durdurup bu sonsuz maviliğe baktık. Kaş'a ulaştığımızda ilkin çevreyi bir gezdik. Ufacık, ne değişik bir yerdi burası. Kaş biçiminde ufak bir koyun kenarında gazinolar, pastaneler vardı. Her gece Noel baba pastanesinde oturup, garsonun getirdiği üstü kiraz şekerlemeli eklerleri yiyor, gece çayı içiyorduk. Ben tekneyi sevmediğim için Kekova'ya karadan gitmeye karar vermiştik. Pansiyon odamız geniş ve ferahtı. Gece tül perdenin arasından ay ışığı doluyordu odanın içine. Yan odadaki yedi kişilik Antakyalı aile ve iyi yürekli bir dev'e benzeyen takım elbiseli aile babası, sanki elsiz, ayaksız, dilsiz ve ağırlıksız kişilerdi... Ne gece, ne sabah, bu kalabalık, çocuklu ailenin ne sesini işittik, ne geldiklerini duyduk, ne de gittiklerini gördük. Ama biliyorduk, hep oradaydılar. Yandaki geniş odadaydılar.

Ertesi gün Antik tiyatroyu bulmuştuk. Geceeleri turistlerin dolaştığı dar sokaklarda geziyorduk. Kalabalığın yemek yediği bir aralıkta değişik mezeler ve tavuk yiyip, tekrar Noel baba pastanesine gidiyorduk.

«Evet,» dedim kalfaya, «Ne yazık ki göz sinirinde bir felç! Bundan böyle B vitamini yap-

caksınız bana. Gececeğine inanıyorum.»

Asiye şaşırmıştı.

«Hangi göz? Neresi kıpırdamıyor, dur bakayım... Aa, evet. Gördüm,» diyordu.

«Virüs... Bir virüs yaptı bunu, diyorlar.»

O gün saçlarımı daha özenle taramaya çalışıyordum. Günlerdir sürmeyi unuttuğum parfümünden sürüyordum biraz. Ne zaman iyileşirim bilemiyorum, ama artık hastalığımın ne olduğunu bildiğimden korkmamam gerektiğini düşünüyorum. Elimde mi bu? Belki de gerçek daha ürkütücü. Evet, çok daha ürkütücü!

Yanında oturuyorum.

«Biliyor musun,» diyorum ona, «Bu yaz yaptığımız o geziyi düşünüyorum hep. Yirmi günde onüç yere gittik. Sen yoruldu. Üstelik hava çok sıcaktı. Ama bence akıl almaz güzellikte bir geziydi bu. Her an oraları düşünüyorum.»

Dalyan'daki sazlık... Kral mezarlarına bakan pansiyon odası... Havadaki nem oranı belki yüzde doksan. Çarşaf lar bile ıslak, değil mi?

Ya gece karanlıktaki o sessizlik... Arada sazlıkların arasından geçen motorların düdükleri... Sen bana kavun dilimliyorsun, neskafe dolduruyoruz termostan bardaklara...

Başkası burada sıkılabilir. Ama beni büyüledi bu garip atmosfer, bu labirenti andıran sazlık; motorla aralarından dolaşarak gittiğimiz Kaunos kalıntıları...

Gece saat tam dokuzda başlayan sivrisinek akını. Anımsıyorsun, değil mi?

Hiç kimsenin olmadığı bir yer. Pestil gibi yatıyoruz yataklarımıza ertesi sabah. Hava böyle

yapıyor bizi. Sen giriyorsun suya, ben ayaklarımı sokuyorum.

Bir erkeği anımsatan Alman kadın Ulla. Bizimle motor gezisine geliyor. Sazlıklara dalıyor gözü. Kalıntılarda keçi gibi sekiyor, tepelere tırmanıyor. Kavga edip ayrılmış o sabah erkek arkadaşından. Kaplıcaya o da giriyor. İnce bıyıklı motorcu onun yanında. Hafifce kolunu onun omuzuna koyuyor o korkunç öğlen sıcağında.

«Helada sarı yılan var!» diye bağırان çocuklar kaçıyorlar. Motorcu gülümsüyor Alman kadına.

Hastaneye, dördüncü kapıya varmıştım. Birlikte Göz'e çıktık. «Doçent de görsün,» dedin sen.

Doçent parmağını sağa sola çevirdi, yukarıya aşağıya doğru indirip çıkardı. Sonra elindeki ufak, gözleri bilyeli ayıyı gözlerimin ulaşamadığı köşelere götürüp durdu.

«Üçüncü sinir, altıncı sinir... İkisinde de felç var! Hemen bir 'Hess Perdesi' yapılsın. Beyin tomografisi çekilsin,» dedi.

Hepiniz sapsarı olmuştunuz.

Koşarak nörologa gittim. O, sakindi. Beni yatıştırmaya çalıştı. «Korkmayın. Korkutmuşlar sizi. Tümör yok beyninizde!» dedi.

Antalya'ya akşama doğru varmıştık, değil mi? İlk kesemize uygun bir kalacak yer aramıştık. Artık son durağımızdı burası. Sen denize yakın bir yer olsun istiyordun. Sonunda rahat edeceğimiz bir yer bulduk.

Bütün eşyaları yaydım çevreye. Banyoda, ufak gazocağımızda su ısıtıp kahve ve çay yapıyorduk.

Gece bile yel çıkmıyordu. Ne denli sıcak bir dünyaydı burası! Şehrin başlangıcındaki çadırları, obaları görmüştük. Ertesi gün geniş cadde-leri gezmiş, limanı bulmuştuk.

Belki ilk gördüğümünden onbeş yıl sonra Side'ye ilk kez sen götürdün beni. Belleğimde kalmış olan o ıssız balıkçı kasabası nasıl da değişmişti. Eskiden sahilde salaş bir kahve, kırmızı bir gün batımı, denizde ölü bir dalga ve belki iki pansiyon vardı orada.

Ve kalıntılar...

Bu kez gördüğümüz ne garip bir Side idi...

Broadway gibi bir yer olmuştu. Kentin girişindeki yoğun trafik, taksiler, özel otolar, turist otobüsleri, motosikletler şaşırtmıştı beni.

Her türlü dükkânın bulunduğu ve karma-karışık bir kalabalığın dalgalandığı anacadde-ye girmiştik.

Bozulmuştu Side. Ama boşverdim. Bunu görmek de değişik gelmişti bana. Bir yüzyıl ileride yürür gibiydim. Hasır bir çanta aldık. Eski çantadaki eşyalarımı ona geçirdim. Sıcaktan bayılmamak için bir limonata içtim.

Antalya'ya karanlıkta döndük. Heyecanlanmıştık yolda. Hiç bilmediğimiz bir trafikte karanlığa kalmıştık.

«Evet, üçüncü ve altıncı sinirlerde felç!» dedi doçent.

Hess perdesinin sonuçlarına bakıyordu.

Ertesi sabah erkenden doçentin odasında-
dım. Gelmesini bekledim. Tanıdı beni.

Odasına girerken:

«Durun,» dedim. «Dün akşamdan bu yana
bir iyileşme, bir kıpırdama hissediyorum gözüm-
de. Bakar mısınız?»

Doçent içeri aldı beni. Gözü bilyeli ayıyı sa-
ğa sola, yukarıya aşağıya dolaştırdı.

«Gerçekten öyle. Bir iyileşme var!» dedi; «Si-
zi onbeş gün sonra yeniden göreyim.»

Beyin tomografisini yılbaşından sonraya er-
teleyebilirdik artık.

Hastanenin kantinine indik. Ben tavuklu dö-
nerli bir sandviç yedim. Kola içiyordum. Heye-
canlıydım. Tavuk parçalarını yere döküyordum.
Tavuk parçacıkları hasta gözümünden kaçıyordu.

«Artık iğnelere gerek yok,» dedim kalfaya.
«Kendi kendine geçiyor.»

Bugün gözüm daha iyi...

Sen bu sabah İzmir'den döndün.

Ankara'da hava kış kıyamet! Otobüsün 9:30
da ancak ulaşmış kente.

Bu gece nöbetçisin.

İki gün sonra yeni bir yıl başlıyor...

Yarın gece birlikte olacağız. Çiçek odasında
oturur, yeni yıl gecesi için planlar yaparız.

Renkli mumlar, bir pasta, daha başka şey-
ler...

Ne dersin?

PANEL

Dün sabah posta kutumdan bir davetiye çıktı. Üstü eğimli güzel bir elyazısı ile yazılmıştı. Kent içinden yollandığını üzerindeki puldan anladım.

Asansörde açtım, şöyle bir göz attım. Bir panel davetiyesi idi bu. İlgiyi çekmişti.

... *YEŞİL REÇETE PANELİ'ne onur vermenizi ve panele konuşmacı olarak katılmanızı rica eder, saygılarımızı sunarız.*

Türk Eczacılar Birliği ve Kalfalar
Derneği adına,
Ali Avaz.

İlişikte panelin programı da vardı. Asansörde, yukarıya çıkarken okudum.

YEŞİL REÇETE PANELİ

Konuşmacılar :

Hidayet Münir (Loto milyarderi)

Hintli Bay Dilip (Ülke konuğu) Yazar

Hülya Eczanesi kalfası Veysel Tınaz

Recep Eğilmez (Özel araştırmacı)

Anadolu Hapçıları Anonim (Kısa adı AHA)

adına Nusret Gıyasoğlu

Yer: Yeni Zafer Eczanesi — Anfi salonu

Maltepe-Ankara (Cami karşısı)

Tarih: 7 Mart cumartesi, saat 14:00

Önemli Not: İlk üç sıra ilaç represantanlarına, Ruh Doktorlarına ve çevre eczanelerin kalfalarına ayrılmıştır.

Fon müziği: Nikolai Paganini

Duvar resimleri: Rimbaud — Baudelaire — Allen Ginsberg — Keurac — Adler — Freud — ve başkaları...

Giriş serbesttir.

İlgimi çekmişti bu değişik program.

Hintli Dilip kapıyı açtığımı duymuş, içerki odadan yanıma gelmişti. Gösterdim programı ona.

«Bak,» dedim, «Bugün öğleden sonra bir panel var. İkimiz de konuşmacı olarak katılıyoruz. Konu Yeşil Reçete ve Uyuşturucular... Bir bilgin var mı bu konuda?»

Dilip bir an düşündü.

«Şuradan buradan duyduklarımdan biraz bilğim var sayılır. Ben belki, ekonomik koşullar ve uyuşturucu bağımlılığı üzerine birkaç söz ederim,» dedi.

Ben de panelde neler söyleyebileceğimi geçiriyordum ki telefon çaldı.

Açtım.

«Alo, ben Recep Eğilmez,» dedi karşı taraftaki ses. «Anımsadınız mı beni?»

«Anımsamaz olur muyum Recep bey! Nasılsınız?» diye sordum.

«Fena sayılmam,» diyerek güldü, «Az önce bir davetiye geçti elime, konuşmacılar arasında olduğunuzu gördüm ve heyecanlandım.»

«Evet,» dedim, «Hintli arkadaşla biz de şimdi programa göz atıyorduk.»

«Tamam,» dedi o karşı taraftan. «Benim söyleyecek çok ilginç şeylerim var yeşil reçete konusunda. Açılış konuşmasını belki ben yapacağım.»

«Çok güzel!» dedim, «İkiye çeyrek kala adı geçen Yeni Zafer Eczanesinde görüşmek üzere...»

Hintliyle hazırlandık. Üstümüze başımıza bir çekidüzen verdik. O evden çıkmazdan önce köşesine oturup bir çubuk tüttürdü. Teybi usulca açıp biraz Subramaniam'ın müziğini dinledi.

Ben de konuşurken heyecanlanmamak için yarım Nervium yuttum. Yeşil Reçete ile, tanıdık eczaneden zar zor alabildiğim bir kutunun içindeki son birkaç haptan birisiydi bu.

Saat bir otuz'da taksi çağırdık. Yerler buz kaplıydı. Dün yağan kar tutmuş, gece don yapmıştı. Dilip çok üşüyordu, gene babamın siyah paltosunu giymişti boz entarisinin üstüne.

Yeni Zafer Eczanesi'nin önünde arabadan indik.

Bir adam koşarak geldi, bizi karşıladı.

«Efendim hoşgeldiniz. Ben Ali Avaz. Dernek adına organizasyonu ben yürütüyorum. İlgilendiğiniz için varolun. Buyurun yerleriniz hazır. Mikrofonlar denendi. Herkesin önüne su dolu sürahi konuldu. Şöyle buyurun efendim...» diyerek bizi eczanenin orta yerindeki platformun üstüne kurulmuş olan masaya buyur etti.

Yerlerimize oturduk.

Yeni Zafer Eczanesi çok ilginçti. Neden daha önce hiç dikkatimizi çekmemişti bu eczane, hayret etmiştim.

Çevreme ilgiyle bakıyordum. İkiyüzelli - üçyüz metre karelik bir alanın içindeydik. Yüksek- te olan platformun çevresi anfi biçimindeydi. Gerideki camlı duvarlar ilaçlarla doluydu. Kapının yanında yazar kasa vardı. Sol kısımdaki ufak bir camekan parfümeriye ayrılmıştı. Oturduğum yerden renk renk deodorantları, şampuanları görebiliyordum.

Ali Avaz yanıma gelmişti.

«Beğendiniz mi efendim, eczaneyi?» diye sordu.

«Olağanüstü! Gerçekten çok şaşırdım. Bu denli büyük olabileceği hiç aklıma gelmemişti. Hacettepe Üniversitesi'ndeki bir anfi gibi adeta!» dedim.

«Evet efendim,» dedi o saygıyla, «Öyle... Bal- kanların ve Ortadoğu'nun en büyük eczanesi...»

Müziği başlatmışlardı. Paganini'nin, viskiye batırılmış bir karasineğin uçmaya çalışırken çıkardığı sesi anımsatan değişik bir kaprisi usul- dan usuldan eczaneyi ve anfiyi doldurmaya baş- lamıştı.

Yan gözle baktım. Yanımdaki sandalyede oturan Dilip de etkilenmişti Yeni Zafer Eczanesi içindeki bu değişik evrenden.

«Ne tuhaf değil mi,» dedim ona, «Sanki Mal- tepe'nin yarı karanlık bir kış sokağının aralığın- daki bir eczanede değiliz de ne bileyim ben Hei- delberg Üniversitesi'nde veya Oxford'da bir kon- ferans anfisindeyiz.»

«Gerçekten öyle...» dedi o, «Bizi çevreleyen cam duvarların içinde sanırım dokuz - on bin ku- tu ilaç var. Öyle tahmin ediyorum.»

Programda belirtilen dev boyutlu fotoğraf-

lardan Arthur Rimbaud, Şair Verlaine, öte yanda Jean Cocteau, daha geride; kapıya yakın bir yerde Allen Ginsberg ve Jack Keurac; tam karşımızda Freud ve Adler bize sonsuz bir ciddiyetle bakıyorlardı. Paganini'nin kaprisi dalga dalga anfiye yayılmaya devam ediyordu.

Dilip kulağıma eğildi.

«Kim bu fotoğraflardaki adamlar, hani şu ilaç kutularının arasındaki dev fotoğraftakiler?» diye sordu.

Bir bir tanıttım onları.

«Şu Fransız şairi Arthur Rimbaud... Şair Baudelaire onun sağındaki... Solunda Rimbaud'nun dostu şair Verlaine... Şu kapının oradaki-ler Amerikan yitik nesil şairlerinden Allen Ginsberg ve Jack Keurac... Şu oyun yazarı, sanat adamı Jean Cocteau... Şunlar psikologlar, psikiatrlar... Sigmund Freud, Alfred Adler...» dedim.

Ekledim sonra :

«Hepsinin ortak yanı; uyuşturucu kullanıyorlardı. Şöyle ya da böyle... Keurac uyuşturucudan öldü. Cocteau morfin kullanıyordu. Allen Ginsberg, arkadaşı şair Ferlinghetti, Anti-Vietnam şiirlerini yazdıkları sıra, LSD ve marijuhana kullanırlardı. Yani hepsi değişik türleri denemişlerdi!

«Freud ve Adler daha önce bu konuları incelediler. Belki kendileri de denediler uyuşturucuyu. Bilemem tabii. Freud'un kokain ile ilgili kitabı ilginçtir.»

Hintli, gözleri fıldır fıldır dinliyordu beni.

«Vay canına!» diye mırıldandı.

«Evet,» dedim, «Paganini'nin şu çılgın müziği ile, herbir şeyle, ilaçların, düşlerin ve karaba-

sanın; insan ruhunun karanlıklarındaki acının ve unutuşun; uykunun ve uyarı'nın garip, insanüstü birtakım çizgilerini yakalayabilmişler... Şu eczane bile başlıbaşına bir ilaç arenası. Üstelik bugünkü konumuz yasaklanan ilaçlar... Paranın satın alamadığı...»

«Çok derin... Çok derin şeyler bunlar...» diyordu Hintli.

Anfi yavaş yavaş dolmaya başlamıştı. Öndeki üç sıraya birtakım eczane kalfaları, tanıdık bir iki ruhbilimci profesör, ilaç reprasantları olduklarını tahmin ettiğim eli çantalı bazı adamlar, akıl hastanesinden konuk olarak çağrıldıklarını tahmin ettiğim üç iriyarı, adaleli, erkeksi hemşire oturmuşlardı.

Arka sıralar iyice dolmaya başlamıştı.

Ali Avaz kalabalığın arasından peşinde konuşmacı olduklarını anladığım iki kişiyle masaya doğru geliyordu.

Adamlar, masanın bulunduğu platforma çıktılar. Ali Avaz bizleri tanıştırdı.

«Sayın yazar; karşınızda AHA —Anadolu hapçılar anonim— temsilcisi Nusret Gıyasoğlu... Hintli konuk bay Dilip... ve Veysel Tınaz, Hülya eczanesinden...»

El sıkıştık. Yeni gelenler sandalyelerine oturdular, mikrofonlarını düzelttiler.

Salon hıncahınç dolmuştu. Ayakta dinlemek üzere, gençlik geride duvarın dibinde yavaş yavaş yerini alıyordu.

Kalabalıkta bir dalgalanma oldu. Baktım, Hidayet Münir eczaneden içeriye girmiş, bana doğru geliyordu. Yakası astragan kürklü, iyi kesimli bir palto vardı sırtında. Elinde altın saplı

bir baston tutuyordu. Şapkasını çıkartıp eğilerek selâmladı beni...

Hoşuma gitmişti. Giyimi, kuşamı, ayağındaki bizon derisi botlar, eczanenin yarı loş ışığında parlayan platin kol düğmeleri, göğsünden dalgalanan Manila emprimesinden kibar, iki renk kravatı ile tam istediğim gibi bir varlıklı olmuştu.

Yanıma oturttum onu. Dilip'le tanıştırdım.

«Bu bay Dilip, Hindistan'dan... Eski bir dost, bay Hidayet Münir. Panelden sonra iyi anlaşıcağınızı, konuşacak pek çok ortak konu bulacağınızı, sonra iyi dost olacağınızı tahmin ediyorum,» dedim.

Hidayet Münir, çevreye bakıyordu.

«Şoförüm Jaguar'ı yan sokağa parketmeye uğraşüyor. Hava biraz soğuk bugün, değil mi? Davetiye elime ulaşınca, Marbella gezimi iptal edip hemen geldim. Aslında konuya yabancıyım. Ama sayın yazar, sizin de konuşmacı olarak bulunduğunuz bir panelde yer almak bilemezsiniz beni nasıl onurlandırdı.»

«Sağol,» dedim, «İşler nasıl? Sultanhisar'da, Nyssa kalıntılarının orada, aylar önce konuştuğlarımızı düşündünüz besbelli...»

«Evet,» dedi Hidayet Münir, «Düşündüm. Pek çok konuda hak verdim size.»

Anfide bir fısıltı yükseldi. Hepimiz dönüp eczanenin kapısından yeni giren kişiye baktık. Recep Eğilmez idi bu.

Kalabalığın arasından beni görmüş, gülümseyerek masamıza doğru geliyordu.

Sevgi ve dostlukla elimi sıktı. Heyecanlı görünüyordu. Açık renk bir takım elbise giymiş-

ti. Onu, diğer konuşmacılarla tanıştırdım. El sıkıştılar. Recep Eğilmez son boş sandalyeye oturarak platformdaki yerini aldı.

Anfide heyecan son haddini bulmuştu. Kalabalığın uğultusu, Paganini'nin müziğini bastırıyordu.

Organizatör Ali Avaz, platforma çıktı. Salon-da ses kesildi.

Ali Avaz :

«Hoşgeldiniz sayın konuklarımız, sevgili konuşmacılarımız... Bildiğiniz gibi, konumuz, ülkemizde yeşil reçete uygulaması, bağımlılık yapan ilaçlar ve uyuşturucular... Konuşmacılarımızı teker teker takdim ediyorum. Aralarında değerli bir yazarımız bulunuyor. (Alkışlar... Kalkıp kalabalığı başımla selâmladım.) Anadolu hapçıları ve müptelaları adına sayın Nusret Gıyasoğlu. (Alkışlar.) Sayın kalfamız Veysel Tınaz. (Alkışlar.) Hintli konuk bay Dilip. (Alkışlar ve yaşa! sesleri...) Sayın Hidayet Münir. (Alkışlar.) ... ve özel araştırmacı sayın Recep Eğilmez...»

Ali Avaz süregelen alkışlar arasında platformdan inerken, ilk konuşmayı yapacak olan Recep Eğilmez usulca önündeki mikrofonu düzeltip konuşmaya başladı:

«Sayın konuklar, bugün burada çok nazik bir konuyu konuşmak ve tartışmak için toplanmış bulunuyoruz. Yurdumuzda yaklaşık birbuçuk yıldır uygulanmakta olan «Yeşil Reçete» olayı, toplumumuza ne gibi yararlar sağlamıştır? Bu uygulamanın yararları yanında zararları da var mıdır? Yıllardır başıboş bırakılmış uyuşturucu piyasasına böyle bir kilit vurulunca, günlük bunalımları hafifletmek, yaşamı birazcık da-

ha renkli görmek için zararsız yatıştırıcılardan alan vatandaş; çıplak gerçeikle karşı karşıya gelince nasıl bir bunalıma düşmüştür? Bakanlık yeşil reçete ile en masum vatandaşı bile fişle-
mekte midir? İşte bunları konuşacağız bugün, bu-
rada...»

Recep Eğilmez tok sesi ile tüm anfideki ka-
labalığa bir anda hakim oluvermişti. Herkes il-
giyle dinliyordu onu.

O, ön sıralara bir göz atarak konuşmasına
devam etti: «Dinleyiciler arasında değerli ruh-
bilimci profesörler, çok sayıda bilimadamı, genç-
likten geniş bir kesim ve sokaktaki vatandaşın
da büyük bir çoğunluğunun bulunduğunu mut-
lulukla görüyorum. Panelimize sizlerin de soru-
larınız ve önerilerinizle katılmanızı diliyorum.»

Önündeki kâğıtlara bir göz atıp konuşması-
nı sürdürdü:

«Tüm arkadaşlar konuşacaklar, zaman kısıt-
lı. Ben ilkin kendi özel arařtırmalarımдан elde
ettiğim bazı bilgileri sizlere sunacağım. Ve üs-
tünde durmak istediğim asıl konu; ilaç müpte-
lalarının yanısıra, yeşil reçete olayı ile masum
vatandaş; basit bir yatıştırıcı almak isteyen so-
kaktaki adam bir eczaneye girdiğinde kimliğini
ibraz etmek mecburiyetinde kalıyor... Adı, soya-
dı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, ad-
resi alınıp yeşil reçetenin arkasına yazılıyor ve
vatandaşın imzası isteniyor. Bu vatandaşın aldı-
đı ilaç bazen 5 miligramlık bir Nervium veya
benzeri... Sayın dinleyiciler, dünyanın hiçbir ye-
rinde böyle kimlikli bir satış yapıldığını sanmı-
yorum! Yani ölkemiz eczanelerinde, 1,5 yıldan
bu yana, morfin alan bağımlı kişiyle basit bir

yatıştırıcı alan kişi aynı yöntemden geçiriliyor! Bazı doktorlarımız, adlarını kullanmaktan çekindikleri için yeşil reçete yazmıyorlar... Bazı eczacılar yeşil reçeteyi görünce, adı geçen ilaç için, 'Yok, kalmadı' diyorlar. Vatandaş haksız yere eczane kapısından çevriliyor!

«Şimdi şöyle bir soru yöneltmek istiyorum size: Bizi radyasyon olayında ve deterjan olayında uyarmayı gereksiz gören hükümet, acaba niçin buna titizlik gösteriyor?»

Recep Eğilmez sözünü bitirmişti, geriye yaslandı.

Arkadan bir alkış koptu.

«Söz almak istiyorum!» diye bir genç fırladı ayağa.

Mikrofon bendeydi.

«Buyrun, söz sizin,» dedim ona.

Genç, coşkuyla konuşuyordu.

«Sayın Recep Eğilmez, sayın yazar... Uygar batı ülkelerinde bağımlılık yapan ilaçların doktor reçetesiyle verildiğini biliyoruz. Oysa ülkemizde uygulanan yeşil veya kırmızı reçete olayı birtakım yolsuzluklara yol açtı. Çalınan reçete tomarlarını, bunları satanları, sahtesini basanları gazetelerde okuyoruz. Bunlara ne dersiniz?»

Hafif öksürerek konuşmaya başladım:

«Tüm değindiğiniz bu olaylar, sahte yeşil reçete basımı, çalınan reçeteler; toplumumuzda belirli bir kesimin varlığını ortaya koyuyor. Bu kesimin sandığımızdan da çok geniş olduğunu tahmin ediyorum; bu tür uyuşturuculara bel bağlamış insanlarımız var. Bu ilaçların piyasası yoğun. Ayrıca bu uyuşturuculardan bazılarının Tah-takale'de karaborsa satıldığını duydum. Belki bu

insanlar haklı... Ülkedeki bunalım, onları etkiliyor. Sıkı denetim altındaki Avrupa ve Amerika ülkelerinde uyuşturucu kullanımı bizdekinden çok daha yaygın. Ve hiç kimsenin de reçeteye eczaneden bir şey aldığını sanmıyorum. Yani boyut değişik... Bir kaçış, bir rahatlama arıyorlar, geçici de olsa, bizdekiler... Buna karşı sert tedbir alınınca, ortaya sözünü ettiğimiz olaylar çıktı. Eczane soygunları bile duyuldu.

«Bizim bugün, buradaki konumuz: ülkemizdeki katı uygulamadan vatandaş rahatsız oluyor mu? Çünkü bildiğim kadariyle eczanede satılan en güçlü bağımlılık yapan ilaçlar, bazı uyku ilaçlarıdır. Nembutal, Seconal, veya Rohypnol gibi... Ve sanırım onlar da kırmızı reçeteye bağlandılar. Yani vatandaşın onları her istediğinde alabilmesi artık olanaksız gibi. Ayrıca bunlar da hekim kontrolündeki bir hastanın kullanacağı ilaçlardır.

«Sözü Hintli konuğumuz Bay Dilip'e veriyorum.»

Dilip, mikrofona uzattı başını, başladı konuşmaya:

«Size biraz benim ülkemden, yani Hindistan'dan söz etmek istiyorum. Çok kalabalık bir ülkemiz, biliyorsunuz. İleri sayılmayız. Ülkemde bir ilaç yasası uygulandığını sanmıyorum. Yani sizde şu an yeşil reçeteye bağlanmış olan ilaçlar Hindistan'da reçetesiz satılır. Ama bunlara pek ilgi gösterildiğini düşünemiyorum. Daha doğrusu duymadım. Çoğunluk esrar kullanır. İlaç pahalıdır. Hint toplumu çok karışık, dinsel ve etnik birçok karışık grup var. Onca yoksulluk ve sefalet içinde, İsviçre, Amerikan veya Alman

patentli hafif yatıştırıcı kullanmak kimsenin aklına gelmez. Ben öyle sanıyorum. Elinde reçete ile dolaşan bir Hintli hiç görmedim. Sonra bizim kendimize göre rahatlama, gevşeme yöntemlerimiz var. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar,» dedi.

Alkışlar arasında mikrofonu bıraktı.

Sözü Hülya Eczanesi kalfası Veysel Tınaz'a verdik. Çekti mikrofonu kendine, emin bir sesle konuşmaya başladı.

«Sayın dinleyenler. Ben olaya başka bir açıdan bakacağım. Düşünün bir, ben kasanın ardındaki adamım, ilacı verebilecek veya veremeyecek yetkiliyim ben. Yeşil reçete sahibi eczaneye girer girmez göz hapsine alırım onu. Ezik, bir suçlu gibi gelir reçetesini uzatır. Karşımdaki kaşarlanmış bir ilaç bağımlısı da olabilir, masum bir vatandaş da. Elindeki reçete sahte olabilir! Bana gelmezden önce birkaç eczaneden döndürülmüş olabilir. Üç dört saniye içinde incelerim onu. Sinirli mi, endişeli mi, terli mi, eli titriyor mu? Sonra pek ilgilenmemiş gibi reçeteye bakarım. Şüphelenmişsem, 'Reçete yanlış yazılmış... Doktor kaşesi gerekir...' falan der, atlatırım. Vermem ilacı. 'Ya, öyle mi? Oysa ne zorlukla aldım bu reçeteyi,' der, çıkar gider. Kimine, 'Yok o ilaç piyasada,' derim, umutsuzca yürür, çıkar.»

Veysel Tınaz konuşurken arkadan mırıltılar yükselmeye başladı. Yedi sekiz el birden havaya kalkmış, söz istiyordu.

«Bir dakika, sözlerimi bitirmedim henüz...» dedi Veysel Tınaz.

«Topluma karşı görevimi yaptığımı sanıyo-

rum. İlacı vermemekle bana gelmiş olan müşteriye bir yerde koruyorum. Buna inancım sonsuzdur.»

Arkadan gür bir ses, mırıltıları bıçak gibi kesti. İnce bıyıklı, uzun boylu bir genç ayağa kalkmıştı.

«Size sadece bir soru sayın kalfa,» dedi.

«Buyrun,» dedi Veysel Tınaz.

Genç, «Acaba siz yaşamınızda hiç sıradan bir yatıştırıcı ilacı kullanmak zorunda kaldınız mı sayın kalfa bey?»

Veysel Tınaz dikleşti: «Hâşâ!» dedi.

Kalabalıktan gülüşmeler yükseldi.

O sırada arkadan yaşlı bir kadın fırlamıştı ayağa:

«Kalfa bey oğlum, sen ne diyorsun! Keyfi vermiyorsun ya ilacı! Karşına yeşil reçeteyle gelen daha önce doktordan almış oluyor onu, öyle değil mi? Geçen gün iki miligramlık Atıvan için eczane eczane dolaştırdınız beni. Elimde reçetem her kapıdan geri çevrildim. Sizde insanîyet de mi yok be oğlum! Anksiyeteye karşı bir ilaç bu. Alana kadar geçirdiğim endişe yeter bana. Allah cezanızı versin!» diye bağırıp iskemlesine yığıldı.

«Teyzem haklı!» diye bağırانlar oldu arkadan.

Yanındaki birkaç kişi kadını yatıştırmaya çalışıyorlardı.

Ön sıralarda oturan ilaç repesantanlarından biri kadının yanına gitmişti. Cebinden bir kutu Atıvan çıkarttı.

«Alın teyzeciğim. Bir eşantıyon bu. Doktor-

lara dağıtıyoruz ama ben bir tane de size vermekte sakınca görmüyorum,» dedi.

Yaşlı kadın, «Sağol oğlum,» dedi, «Daraldım gene bu kalabalıkta.»

Anadolu Hapçıları ve İlaç Bağımlıları temsilcisi Nusret Gıyasoğlu söz almıştı. Salon yatıştı. Ben onu kabasaba bir adam sanmıştım. Sonradan tüm Türkiye'yi temsil ettiğini öğrendim. Hatta, Yale mezunu olduğu söylentileri dolasmaya başlamıştı kalabalıkta. O, kırsal bir adam görünümü taşıyan fiziğine çok aykırı düşen şeyler söyleyerek başladı konuşmasına:

«Sayın konuklar. Size buradan, şu kürsüden, tüm Anadolu hapçıları, ilaç bağımlıları adına sesleniyorum. Parayla satın alınabilen ufak gevşemelere; küçük boyutta rahatlamalara; deliksiz uykulara, düşlere ve bugünkü Türkiye'mizi birazcık olsun pembe gösterebilecek olan bazı zararsız ilaçlara böyle sıkı bir ambargo koymaya hükümetin hakkı var mı? Size soruyorum! Deterjan ve radyasyon olayında baştakilerin tepkisizliğinden sözedildi. Yeşil reçete uygulamasında zora koşulan ve çoğunluk mağdur edilen vatandaş, bu muameleye lâayık mı? Soruyorum sizlere!»

Salon ayaklanmıştı. Ali Avaz platforma çıkmış, dinleyicileri yatıştırmaya uğraşıyordu. Nusret Gıyasoğlu mikrofonu sıkı sıkı tutuyordu. Konuşmasına sesini daha da yükselterek devam etti.

«Sevgili dinleyenler... Şu anda... Evet şu anda... Amerika'da, İngiltere'de ve İsviçre'deki dev laboratuvarlarda yüzlerce yeni ilaç üretiliyor. Tüm bu ilaçlar insanlık için! Akıl hastalarına daha düzenli bir dünya gösterebilecek, depresyondan

intihar etme kertelerine gelen insanları yaşama bağlayacak ilaçlar bunlar. Yurdumuzda uygulanmakta olan yasanın, yasadaki uygulamanın polis devleti statüsünden çıkartılmasını; yeşil reçeteli insanlara olası suçlu muamelesinden vazgeçilmesini diliyorum.»

Alkışlar arasında mikrofonu bıraktı.

Bir adam, atıldı ortaya. «Dinleyin beni!» diye bağırdı. Sesindeki bir şey, anlatılması güç bir şey, herkesi bir anda susturdu.

«Bakırköy Akıl ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden bu panel için izin alıp çıktım. Bakıcımla geldim buraya,» diye bağırdı.

Herkesin gözü yanındaki iri kıyım adama gitti.

Soluk yüzlü, dağınık saçlı adam sürdürdü konuşmasını:

«Bir sarı bombacıydım ben! Bir nembutalci! Yıllardır toplumun dışladığı bir curuf gibi yaşadım. Şimdi tedavi görüyorum. Çıkacağım yakında. Yaşama karışacağım. İlk girdiğimde, geceleri yatağıma bağlanıp yatıyordum. Uyuşturucu bağımlılığı korkunç bir illet! Gençliğin ve kamuoyunun uyarılmasını ve konan tedbirlerin daha da arttırılmasını istiyorum!» diye haykırdı.

Ortalık gene karışmıştı.

Ali Avaz platforma çıkmıştı.

«Sayın dinleyiciler. Sayın konuklarımız. Eğer sakın olmazsanız panelimize burada son veremeye mecbur kalacağız!» diye bağıırıyordu.

Salondaki uğultu daha da büyümüştü.

Bakırköy'den izinli çıkan hasta, bakıcısıyla birlikte eczaneden tam çıkıyordu ki, orta sıra-

lardan birinden avurtları çökük bir adam söz istedi. Uğultuda sesini duyurmaya çabalıyordu.

«Buyrun,» dedi Ali Avaz.

Adam: «Ben bir kobayım!» dedi.

Salonda birden sessizlik oluştu, çıt çıkmıyordu. Herkes kulak kesilmişti. Adam devam etti:

«Asıl mesleğim inşaat ameleliği... Ama bir kobayım ben! Bundan iki yıl önce; şimdi adını burada veremeyeceğim ünlü bir doktorun işlettiği klinikte kobaylık ettim. Yüksek para karşılığında... Üç ay, her sabah ve akşam birer hap yutturdular bana. Paramı alıp kent kalabalığına karışıyordum her gece. İlacın adını bilmiyorum. Göz kararmaları ve bayılmalar oldu bir süre sonra. Klinikten ayağımı kestim. Bilmem ki bu panelin kapsamına girer mi bu yaşadıklarım...

«Düşünmeden yuttuğum ilacı sonradan düşündüm. Sanki ruhumda etkiler yapıyor, beynimi karman çorman ediyordu. Besbelli yeni bir buluştu bu ilaç. Amerika'da ilkin köpeklerle uygulanıyormuş diye duydum sonradan... Söyleyeceklerim bu kadar,» dedi.

Arkadaki ilaç raflarına dayanmış duran gençlik ayaklanmıştı.

Ön sıradaki doktorlar aralarında yüksek sesle tartışıyorlardı:

«Yeşil reçeteyle fişlenmek, insan hak ve özgürlüklerine aykırı!» diye bir slogan atıldı o an.

Ali Avaz, «Panel bitmiştir,» dedi.

Hepimiz ayağa kalktık. Hidayet Münir konuşamamıştı. Yanıma geldi. «Karışık, çok karışık bir konu... Halka açık bir panelle halledilmesi olanaksız!» dedi.

Kalabalığın eczaneden yavaş yavaş süzölüp çıkmasını bekledik.

Bir süre sonra, çevremizi saran ilaçlar, Ferlinghetti, Freud, Adler, Rimbaud, Verlaine ve Baudelaire'in bize sonsuz bir hüznün ya da ciddiyetle bakan resimleriyle başbaşa kalmıştık

«Hadi biz de çıkalım,» dedim.

Hidayet Münir,

«İsteyeni arabamla bırakabilirim,» dedi.

Organizatör Ali Avaz'ın elini sıkıp kentin heyecansız akşam karanlığına karıştık...

7 - 9 Mart 1987, Ankara

KENT SAHİBİ

Sen bana dün dedin ki:

«Ben tutsağım... Hastanenin içinde bir tutsağım ben... Seninle istediğin her yere gidemem ki... Tatil temmuzda.»

Gece yattığım yerde düşündüm ben bu sözleri... İnanır mısın, şu ara ben de bir tutsağım... Başka türlü bir tutsak... Kafa, göz ve çene sinirlerimde duraklamalar olan; tüm yüzümü, gözlerimin çevresini, ağzımın kenarlarını, dilimin dibini, dudaklarımın ucunu, burnumun kıkırdağını yer yer dondurup, hareketsiz kılan garip bir hastalığın tutsağıyım. Her sabah uyandığımda içim titriyor; dilimi oynatıyorum ilkin, gözlerimi odanın köşelerinde gezdiriyorum, elliyorum burnumu, ısıriyorum hafiften karıncalanan dudaklarımı ve başlıyorum günüme...

Dışarıdan bakınca hiçbir şey belli olmuyor. Konuşabiliyorum, gülüyorum, yiyip içiyorum ama büyük bir korkuyu yüreğimden atamıyorum bir türlü... İşte, ben de böyle bir tutsağım. Kış tutsağı... Başının, beyninin, yüz ve göz sinirlerinin tutsağı...

Sen dün bana:

«Ben tutsağım,» dedin ya; yüreğim kaldırmadı bunu.

Bu sabah sen hastanede nöbetçiyken; dev bir

vakum makinasını dayadım yedinci kapıya... Başladım çalıştırmaya.

Ameliyathanelerden, koridorlardan, röntgen odalarından, kafeteryalardan, alt katlardaki asansörlerden insanlar uçuşmaya başladılar dışarıya... Hastalar, hemşireler beyaz krepon kâğıtları gibi uçuşuyorlardı. Kimi ürkmüştü; kimi gülüyor, kahkahalar atıyordu. Bakıcılar ellerinde sedyeleriyle havalanmışlardı: profesörler, doçentler, sabah vizitindeki ordinaryüs profesörler ve öğrencileri Ankara göklerine dağılıverdiler bir anda... Baş asistanlar, doktor hanımlar birer paraşüt gibi süzülerek kentin parklarına, cadde-lerine, kiremitlerin üstüne, açıklık yerlere iniyorlardı. Bu kargaşa arasında ünlü nörolog Prof. Zafer Gencer'i hemen tanıyıverdim. Profesör, bir ağacın dallarına doğru yanlamasına iniyordu... O aşağıya doğru süzülürken, tanıttım kendimi... Şikâyetlerimi ayaküstü sıralayıverdim.

Eliyle gözlüklerini tutarak, yan yan baktı bana :

«Virütik olabilir... Soğuktan olabilir... Myastenia Gravis bile olabilir... Ama bence soğuktandır. Başınızı iyi koruyun!» dedi. Ağacın dalları arasında kayboldu. «Sağolun Profesör!» diye bağırdım. Vakum makinasının başına döndüm. Bir düğmeye basıp, daha hızlı çalıştırmaya başladım onu.

Alt kattaki ameliyathane kapıları açılmıştı besbelli...

Kapıdaki sert yüzlü görevliler; ardından yeşil giysili cerrahlar, ameliyata hazırlanmış hastaları ile, bezelye taneleri gibi hastaneden fır-

layıp, havada, sabah güneşinin içinde oynaşmaya başladılar.

Kentte trafik durmuştu.

Uyutulmuş hastalar gökyüzüne doğru yükseliyorlardı. Kimi usul usul indikleri köprülerde, otobüs duraklarında veya yaya geçitlerinde uyanmışlardı... Mahmur mahmur çevreye bakıyorlardı. Kimini rüzgâr kırılık, bayırlık yörelere sürüklemişti... Çimenlerin, soluk renkli kış otlarının üstüne uyuyarak süzülüp, inmişlerdi...

Nerelèrdeydin sen?

Hastaneden uçuşan tüm bu kalabalığın içinde bir türlü göremiyorum seni! Bir grup hasta ziyaretçisi dördüncü kapının oradan havalandılar... Vezneye para yatırmaya uğraşan birkaç köylü havada bağrışıyorlardı... Yeni doğmuş bebekler uçuşmaya başlamıştı çevrede şimdi!

Aşçılar da havalanmış, alt kat pencerelerinden yukarıya doğru yükseliyorlar, uçmasın diye körüklü şapkalarını tutuyorlardı bir yandan...

Nereden havalanmışsa, bir demet yeşil ve kırmızı reçete, piyango bileti gibi dalgalanarak, havada zikzaklar çiziyorlardı... Kentteki hapçılara haber uçmuştu, ufak bir kalabalık oluşmuştu çevrede... Eczacılar, dükkânlarının kapılarına çıkmış olayı izliyorlardı...

Az sonra emniyet ekipleri geldi.

İşte birden gördüm seni, üzerinde baştan aşağıya yeşil ameliyat giysilerin, ayağında sabotlar, elinde bisturi, başında yeşil ameliyat kepin, bana doğru ok gibi geliyordun.

Beni görünce, elindeki bisturi'yi fırlattın at-tın; ayakların yere değdi. Öyle özlemiştim ki seni, sarıldım, sokağın ortasında öptüm.

Makinayı hemen gördün.

Koştun, gittin, düğmesini kapattın.

«Bunlar hep senin işin değil mi? Tüm hastaneyi boşalttın,» dedin.

Gülüyordum. Seni buldum diye sevinmiştim.

Makina durunca, her şey yatışmaya başlamıştı... Hemşireler keplerini bulup giyiyorlar; doktorlar aralarında konuşa konuşa giriş kapılarına yöneliyorlardı. Kimi cebinden tıraşını çıkartmış, saçını tarıyor, kimi gözlüklerini düzeltiyordu.

«Kentın her yanına dağılan bunca insan, akşama değın ancak toplanır... Hadi gel, gidelim,» dedin.

İtfaiye ekipleri damlara konanları indirmek için merdivenler kuruyorlardı. Onları izleyerek, birtakım sokaklara sapıp yürümeye başladık... Adımlaşı hastaneden bir tanıdığınla selâmlaşıyordun.

«Nasıl ele geçirdin bu dev makinayı?» diye sordun bana.

«Dinle beni,» dedim. «Ben bugün kent sahibiyim.»

«Ne demek o?» diye gülererek sordun.

«Kentın sahibiyim bugün,» dedim. «Bazı semtleri, sokakları, binaları kapattırdım. Masalar kurdurdum oralara... Senin aile fertlerine birer davetiye gönderdim. Hepsine yemek veriyorum, ayrı ayrı köşelerinde kentın... İki yakın dostumuzu da çağırdım.

Bak, annen için, Tandoğan Meydanı'nı kapattırdım. Dul hanım arkadaşı ile, yeni açılan Etap Oteli'nde çay içiyorlar şimdi. Gir, bir 'merhaba' de, dedim.

Tandoğan Meydanı'ndaki havuzun kenarına oturdum, bekledim seni.

Gittin, döner kapıdan içeriye koşarak girdin. Sarıldın annene... Biraz oturdun yanlarında. Pasta servisi başlamıştı, Pepe piyano çalıyordu mozaiikli salonda...

Çıktın, yanıma geldin.

«Nuri dayın Elmadağ'ın tepesinde... Arabaya atlayıp, onu görmeye gidelim,» dedim.

O, çok sevdiğimiz yolu bir kez daha geçtik. Hava berraktı, açıktı. Kentin çöplüğünü geçince, toprağın üstündeki karları görmeye başladık.

Tepedeki kayak evinin barında oturuyordu dayın...

Sen gittin, onunla bir kanyak içtin... Ben arabanın içinden fotoğraf çekiyordum.

«Hikmet dayın, eşi ve ikizler için Milli Kütüphanenin çatısında sofru kurdurdum,» dedim... Elmadağ'dan döndük, Emek'e saparken gördük onları...

Bir tentenin altında yemek yiyorlardı. Bize kadeh kaldırdılar uzaktan. Koştun, gittin yanlarına. Biraz konuştun, salatadan bir çatal aldın; ikizlerden birinin omzunu okşadın, geldin yanıma.

«Dinle,» dedim. «Ağabeyinle eşine, Ankara'da artık varolmayan bir yeri ayırttım. Çok eski, benim çocukluğumdan kalma bir yol... Nerede olduğunu şimdi ben bile çıkartamıyorum. Bir düş parçası gibi bir yer... Adı, 'Çocuk Yolu'...» El yordamı ile ilerleyerek, Çocuk Yolu'nu bulduk... Bellekte sıkışmış kalmış bir yerdi burası. Hiç bozulmamıştı.

Ağabeyin ve eşi, kızarmış yaprakların, dal-

ların arasında elele yürüyorlardı. Bize el salladılar.

«Bak,» dedim sana, «Baban şurada. Eski Ulus adliyesinin üçüncü katında. Birkaç eski hakim arkadaşı ile çay içiyorlar.»

Kuyumcunun önünde parkettin arabayı. Heyecanlanmıştın. Adliyenin merdivenlerini koşarak çıktın. Ben, Ulus kalabalığını izliyordum arabanın içinden.

Az sonra geldin. Gözlerin nemlenmişti.

«Gördüm onu. Konuştum. Hiç değişmemiş. Tıpkı onu son gördüğüm gibiydi. Hiç değişmemiş,» dedin.

Kızılay'a doğru giderken, Aydın Sigorta Hastanesi'ndeki başhemşire yardımcısı, kalabalığın içinde bize el salladı.

Dedim ki, «Ona da bir sinema bileti yolladım.»

«İyi etmişsin,» dedin.

Bir daha dönüp baktın. «Biraz yaşlanmış, bozulmuş... Sonradan bir polisle evlendiydi...» diye ekledin.

Taş gibi kadındı. Hiç de fena değildi. Ama hiç kıskanmamıştım onu. Aydın'daki, bilmediğim, yıllar sonra minibüsle geçerken bana gösterdiğin sarı boyalı bekâr evinin alt katında kalmış bir anıydı o. Elinde bileti, kalabalığın içinde ilerliyordu...

Saatime bir göz attım.

«Aman gecikmeyelim» dedim. «Güneş ile Emre, bizi Gölbaşı'nda, ilkbaharda her zaman piknik yaptığımız yerde bekliyorlar...»

Bastın gaza. Trafiğe takıldık. Ben gizlice du-dağımı ısıırıyorum, burnumu, çenemi oynatıyo-

rum. Yanağımı dilimle doldurdum bir ara. Dünden bu yana bir değişiklik yok! Hafif uyuşukluk devam ediyor...

İçimden, «yolda yine bir nörologa rastlasak...» diyorum, «bir kez daha sorarım...»

«Bak,» dedin, «Şu ağaçtan usul usul inen adamı gördün mü? Kadın-Doğum doçenti... Buraya kadar gelmiş demek.»

Doçent ağaçtan inmiş, yolun kenarına gelip kente dönmek için oto-stop yapacağı benziyordu. Biz öteki yönde kaybolup gittik.

Yarım saat sonra gölün kenarındaydık.

Keçiyolundan sapıp tepelerden ilerleyip gölün kenarına vardık.

Görkemli bir tiyatro sahnesi kurulmuştu gölün tam yanına. Ön üç sıraya kırmızı kadife koltuklar, geriye sandalyeler dizilmişti.

Emre en ön sırada oturuyordu. Yanına gidip oturduk. İskemleler ve koltuklar yavaş yavaş dolmaya başlamışlardı. Bir iki bakan arabası, bir kordiplomatik plakalı araba iskemlelerin başladıkları yerde yolcularını indirdiler. Kırmızı kadife koltuklar dolmuştu. Yanımda oturan çok şık, siyah dekolte giysili bir kadın, sedef bir opera dürbünü ile çevreyi izliyordu.

Program satıcısından bir program aldın. Açıp okuduk.

«İNSAN SESİ, Tek kişilik oyun, Jean Cocteau. Kadın: Güneş...»

Hava birden bulutlandı. Ortalık hafif karardı.

Birinci ve ikinci zil çaldı. Geriden izleyiciler son bir kez öksürdüler. Kırmızı kadife perde usul usul açıldı.

Sahnede Güneş vardı.

Aşkı anlatan bir oyundu bu. Oyundaki kadın, sürekli olarak, yitirdiği sevgilisini arıyor; onunla son olarak upuzun bir telefon konuşması yapıyor, sanki telefonun öteki ucundaki, bizlerin hiç duymadığı o ses, kadını sonsuza dek yaşıyordu.

Oyunu baştan sona izledik. Perde alkışlarla kapandı.

Alkışlar devam ediyordu. Güneş çıkıp tekrar tekrar hepimizi selâmladı. Sepetleri, buketleri yan taraftan sahneye taşıyorlardı. Perde kapandı.

Dürttüm seni:

«Arkana bak,» dedim, «İzmir'deki amatör tiyatro grubundan arkadaşların... Bak, şu Badak olabilir... Anımsadın mı onları? Hani Amerikan Kültür'ün sahnesinde oynarmışsınız... Anlatmıştın bana. Sen hep patron olurmuşsun... Sekreteri baştan çıkarttırmışsın!...»

Gülüyordun.

Döndün, selâmladın onları.

Aralarında bir de kız vardı. Seni gösteriyor, «Eski sözlüm» diye yanındakine fısıldarken duyduğum.

Usulca kolunu çimdikledim.

Başını salladın: «Hiçbir zaman sözlüsü falan değildim,» dedin.

Dekorcular sahneyi kaldırıp perdeyi ve kulisli toparladılar. Güneş yanımıza geldi. Sahne makyajını silmişti. Keyfi yerindeydi.

Pazar günleri hep birlikte kentten kaçıp piknik yapmaya gittiğimiz gölün kenarındaydık. Termoslarımızı çıkartmıştık. Sıcak kahve içiyor-

duk. Sen mangalı tutuşturmaya çalışırken, Emre etleri şişe geçiriyordu.

Güneş salatayı yapmıştı. Ben gizlice ekmekten ısıldım.

Bomboştu çevre. İki kişi balık tutmaya çalışıyorlardı.

Aklıma geldi.

«Pasaportlarınız yanınızda değil mi?» diye sordum.

Güneş çantasını karıştırdı:

«Evet, yanımda,» dedi. Emre'nin cebindeymiş pasaportu. Seninki bende. Yine de emin olmak için açtım çantamı, ikisini de yokladım.

Gözüm gökyüzündeydi. Bu uçsuz bucaksız mavilik, anlatamayacağım bir biçimde çekiyordu beni. Çok uzaktan uçağı gördüm. Yavaş yavaş yakınlaşıyordu. Gürültü yoğunlaşmıştı. Hepimiz havaya, yaklaşan uçağı bakıyorduk. Bize doğru süzülen dev Boeing 747 az ilerimize, otluklara kondu.

Pervanelerin rüzgârından saçlarımız birbirine karıştı. Kâğıt tabaklar, piknik örtüsü, plastik bardaklar uçtular.

Mangalı söndürüp piknik sepetimizi topladık.

Uçağın kapıları açıldı. Yürüyen merdivenler ön ve arka kapıya yanaştırıldı. Makinistler uçağın bakımını yapıyorlardı. Bir benzin tankeri arkaya yanaşmıştı.

«Biletler bende,» dedim.

Arabamızı kilitledik. Köşede gölün kıyısında pasaport kontrolümüzü yaptırдық. Uçağın merdivenlerini tırmanıp ön kapıdan içeriye girdik.

Sevinç içindeydim. Belki de yüzümün uyuşukluğunu unutmuştum.

«Bu uçakla Atlantik'i geçeceğiz! İki katlı. Üç ayrı salonda, üç ayrı film oynuyor,» dedim.

İçki servisi başlamıştı. Hosteslerin çoğu Amerikalı'ydı. Hafif bir müzik çalıyordu.

Bir anons duyuldu. Kemerlerimizi bağladık.

«Yedi sekiz saat sonra, dünya haritasının üstündeki, herhangi bir yere, hiç bilmediğimiz bir yere ineceğiz!» dedim.

Yanımdaydın.

Elimi tuttun, sıktım.

Arkamıza yaslandık.

Uçak otlukta dört kez dönüp hızını aldı: gölün başladığı yerde havalandı.

Sonsuz maviliğe daldık.

...Devamı var.

29 Ocak 1987, Ankara

KARANFİL GECE KURSU

Tunalı - Ulus otobüsüne koşarak yetiştim, kendimi ortadaki boş koltuklardan birine attım.

Yanıma yaşlıca bir adam gelip oturdu. Hırıltılı bir soluğu vardı. Yan tarafa çektim kendimi; bir durak sonra tıklım tıklım dolmuştu otobüs, yanıbaşındaki kirli camdan kentin öğleden sonra kalabalığına dalgın gözlerle bakıyordum.

Trafik tıkanmıştı. Bakanlıklar'ın oralarda bir yerdeydik.

Arka koltukta iki kişi konuşuyordu, kulak kabarttım.

«Nasıl bir kurs bu?» diye sordu biri.

«Bol para harcamayı öğreten bir kurs!» dedi öteki.

Dikkat kesilmiştim. Oturduğum yerde biraz dikleşip dinlemeye koyuldum. Konuşma devam ediyordu.

«Nasıl yani, cimriliğe karşı mı?»

«Yok canım, Amerikalı gibi para harcayabilme alışkanlığını öğreten bir kurs...»

«Ya harcayacak para yoksa?»

«Olsun. Olay o değil ki. Kursta anlatıyorlar bunu. Psikologlar filan var. Olmayanı harcamayı öğreten bir kurs bu.»

«Varlıklılar için mi?»

«Yok canım. Ben ne diyorum sana. Herkes

için. Özellikle parasız orta sınıf için. Gelenler arasında kapıcılar var, işçiler var, ne bileyim ben, tezgâhtar kızlar var...»

«Alay mı ediyorsun?»

Kursu anlatan gevrek gevrek güldü.

«Dar gelirli vatandaşın psikolojik olanaklarını geliştiren, onlara bol para harcama duygusunu tatmayı öğreten bir kurs bu.»

«Peki, kurs ücreti ne kadar?»

«Haftada beş gün, ikişer saat gece kursu: on bin lira.»

«Nerede bu kursun yeri?»

«Karanfil sokakta, bir apartman dairesinde... Gideksen adresi veririm.»

«Gece kursu desene...»

«Evet, saat yediden dokuza kadar...»

Arkamdakiler bir süre sustular. İneceğim durğa yaklaşmıştım. Yanımdaki adamdan izin isteyip yerimden kalktım. Otobüsün ortasındaki kalabalık sıkıştırıyordu beni.

Arka sırada oturanlara baktım. Mazbut giyimli, orta yaşlı iki adamdı bunlar.

Dayanamadım, eğildim onlara doğru:

«Özür dilerim,» dedim, «Kulak misafiri oldum az önceki konuştuklarınıza. Sözünü ettiğiniz kurs ilgimi çekti. Adresi ben de alabilir miyim acaba?»

«Tabii alabilirsiniz,» dedi adamlardan kursu anlatan, «Karanfil sokak, no. 17/4 Kızılay. Telefonu da, durun bakayım; (cebini karıştırdı, bir kâğıt bulup okudu,) 126 37 27...»

«Çok teşekkür ederim,» dedim.

Otobüs hepimizi sarsarak durmuştu. İnsanları yararak, zar zor arka kapıdan inebildim.

Adres aklımdaydı. Telefon numarasını hemen oracıkta, telefon defterime yazdım.

Bir yandan yürüyor, bir yandan da düşünüyordum.

... Bol para harcamayı öğreten bir kurs... Ama insanı çeken, tılsımlı birşey olmalı... Çünkü adamın dediğine göre gelenler parasız kişilermiş... Niçin geliyorlar acaba? İnsan bol para harcamayı öğrenince ne yapar? Para harcar... Ya parası yoksa? Ne yapar o zaman?

Kafamı bir sürü soru kurcalıyordu. Yanından geçmekte olduğum bir telefon kulübesine girip defterimdeki numarayı çevirdim.

Karşı taraftan tatlı bir kadın sesi, «Buyrun, Karanfil Gece Kursu,» dedi.

«Kursla ilgili bilgi rica edecektim.»

«Memnuniyetle... İsteddiğiniz bilgileri size vereyim efendim,» dedi kadın.

«Kayıtlarınız devam ediyor mu?»

«Gece kursunun ikinci devre kayıtları dolmak üzere efendim.»

«Kayıt yaptırmak için ne gerekli?» diye sordum.

«Nüfus kâğıdı örneği, bir adet vesikalık fotoğraf, sırf eğitimcilerin sizi tanıyabilmeleri için, ve bir de ikâmetgah ilmuhaberi... On bin lira, devre ücretini peşin alıyoruz.»

«Tamam, teşekkür ederim. Az sonra gelip kaydımı yaptıracam. Sanırım kurs hakkında ayrıntılı bilgiyi oradan alabilirim,» dedim.

«Tabii,» dedi kadın, «Broşürlerimiz, kitapçıklarımız var... Ayrıca dilerseniz bir derse de izleyici olarak katılabilirsiniz.»

Telefonu kapattım.

On dakika sonra Karanfil sokaktaki adres-teydim. Eğrilmiş demirden bir sokak kapısını itip badanası kirli, sevmediğim bir lahana yeme-ği kokan merdivenleri tırmandım.

Az ilerideki üstünde 'Karanfil Gece Kursu' yazan kapının zilini çalmadan önce bir an dü-şündüm.

Niçin ilgimi çekmişti bu kurs?

Ben acaba hangi kesimdendim?

Nasıl tanıtabilirdim kendimi en doğru şekil-de?

... Soylu bir ailenin son kalan fertlerinden... Yazar...

Beğenmedim. Kendimi yeniden gözden geçir-dim.

... Soylu bir paşazade ve büyükelçi torunu... Üstünde çok mal görünüyor. Fakat hiçbir akarı yok. Paralar vergilere, avukatlara, yöneticilere gidiyor... Aidatlara, makbuzlara... Bir türlü çö-zemediği bu işlerle boğuşmaktan yorgun düş-müş biri... Neredeyse aklını yitirecek! İki de ço-cuk yetiştirmiş... İnsanca yaşamak istiyor, seya-hat etmek, yazısını yazmak istiyor... Son zaman-larda ekonomik koşullar fazlasıyla etkilemiş ya-şamını. Ay sonunu zor getiriyor.

Gene beğenmedim.

... Bir düş insanı... Bir yazar... Duygu dolu. Avukatlardan, tahliye davalarından ve her ay cebinden verdiği kömür paralarından yılmış bi-ri. Yalnızca yazmak, yazacaklarını düşünmek is-tiyor. Artık telefon faturalarından, su paraların-dan, tamircilerden nefret ediyor... Parasını bi-riktirmeye uğraşıyor, para hep düşüncesinde... Bundan kurtulmak istiyor. Bir naif!

Herneyse, doğru dürüst bir şey toparlayamamıştım. Çaldım kapıyı.

Gülyeryüzlü, beyaz giysili bir kız buyur etti beni içeriye.

«Kursa yazılacaktım...» dedim.

«Bu tarafa lütfen, şu kâğıda adınızı, soyadınızı varsa telefon numaranızı ve mesleğinizi yazın,» dedi.

Verdiği kâğıdı doldurdum.

Kadın bana dikkatle baktı.

«Bazı soruları sormuyoruz. Ama önemli bir soru var... Aylık geliriniz sizi geçindirmeye yetiyor mu?»

«Evet,» dedim, «Ben ve iki çocuğum, aylık gelirimle geçiniyoruz. Ayrıca işveren durumundayım. Evimde emektar yardımcım var. Büyükannemden kalma bir iş hanını para getirir hale sokabilmek için tutmuş olduğum iki avukatım, bir yöneticim, kapıcım var. Onlara da aylık ödüyorum,» dedim.

Dayanamayıp ekledim:

«Ve otuzüç tane de kiracım var. Yirmi yıl önceye ait kontratlarla oturan otuzüç kiracı! Onun için de bu koca handan elimde kalan, aylık masrafımı zor karşılar. Bu beni deli eder.»

«Tamam, anladım,» der gibi gülerek başını salladı kız.

«Değişik bir kategoriye giriyorsunuz... Sizin gibi sorunları olanlardan ayrı bir grup oluşturduk,» dedi.

«Hangi kategoridenim?» diye merakla sordum.

«'Varlık içinde yokluk' kategorisine giriyorsunuz,» dedi kız, «Ülke koşulları... Eski kiralalar,

yıllanmış kiracılar... Yeni koşullar ve alıştığınız, özlediğiniz ya da vazgeçemediğiniz yaşam... Sonra yarın korkusu... Belki dış ülkelere gidebilmek için para biriktirme uğraşı ve böylece eldeki parayı bol harcayamama...»

Hayranlıkla dinliyordum kızı.

«Evet,» dedim, «İçinde olduğum çıkmaz işte bu. Dış doktorum bir porselen kaplama için bir uçak yolculuğu parası ister... Ben, ağzımın içinde sanki o uçağın bilinmeyen, gizemli ülkelere doğru havalandığını hissedirim. Başka dışçıye de gidemem. Alışmışımdır eski dışçime... O koca han, kara kışta kömürü yutar. Kendi cebimden gider bu para... Med-cezir gibi geldiğince gider... Bu parasızlıktan da beterdur. Oturduğumuz evlerin aidatlarını, su paralarını, çift telefon faturalarını ödemekten, cebimde para kalmaz. Gördüğünüz gibi şu kıştan kalma partal çizmeler ayağымda...» dedim. Rengi bozlaşmış güderi çizmelerime baktım.

«Çok hoşsunuz!» dedi kız gülerek. «Dediğim gibi 'varlık içinde yokluk' sınıfındasınız... Gelin şöyle.»

Kızın peşinden gittim.

Açılmıştım. Konuşuyordum.

«Bu durumum çok mutsuz ediyor beni,» dedim.

Geniş bir salona girmıştık. Köşedeki koltukta, yaşlı, gözkapağının teki hafifçe düşmüş, kır saçlı; sade, koyu renk giyimli bir adam oturuyordu.

Kız bizi tanıştırdı.

«Mösyö Jakob Esterhaze... Kurs bölüm arkadaşınız...»

Adamın uzattığı kemikli hafif nemlice eli sık-tım.

Kız:

«Siz ve mösyö ile ben birazdan ilgileneceğim. Şu gördüğünüz oda kapıcılara, odacılara, evrak memurlarına, çırak, usta ve işçilere ayrılmıştır. Şimdi içeride kurs görüyorlar. Şu yandaki odada ise, emekli memurlar, dul ve yetimler var. İşadamları için ayrı bir bölüm açtık. Onlar bazen emekli memurlara, dullara veya kapıcılara seminer verirler. Para harcamayı öğretiyoruz biz. Paranın felsefesini... Paranın beyindeki yerini...» dedi.

Oturup bir sigara yaktım. Mösyö Esterhaze'ye uzattım. O içmiyormuş, almadı.

Kız bir ara kulağıma eğildi:

«Mösyö Esterhaze milyarder... Musevi asıllı. Dul. Çok parası var ya, bir türlü harcayamıyor. Eşinin ölümünden sonra eline bir sıkılık gelmiş... Bir parasızlık korkusu... Durumundan çok şikâyetçi. Hayatta iki yeğeninden, yaşlı şoföründen ve emektar uşağından başka da kimsesi yok,» dedi.

Mösyö Esterhaze oturduğu yerde hafiften uyukluyordu. Kız yavaş sesle devam etti:

«Büyükada'ya, Anadolı Kulübü'ne gidip bolca para harcamasını sağlamaya çalışıyoruz... Aslında kendi arzusu da bu. Fakat yapamıyor. Yıllardır Ada vapuruna adım atmamış...»

Karşımda oturan, durduğu yerde hafifçe başı titreyen, yaşlı cimriye değişik bir duygu duy-dum.

«Parasının çoğu İsviçre bankalarında. Bize her şeyi açık açık anlattı. Saklamaz... Elisıklıktan

kurtulmak istiyor. Yaşamak istiyor. Mösyö Esterhaze yaşamak istiyor! İnsan gibi yaşamak da para ile olur. İşte onun için burada...» dedi.

Bir an düşündüm. Aklıma bir şey takılmıştı.

«Ama,» dedim, «Niçin Mösyö Esterhaze ile aynı gruptayım ki!?»

Biraz alınmıştım.

«Yani siz bende bir elisıklılık, bir cimrilik mi gözlemlediniz? Eğer öyleyse esef ederim. Öyle zor koşullar içindeyim ki!» dedim.

Kız, tatlı tatlı gülümsüyordu.

«Biliyorum, cimri değilsiniz. Ama varlıklı sayılırsınız. İşte onun için Mösyö ile aynı gruptasınız. Kaldı ki sizi daha tanıyacağız... İnsan her zaman kendi anlattığı gibi olmuyor,» dedi.

Kapıcıların kurs gördüğü odanın kapısı açılmıştı. Kılığından kaloriferci olabileceğini tahmin ettiğim bir adam, bölüm öğretmeni ile konuşa konuşa yanımıza geldi.

Kaloriferci şöyle diyordu:

«Evet... Önerdiğiniz gibi maaşımın dörtte birini kendim için harcayacağım desem size, yalan olur. Çünkü karım ve altı çocuğum var. İsterim kuşkusuz bir BMW sahibi olmak... Ama şimdilik ancak çalıştığım blokların önündeki BMW'yi yıkıyorum. O da sahibi buyurursa... Benim bol para harcamayı öğrenmeme hiçbir olanak yok. Size bunu anlatamıyorum.»

Mösyö Esterhaze gözlerini açmıştı. Nedense bu konuşma ile ilgilendi.

«Bu kurs size ters mi geliyor Ramazan efendi?» diye sordu.

Belli ki önceden tanıyorlardı birbirlerini.

Ramazan efendi, Mösyö Esterhaze'ye döndü:

«Hayır Mösyö. Büyük uğraş verildiğinin ve bizlere özgür bir düşünme biçiminin anahtarının takdim edilmeye uğraşıldığının farkındayım. Ama benim sorum şu: Bu anahtarı açacak kapı olmadıktan sonra anahtar ne işe yarayacak?»

«Ramazan efendi, buraya gelin lütfen,» diye beyaz giysili bir bey kaloriferciyi çağırdı.

Mösyö Esterhaze bana döndü:

«Psikiatr doktor,» dedi, «Konuşacak onunla... Eşitliği savunuyor.»

«Mösyö Esterhaze,» dedim, «Monte Carlo'ya gitmeyi düşünmüyor musunuz? Büyükada'dan çok daha renkli bir dünya, çok daha zengin bir kumarhane... Kumlarda sereserpe yatmış, dünyanın dört bir yanından gelmiş kızlar... Gece konforlu otelinizde kalırsınız. Gündüz kahvede oturursunuz. Geceleri Casino'da istediğinizce oynarsınız... Fena düşünce değil, değil mi?»

Mösyö Esterhaze sararmış, bir tavşaninkini anımsatan uzun dişlerini göstererek güldü.

«Ahh, karım sağ olsa, giderdik. Ama yapayalnız ben ne yapayım oralarda,» dedi.

Sonra da:

«Duydum ki, orada oteller çok pahalıymış,» diye ekledi.

Dul ve yetimlerin bulunduğu bölümde bir tartışma çıkmıştı. Emekli memur görünümlü, yaşlı başlı bir adam dışarıya fırladı.

Bağırıyordu:

«Alın allahaşkına şu yüzbinlik yeşil fişleri elimden! Almak istemiyorum... Hayır. Bir Jaguar'ı getirip mahalleye, evin önüne parkedin-

ce, bekçisi kesilirim ben onun. Kendine esir eder araba beni. Anladım, anladım... İstemiyorum. Tedirgin oldum! Alın fişlerinizi!»

Avuç avuç yeşil fişleri yerlere saçtı.

«Kriz!» dedi Mösyö Esterhaze. Başını salladı.

«Çoğu bunu geçiriyor... Çünkü tehlikeli bir oyun bu.»

Görmüş geçirmiş bir adamdı Mösyö Esterhaze. İlgiyle izliyordum onu. O, devam etti:

«Bu yaşa değin, alışageldiği düşünce kalıbını değiştirmeye çalışıyorlar... İmkânsız bir şey bu. Yüzbinlerle, bazen plastik fişten yapılmış bile olsalar oynamak istemeyebilir insan. Onları bile harcayamaz. (Anlamalı anlamalı başını salladı.) Ama gene de insan bir umutla geliyor işte.»

Genç bir kadın, belki bir gündelikçi, bir avuç sarı fişle çıktı odadan. Gözleri deli gözü gibi parlıyordu. Yanakları al al olmuştu.

«Boynuma altınlar alacağım. Receb'in satıklarının hepsini geri alacağım... Kollarımda nah buradan buraya altın bilezikler olacak... Hanım gibi yaşayacağım. Altın dişlerim olacak...» dedi.

«Mutlu musunuz?» diye sordu Mösyö Esterhaze ona.

«Evet, mutluyum. Hem de çok mutluyum,» dedi genç köylü kadın.

Bir düşte gibi yürüdü, gitti.

Mösyö Esterhaze bana döndü:

«Bu kolay,» dedi, «Genç ve aç. Parası olsa tabii harcar. Kimbilir, belki bir gün o da olur...»

«Nedir bu renkli fişler, Mösyö Esterhaze?» diye sordum.

«Para yerine geçen fişler... Onbinlik, yüzbinlik, her birimden var. Alıştırma yapmak için... Sizde de verecekler...» dedi.

«Sizde var mı?» diye sordum.

Kulağıma eğildi:

«Milyarlık tek bir bronz fiş var. İşte!» dedi. Cebinden çıkarttığı ufak bronzdan yapılma, plaketsimsi bir şey oda ışığında parladı. Şaşırmıştım.

«Niçin bütün olarak aldınız Mösyö Esterhaze? Ufak fişler, harcama provası için daha kolay değil mi?» diye sordum.

«Evet,» dercesine başını salladı.

«Böyle, onu bütün düşünmeye alıştım. Bozduramıyorum!» dedi.

«Ama bu yalnızca bir fiş,» dedim hayretle.

İhtiyar Yahudi sararmış dişlerini göstererek güldü.

«O da yavaş yavaş insan beyninde paranın yerini alıyor,» dedi.

Yan odadan bir çığlık yükseldi. Ürkmüştüm. Mösyö Esterhaze usulca koluma dokundu.

«Korkmayın,» dedi, «Az önceki emekli krizi atlatamadı. Belki bir sakinleştirici yaparlar. Biliyorsunuz çok yetenekli elemanlar çalışıyor burada...»

Emeklinin sesi duyuldu. Bağırıyordu:

«Harcamayacağım paramı. Jaguar araba almayacağım! Yıllarca devlet dairesinde dirsek çürüttüm. Uzak ülkeleri görmek istemiyorum! Paramı Emekli Sandığı'na yatıracağım!»

«Başarıya ulaşamadılar... Zor bir vak'a...» dedi Mösyö Esterhaze.

Düşünceler içindeydim.

«Para yerine geçen fişler, demek bu denli etkili olabiliyorlar,» diye mırıldandım.

«Önemli olan paranın insan ruhunda ve beynindeki yeri...» dedi yaşlı Yahudi, «Zaten bu kursun amacı da belirli kalıpları kırabilmek. Herkese harcama zevkini tattırabilmek... Çünkü ülkede bunlar zor artık. Bir insan hiçbir büyük harcama yapmadan doğup yaşayıp ölebiliyor günümüz koşullarında...»

Orta yaşlı bir kadın bir ağlama nöbetine tutulmuştu.

«Çok varlıklıydım eskiden,» diye bağırdı, «Nasıl harcardım parayı biliyor musunuz? Demet demet çiçekler, çiftler çiftler çoraplar, ayakkabılar alırdım kendime. Evimde dört türlü yemek pişirdi. Yoksullara yardım ederdim.»

Hıçkırıklara boğuldu.

«Şimdi parasızım... İstemiyorum bu fişlerle oynamayı. Alın bunları elimden. Ben gerçek para ile oynadım. Anılarım değişti... Alın, alın bunları.»

Sesi koridorda kayboldu.

Bir piyango biletçisi girmişti içeriye. Elinde bir yelpaze bilet tutuyordu. Başında beyaz kasketi, yüzünde umut veren bir gülüşü vardı.

Bağırdı:

«Yarın çekiliyor, son biletler!»

Mösyö Esterhaze, cebinin kıvrımlarından eski bir cüzdan çıkarttı. «Bir yarım bilet çekeyim,» dedi.

Yelpazeden bir bilet çekti. Numarasına göz atıp cüzdanına büyük bir özenle yerleştirdi.

«Ben de çekeyim bir tane,» dedim.

Bir tam bilet çektim.

Kaydımı yapan kız yanımıza gelmişti.

«Nasıl, bir fikriniz oldu kurs hakkında, değil mi?» diye sordu.

Ekledi:

«Mösyö Esterhaze çok değerli bir kursiyerimiz... Size olayın felsefesini anlatmıştır.»

«Evet,» der gibi başımı salladım.

Bir şey merak ediyordum. Sordum kıza:

«Sosyologlar, ekonomistler de var mı içeride?»

«Evet,» dedi kız, «Ruh doktoru, felsefeci, sosyolog hepsi var...»

«Yarın akşam, aynı saatte geleceğim kursa,» dedim. «Baharlık gardrop harcamalarımda bana yardımcı olmanızı isteyeceğim. Herhalde ilkin bir yüzbinlik fişle prova yaparız... Havalar birden ısınabilir...»

«Bahar geldi,» dedi kız.

«Sonra,» dedim, «Uzak ülkelere bir yolculuk istiyorum... Dünyanın bir ucundaki tropik adalara...»

«Tamam, ben fişlerinizi hazırlarım. Yarın akşam provalara başlarız,» dedi kız.

Aklıma gelmişti, ekledim:

«Seyahat etmek istediğim uçak Concorde... Lüks mevkii... Ülke, ekvator üstü bir yer... Bol palmyeli... Kalmak istediğim oteller beş yıldızlı... Büyük yüzme havuzlarını seviyorum.»

«Tamam efendim, buna göre birkaç milyonluk fiş hazırlayacağım size... Bir de Amerika yaparsınız tahmin ediyorum. Bol tutarız fişleri...» dedi kız.

«Olur,» dedim, «Yarın, bir de New York yapayım...»

Mösyö Esterhaze askıdan şapkasını almıştı. Özenle giydi.

İkimiz birlikte çıktık kurstan. Karanfil sokak kapkaranlık olmuştu. Caddeye doğru yürüdük. Mantomun yakasını kaldırdım. Gece ayazı çıkmıştı.

«Ben otobüs kuyruğuna gidiyorum,» dedi Mösyö Esterhaze, «Yarın görüşürüz.»

«Görüşeceğiz sayın Mösyö,» dedim.

Otobüs durağındaki kalabalığı geçip bir taksi çevirdim.

2 Nisan 1987, Ankara

HIRSIZ SAKSAĞAN UVERTÜRÜ

Gece uyumadan önce, her zaman yaptığım gibi, başucumdaki ufak kâğıt parçasına birşeyler karaladım. Ertesi gün yapmayı tasarladığım birtakım işlerdi bunlar.

Her zamanki gibi, dipteki, anneannemin eski odasında yatıyordum. Haziran ortasına yaklaşmıştık. Gündüzler çok sıcak, geceler serin oluyordu.

Yatmadan önce, demirdolaptaki zarfın içindeki paramı bir kez daha saymıştım. Ay sonunu nasıl getirecektim belli değildi.

Bir öykü vardı kafamda. Parasızlıkla boğuşan bir insan... İki yumruk atıyor; parasızlığın boğazına sarılıyor, bir çelme takıyor ayağına... Parasızlıkla, altalta üstüste yerde yuvarlanıyorlar... Parasızlık, namussuz, parasızlık malın gözü! Birden üstüne biniveriyor bizimkinin... Fil gibi ağır... Silkelemesi çok zor... Dizine ters bir tekme savuruyor yerdeki... Isırıyor parasızlığı, vargücüyle ısırıyor... Parasızlık acı ile bağırıp doğruluyor; bizimki fırlıyor alttan; yeni baştan parasızlığın boğazına yapışıyor... Parasızlık çoban köpeği tasma gibi bir şey taktırmış boğazına; elleri kanıyor bizimkinin... Parasızlık onun saçlarını bulmuş, vargücü ile çekiyor... Gene altalta üstüste halının üstünde boğuşuyorlar... Yavaş yavaş gücü kesiliyor bizimkinin... Parasızlık

çullanıyor üstüne. Hamam sıcağı gibi ağır, boğuntulu... Son bir hamle. Doğrulmaya çalışıyor bizimki. Ana avrat sövüyor, gözleri yaşla dolu. Parasızlık bir yumruk atıyor ağzına, dişleri dökülüyor; ağzının içinde tuzlu kan tadı...

Parasızlık kalkıyor üstünden... Bir tekme savuruyor, balkondaki tüm saksıları parçalıyor. Hercâi menekşeler, küpe fideleri, ıtır yaprakları saçılıyor çevreye.

«Yapma ulan!» diye bağılıyor bizimki. Doğrulmaya çalışıyor... Ağzının içine kan doluyor. Köşeye tükürüyor.

Parasızlık gidiyor, salonun başköşesine kuruluyor... Mecnuaları karıştırıyor... Günlük gazetenin ekonomi sayfasına bir göz atıyor. Bir sigara yakıyor, bacak bacak üstüne atıyor.

Sanki evin sahibi gibi.

Kapı çalınıyor o an.

Gidip parasızlık açıyor kapıyı. Koridorun ışığını yakıyor.

Değişik giysiler içinde bir koro giriyor içeriye... Bizimki yattığı yerden giysilerin hangi yüzyıla ait olabileceğini düşünüyor... O sırada arkadan bir yerden müzik başlıyor... Bildik bir bale uvertürü bu. «Hırsız Saksâğan» uvertürü.

Korobaşı eğilerek selâm veriyor. Tanıtıyor grubunu. «İcra memurları korusu ve bale topluluğu!» diyor.

İcra memurları korusu, salondaki büyük halının üstünde dansa başlıyorlar... Dansederken sehparların üstündeki gümüş vazoları, antika sigara tabakalarını, büfenin üstündeki gümüş şamdanları elden ele geçiriyorlar... Zarif bir hare-

ketle yerdeki Afgan halıyı rulo yapmaya başlıyorlar.

Düşünürken bile ter içinde kalmıştım. Sevmedim, hiç sevmedim. Boşverdim bu öyküyü. Başka şeyler geçirdim kafamdan.

«Gerçekten parasız mısın?» diye fısıldadı bir ses kulağımın dibinde. Tanıdığım bir tezgâhtar kızın sesi olmalıydı bu... «Evet», dedim. «Herkes gibiyim. Her şeyi hesaplayıp idare etmekten yoruldum. Biraz daha olsa... Bir yüzbin ferahlatır beni ay sonuna değin...»

Kulağımın dibindeki ses bir kahkaha attı.

«Bir yüzbin mi? Ciddi mi söylüyorsun? Ben sana vereyim bir yüzbin!»

«Ama,» dedim «yarın sabah uyanınca bulamayacağım seni... Hep böyle yapıyorsun. Ertesi sabah yoksun... Her gece bir yüzbin veriyorsun...»

O gülüyordu.

Yan döndüm, yorganımın kıvrımı arasına girdi burnum, dalıp gitmişim.

Karmakarışık düşler gördüm.

Her gece karmakarışık düşler görüp, sabah yorgun uyanıyordum.

Gene öyle oldu. Sabaha karşı sağ yanımda bir ağırlık hissedip uyandım. Hafif terlemiştim, avucumda sımsıkı bir şey tutuyordum. Elimi yorganın dışına çıkartıp baktığımda; hayretle avucumda pasaportumu tutmakta olduğumu gördüm.

O an, dizimin üstünden, kulakları sağır eden bir gürültü ile bir TWA uçağı havalanıp, tavana doğru yükseldi; gece aralık bıraktığım pencereden çıkıp, gökyüzüne karıştı.

Yattığım yerden doğrulmak istedim, doğrulmadım. Sağ yanımdaki ağırlığa bir göz attım; şaşkınlıkla bir New York sokağının kolumun üstüne yerleşmiş olduğunu gördüm.

Yattığım yerden dikkatle bunun kaçınıcı cadde, hangi sokak olduğunu çıkarmaya çalıştım. Sabah zamanıydı... Gökyüzünün pek görünmediği bu sokak; 7. caddedeki 17. sokaktı. Hemen tanıdım, Kesme taştan yapılmış, boz renkli telefon binasının arkasıydı, iyi bildiğim yerlerdi buralar...

Üstleri yangın merdivenleri ile bir dul kadının hristoteyeli gibi zikzak örülmüş; kararmış tuğla binalara göz attım. Zenciler çöp tenekelerini karıştırıyorlardı.

Çiğdem'in dünyasına çok yakın bir yerdedim. Orada 222 numaralı, kirli tuğla apartmanın dördüncü katındaki ufak bir odada oturuyordu. Mutfak odanın içindeydi; banyo az ileride, kapısı yarı aralık dururdu. Yer yataklarında yatmıştık... Benim kocaman siyah bavulum bu küçük odanın bir köşesinde birkaç gün durmuştu. Orada kalırken, pasaportumu ve uçak biletlerimi çekmecedeki, Çiğdem'in giysilerinin arasına saklamıştık... O, sabahları erkenden üniversiteye gidiyordu. Boş zamanında bir radyo istasyonunda çalışıp, eve gece geç geliyordu.

Sabahları o gittikten sonra uyanıyordum. Boş frijdere şöyle bir göz atar, yeryatağımı toplar; o zamana değin ısınmış olan su ile kendime bir neskafe yapıp içerdim.

Sonra giyinir, fotoğraf makinamı omzuma takar, ayağıma lastik pabuçlarımı giyer, bu ara sokaklardan çıkıp, kentin göbeğine daldardım.

Yattığım yerden:

«Çiğdem!» diye seslendim. «Çiğdem!» Yoktu odasında. Besbelli erkenden çıkıp gitmişti. Oda-nın içini açık seçik görebiliyordum. Her taraf eko-nomi kitapları ile doluydu... Bir iki moda meç-muası, iki hafta önce, masanın üstünde, benim bıraktığım yerde duruyordu. Geride bıraktığım naylon alışveriş torbaları kapının arkasına asıl-mıştı. Banyo kapısı yarı aralıktı. Çiğdem'in kom-püter'i masanın üstündeydi. Yanında bir iki öy-küm gözüme çarptı. Masanın üstündeki ufak se-petin içinde, ona son yolladığım kartı gördüm.

'Çiğdem, Bloomington'daki bir konferansa ka-tılmak için Amerika'ya davet edildim. Dönüşte mutlaka New York'a uğrayacağım. Seni göre-ceğim...' diye yazmıştım.

Eğri bir imza çakmıştım.

Yerdeki siyah telefon çalmaya başladı... Bir süre çalıp sonra sustu... Çiğdem'in pek yüzver-medığı biri vardı. O olmalıydı bu... Asıl sevdiği adamla her gece 11'de konuşurdu... Ben ya mec-muaları karıştırıyor olurdum o sırada ya da yer yatağımı sermiş; yorgun bir uykuya kendimi bı-rakmak üzere bulunurdum.

«Hello, YES...» filan diye birşeyler duyar, son-ra uyurdum.

Yattığım yerde başımı çevirdim, göbeğimin üstünde sonsuz bir yeşillik uzanıyordu. Ulu ağaç-lar her yanı kaplamıştı. Kuş sesleri kulaklarımı dolduruyordu. Göz alabildiğine uzanan çimenle-rin üstünde sincaplar koşuyor, ağaçlara tırma-nıyorlardı.

Hava çok sıcaktı. Güneşliydi.

Büyülenmiş gibiydim.

«Indiana-Bloomington!» diye fısıldadım.

Bu sabah zamanı, uçsuz bucaksız kampus, dev binaları ile üstüme kurulmuştu.

Kampüsün ortasındaki görkemli, fıskiyeleli havuz tam göbeğimin orta yerindeydi. Nemli, yoğun bir ısı vardı havada, kampüste ilk uyandığım sabah; gölgelikli ağaçların altında dolaşırken, çimenlerin üstünde yürürken tanıdığım bir sıcaklık bu.

Yattığım yerden zar zor görebiliyordum üniversitenin eski şatımsu binalarını, ağaçların arasındaki sarmaşıkları, ufak tahta köprüleri; sağa sola parketmiş, güneşin altında parlayan Amerikan ve Japon arabalarını.

Havuzun kenarında bir grup insan, yanyana dizilmiş; ağzından sular akan mermer heykelin önünde fotoğraf çektiyorlardı.

Biraz dikkatlice bakınca binaların Recep Eğilmez, Hidayet Münir, Hintli Dilip, Mösyö Esterhaze ve anneannem olduklarını gördüm.

Değişik bir poz vermişlerdi; anneannem ortadaydı. Hidayet Münir koluna girmişti onun. Makinayı bir bahçıvan ayarlıyordu, deklânşöre basmak üzereydi.

«Hey,» diye seslendim.

Hepsi dönüp bana baktılar.

Sordum:

«Nasıl gelebildiniz oraya.»

Recep Eğilmez:

«Unuttun mu? Seninle birlikte geldik ya buralara... Bizi, hazırladığın konuşmanın içinde sen getirdin ya. Göçmen bürosundan geçişimizi anımsamıyor musun? Zenci görevli seninle birlikte Amerika Birleşik Devletleri sınırından içe-

riye kaç tane insanın daha geçtiğini bilse aklını yitirirdi... Bizde ne pasaport var, ne vize!» dedi.

Gülüyordu.

«Ah, evet...» dedim. Anımsamıştım.

Ayak parmaklarımın ucundan bir Pan-Am uçağı havalanınca gıdıklanıp, kendimi yan döndürmeyi başardım yatağımın içinde.

Anlaşılan, ayağımın orada ufak bir havaalanı vardı. Oradan sürekli motor gürültüsü geliyor, ve ayağım karıncalanıp duruyordu.

Yan dönünce, yatağımın öteki köşesinde Manhattan'ın gökyüzü çizgisi, gökdelenler belirmişti. Boynumdan, daha doğrusu yatağımın arasından Long Island yolu geçiyordu, anlamıştım. Trafik sıkıştı, boğazımda birşeyler düğümlendi.

«Çok acele döndüğüm için atamadım New York'u üzerimden...» diye fısıldadım.

«Öyle olmalı,» dedi Mösyö Esterhaze.

Şimdi, battaniyemle birlikte yere, yatağımın yanına kaymış olan Bloomington'un hafif nemli çimenliklerinde yürüyordu.

«İlk kez mi görüyorsunuz Yeni Dünya'yı Mösyö Esterhaze?» diye sordum.

«Evet... İlk kez...» dedi.

Belli ki etkilenmişti bu uçsuz bucaksız yeşillikten.

Sol yanımda bir ıslaklık duydum. Hafifçe çevirdim başımı. Hudson nehri usul usul, belirsiz bir yöne doğru akıyordu.

Ellen, seni hatırladım o an...

Yazdığım mektuba da henüz yanıt gelmedi.

Seninle bir pazar sabahı nehrin kıyısında dolaşırken bulduğumuz lâle bahçelerini gördüm.

«Ellen!» diye seslendim.

«Ellen!»

«İşte buradayım!» dedin Ellen. Üstünde bir Indiana tişörtü, yüzün sevgi dolu, koşarak çiçeklerin arasından çıkıp yanıma geldin.

«Ellen,» dedim. «Tüm çektiğim slaydlar çok güzel çıkmış. Anımsıyor musun, seninle nasıl dolaştık kenti? Evde senin kedilerin bizi beklerlerdi... Kentte, dolaştığımız yerlerden; Tom'u telefon kulübelerinden aradın. Numarasına bağlı otomatik sekreter'e not bıraktırdın arada. Hani son dakikada bir kutu kahve almıştım ya, küçük bavul'a dökülmüş. Ama boşver, yıkadık, her şey tertemiz oldu.

Ellen, özledim seni...

Seni ve o kısacık zaman dilimi içinde tanıdığım tüm insanları özledim. Bilmem ki nerede görüşürüz bir daha... Bak, şimdi Ankara'daki odamdayım... Bu sabah kalkamadım yatağımdan...

Tuhaf şey değil mi, üstümde gökdelenler var... Bağrımın içinden trafik akıyor... Göbeğimin üstü Bloomington kampüs'ü.»

Ellen gülüyordu.

Bana kahve hazırlamıştı. Eski bir zaman dilimindeydik. Onun mutfağındaydık. Gittim, frijderdeki süt kartonunu buldum, kahvemine içine bolca süt koydum.

Nehrin kıyısında, dev bir apartmanın onbirinci katında oturuyordu. New York Üniversitesi'nde hocaydı. Yıllar önce Ankara'da uzunca bir süre yaşamıştı. Çok güzel Türkçe konuşuyordu.

Çiğdem'le bir akşamüstü vedalaşıp, koca si-

yah bavulumu sürükleyerek 17. Sokaktan ayrılmıştım. Bir yağmur sıcağı vardı havada o gün. Alçak bulutlar dolanıyordu çevrede... New York'ta, son iki gün Ellen ile kalmak için, kentin bambaşka bir yanına gidiyordum.

Apartmandaki eski asansörü bir adam çalıştırıyordu. Zil'e basıyorduk, geliyordu. Kore'de savaşmış bir gaziydi bu... Ellen'in evi de kitaplarla doluydu... Salon, koridorlar, yatak odası... Kitapların arasında yatıyor gibiydi... Pek çoğu Türkçe'ydi, Edebiyat kitaplarıydı bunlar. Kompüteri yatak odasındaydı. Onunla nasıl çarçabuk çeviri yapabildiğini göstermişti bana.

«Yazık, bu evden çıkmam gerekiyor... Kendime yeni bir yer bulmalıyım,» diyordu.

Salondaki divanda yatıyordum. Öyle rahat-tım ki... Her sabah saat dokuz buçukta kalkıyordum. Çok az zamanım vardı. O güne değin görmediğim sokakları, her şeyi görmek istiyordum.

Ellen de çıkıyordu benimle. Oysa onun sokakları ve beni çeken dev dükkânları hiç sevmeydiğini, onlardan ürktüğünü sonradan anladım.

Onunla plakçılara da gitmiştik. Hadjidakis'in, Susanne Vega'nın kasetlerini almıştım. Pazar günü, güneşin altında bitpazarında dolaşmıştık.

«Aman, çantana dikkat!» diyordu Ellen.

«Dev Mağaza'ya... Dev Mağaza'ya!» diye tutturmuştum. Beni yalnız bırakmıyordu hiç. Bloominedale's mağazasına girdik. Her katı dolaştık. Alt katta, yapma kiraz çiçekleri ile donanmış bir pastane vardı... İçerisi aynalıydı, pembeydi... Orada çay içtik, donmuş yoğurt yedik.

«Ellen,» dedim.

Yanıbaşımdaydı.

«On kilo zayıflayacağım... Tezimi bitireceğim,» diyordu... «Şu aldığım parfüm Fendi müt-hiş bir koku! Eşi yok hiçbir yerde... Sen de ken-dine al ondan, olur mu?» dedim.

«Olur,» dedi.

... Ayın yirmi dördünde beni havaalanına gö-türen, genç, karanfil bıyıklı Hintli şöför yol bo-yunca sorup durdu.

«Niçin geri dönüyorsunuz?

«Kolay değil ki bu ülkeye girmek... Ben yedi yıldır buradayım. Herkes sınırdan içeriye girme-ye uğraşiyor. Siz ise çıkıp gitmek üzeresiniz! Bu-rada para var. Özgürlük var. Hiç döner mi in-san!»

Bu sözleri, çantamdaki yazının içindeki öy-kü kişilerim duymuşlardı. Kıpırdaşıp duruyorlar-dı.

Taksi, Kennedy havaalanına doğru giderken çantamı hafifçe araladım. Recep Eğilmez ile göz-göze geldim. Yanında esmer yüzü terden parla-mış Hintli Dilip; tavşan dişleri aralanan dudak-larından hafif belirmiş, alnında bir düşünce bu-lutu dolaşan Mösyö Esterhaze; şık giyimli Hida-yet Münir, hepsi bana bakıyorlardı.

«Bırakayım mı sizi burada? Açayım çanta-yı hadi fırlayın gidin!. Bu şansı bir daha bula-mayabilirsiniz. Uçağa girince, sınırı geçtik de-mektir.

«Hadi, sizler burada kalın isterseniz... Ola-naklar sonsuz. Para var... Özgürlük var!» de-dim.

Anneannem de bir köşeden dinliyordu beni...

Bir an sessizlik oldu. Dilip öksürüp sesini temizledi. Sonra konuştu...

«Hepimiz seninle dönüyoruz Türkiye'ye... Kapat çantanı,» dedi.

Kapattım çantamı.

Taksi süzülerek terminale girdi.

Yatağımdan aşağıya baktım. Bloomington kampüsünde çok sıcaktı o gün hava... Günlerden pazar olmalıydı. Beni evlerinde konuk eden Türk öğrencilerle birlikteydim. Hazır açılmış incecik yufkadan baklava yapmışlardı. Kahve içiyorduk. Fotoğraflar çekmiştik ufak odanın içinde...

Teypten Chave la Vargas akıl almaz şarkılar söylüyordu. Sesi bir an, bir ninni gibi yumuşacıktı; birden değişip panter kükremesi gibi oluveriyordu.

Omuzumun oralardan bir turist kafilesi, yarısı üstüme ve yatağımanın içine kurulmuş olan kenti gezmeye başlamışlardı.

Mihmandar kulağımanın dibinde anlatıyordu.

«İşte dünyanın en yüksek ikiz gökdelenleri. Ne yazık ki hava bugün biraz puslu. Çekeceğiniz fotoğraflar iyi çıkmayabilir.»

«Ne tuhaf şey Ellen,» diyorum. «Birçok şey alacaktım. Alamadan döndüm. Gene farkında olmadan sınırı geçiverdim. Zamanım çok azdı. Kendi iyice sindirmek istedim içime... Akşamları Çiğdem'in odasında, yeryatağına yattığımda, sırtımdan aşağıya bir ağrı inerdi... Ne sıcak değil mi, New York?»

Yattığım yerde, kollarımı göğsümün üstünde kavuşturmuştum.

... Gece zamanıydı. Ellen'le bir otobüse binmiştik. Arkadaşı Tom'a gidiyorduk.

«Harlem'den geçeceğiz. Sen pencereden izle çevreyi,» dedi Ellen.

Amerika'nın o ışıklı caddeleri birden bitmişti sanki. Yarı karanlık, ölü, sarımtırak ışıklarla aydınlatılmış, kirli mahallelerden geçiyorduk. Bı-lardo salonlarını, içki satan dükkânları, üçüncü sınıf filmler oynatan sinemaları geride bırakıp, daha karanlık, daha basık kısımlara doğru yol alıyorduk.

«Buranın elektrik şebekesi değişik mi Ellen?» diye sordum. «Burası şehrin diğer kısımlarından niçin karanlık?»

«Aynı şebekedir,» dedi Ellen. «Belki zenciler fazla aydınlatmıyorlar çevreyi...»

Birden otobüsün arka tarafından bir yerden bir müzik başladı. Şaşkınlıkla bir iki saniye kulak verdikten sonra, bunun «Hırsız Saksâğan» uvertürü olduğunu anlamıştım. Ellen dalgın dalgın camdan dışarıya bakıyordu. Otobüsteki birkaç yaşlı Amerikalı hiç ilgili görünmüyorlardı.

Yan koltukta oturan iki zenci âşık birbirlerini hayranlıkla okşuyor; genç erkek bıyıklarını buruyor; işveli, uzun bacaklı, jüponlu genç kız gözlerini süzerek kocaman ağzı ile gülüyordu.

Dışarıda Harlem karanlık ve ürkütücüydü.

Müzik daha da hızlanmıştı. Otobüs bir durakta durdu.

İçeriye, başlarında korobaşı ile; o eski zaman giysileri içinde İcra 'Memurları Korosu ve Bale Topluluğu süzülülerdiler.

Yerimde donmuş kalmış, onlara bakıyordum.

Yaşamımda gördüğüm belki de en güzel ve tüyler ürpertici bale gösterilerinden birini, Harlem'in ortasından gece zamanı geçen otobüsün içinde, onları görmeyen gözlere sunmaya başladılar.

Oturan dalgın insanların omuzlarından atlıyorlar; başlarının üstünde piruetler yapıyorlar; tutunma kayışlarına tek elle tutunup, otobüsün içinde, bir baştan bir başa kayıyorlar, sanki havada uçuyorlardı.

Rahibe kılıklı bir tanesi bana yaklaşmış, zarif hareketlerle sol elimin orta parmağındaki aneannemden kalma pırlanta yüzüğü okşar gibi yapıyor; bir yakınlaşıyor bir kaçıyor.

Birden modern bir dansa başladılar. Müzik coşmuştu. Birdirbir oynar gibi birbirlerinin üstünden atlıyorlar, yere yatıp havalara fırlıyorlardı...

Hırsız Saksâğan uvertürü biterken, otobüsün arka kapısından inip, Harlem'in karanlığına karıştılar...

Ellen saatine baktı.

«Harlem'den çıktık,» dedi.

«Bak sol yanından bir köprü görülebilir şimdi...»

Dışarıyı seyretmeye koyuldum.

Yattığım yerden kulağımın dibinden gene o sesi duydum.

«Sahi paraya ihtiyacın varsa, sana verebilirim,» diyordu.

«Bütün dolarları yedim...» diye mırıldandım.

«Biliyorum,» dedi.

«Ama» dedim, «çok güzeldi sokaklar». Gece

bastırırken Çiğdem'in dünyası... Ellen ve kedileri... Asansördeki Kore Gazisi... Bloomington'daki kampüs... Gece susayıp, koridordaki musluktan kana kana içtiğim su!...

Kalkamıyorum yatağımdan!» diye inledim.
Oda kapımda iki karaltı belirmişti.

Birisi coşku ile bağırdı!

«Bak ne güzel! Dev bir kent ile içiçe... Şurada da görkemli bir kampüs var! Vay canına, oradaki hava limanına bak! Bir Jumbo jet kalkmak üzere.

«Üstünden akan trafik ne yoğun! İki yanında köprüler ışıl ışıl...»

Bu Dilip'in sesiydi. Tanımıştım.

Öteki ses:

«Yorgunluktan kalkamıyor. Üstünden atamadı yorgunluğu... Zavalılcık, felçli gibi hareketsiz yatıyor yatağında... Her yanı kimbilir nasıl ağır. Arada yalnızca, dudakları ve gözleri oynuyor. Bu sıcakta, bu ağır battaniyeyi niçin örtünür ki? Gece geç vakitlere değin bulmaca çözmüş. İki buçuk milyon lira ödülü kazanmak için...» dedi.

Bay Esterhaze'nin sesiydi bu.

Öykü kişilerim yatak odamın kapısında toplanmış, bekliyorlardı.

Yattığım yerden döndüm onlara. Anneanne mi göremedim aralarında... Recep Eğilmez'e sordum.

«Bayramda kabristan'a döndü,» dedi.

Sonsuz bir hüznü kaplamıştı içimi. Kitabı bitireyim diye bekliyorlardı. Anlamıştım.

«Gidin içeride salonda oturun... Dergilere bir göz atın... Kahve yapın kendinize... Yorgunum...

Pencereden içeriye süzülen bir dev 747 Jet tam çenemin altına, gıdımın inmişti. Yolcularını boşaltıyordu.

Burnumu, göğsümü kaşıdım.

Arkamı döndüm. Sırtımın oradaki ağaçlar biraz ezildiler ya, boşverdim.

Kentle, koyunköyüne bir süre uyudum.

Çocukken, hiçbir şey bilmezken, Kızıltoprak' taki evde, öğlenleri; annemin koynunda uyuduğum gibi...

14-21 Haziran 1987, Ankara

YOLDAN GEÇEN ÖYKÜ

Günlerden pazar. Hava sıcak mı sıcak... Haziran'ın son günleri... Televizyon programında iş yok; sen hastanede nöbetçisin, üstelik bugün benim doğum günüm.

«Yoldan geçen ilk öyküyü çevireceğim,» dedim kendi kendime. «Bakalım, ne çıkarsa şanssıma!»

Öyle yaptım. Geçen ilk öyküyü çevirdim; açtım sokak kapısını, girdi içeriye.

«Nasılsın, adın ne senin?» diye sordum.

«'Bir Yaz Gecesi Rüyası'» dedi, alçakgönüllü bir sesle.

Şaşırmıştım.

«William Shakespeare'in ünlü oyununun öyküsü mü yoksa? Ne rastlantı!» dedim.

«Hayır,» dedi o. «Başka 'Bir Yaz Gecesi Rüyası' bu. İstanbul'un ünlü işadamlarından Sadullah Büyükgöz'ün geçen gece Boğaz'daki yalısında gördüğü bir rüya...»

«Çok ilginç,» dedim, «Demek öyle... Yalısında gördüğü bir rüya...»

«Evet, sabaha karşı görmüş...»

«Kişiler filan var mı içinde?»

«Çok kalabalık,» dedi o. «Bir garden parti. İkiyüz konuk var... Kuzu çevrilmiş, bir yanda soğuk büfe... Orkestra, dans... Üstelik siz de var-

sınız rüyanın içinde. Arkadaşınızla birlikte gelmişsiniz.»

İşte bunu duyunca şaşırmıştım.

«İyi ama,» dedim, «Ben Sayın Sadullah Büyükgöz'ü tanımam ki! İnanın adını da duymadım. Yani, Ankara insanıyız biz... O yüzden. Yalısının yerini bile bilmem.»

«Yalı Yeniköy'de,» dedi o, «Lebî derya, denize karşı...»

Merakım giderek artıyordu.

«Neymiş bu 'Yaz Gecesi Rüyası', sabırsızlanıyorum. Hadi başlayın anlatmaya...» dedim.

«Tamam,» dedi o.

«Durun,» dedim, «Size içecek serin bir şey getireyim ilkin.»

Kalktım, mutfağa gittim. Frijlerden bir şişe kola çıkardım, bardakları hazırladım, salona getirirken ayağım eşiğe takıldı. Tepsi bir yana fırladı, bardaklar öte yana.

Hızla bana doğru gelen duvarı görebildim en son.

Gözlerimi açtığımda, başıma bir kalabalık toplanmıştı. Endişe ile üstüme eğilen yüzlere hayretle baktım. Değişik parfüm kokuları, son model tuvaletler çarptı gözüme...

Smokinli, kır saçlı bir beyefendi bana doğru yaklaşmıştı.

«Nasılsınız hanımefendi? Sıcak dokundu size... Buyurun şu kolonyalı mendili koklayın, iyi gelir,» diyordu.

«Doktor da geldi işte!» dedi smokinli, kır saçlı bey ve yana çekildi.

Geriden orkestra usul usul eski Küba melodileri çalıyordu.

Bir de baktım sen gelmişsin. Üstünde çok şık bir frak vardı. Yakanda beyaz bir karanfil... Nabzımı tuttun, saydın.

«Yavaşça kalkabilirsin. Ani bir tansiyon düşüklüğü... Pek önemli değil,» dedin.

Doğrulmuştum. Elimdeki yelpazeyi yavaşça sallıyordum.

Belli ki çok seçkin bir kalabalığın içindeydik. Çevredeki kadınların giysileri birbirinden güzeldi. Takıları göz kamaştırıyordu.

Sarışın, boynunda o zamana değin gördüğüm en güzel gerdanlıklardan birini taşıyan, incecik; yaşı belli olmayan bir kadın yaklaşıyordu yanıma.

«Çok geçmiş olsun hanımefendi. Yalımıza ilk gelişiniz. İnanın çok üzüldüm,» diyordu.

Sen kulağımın dibinde, belli belirsiz fısıldadın:

«Evsahibesi, Bayan Lüsette Büyükgöz... İsviçreli...»

Kadının elini tuttum. Dostlukla sıktım.

«Ne olur üzülmeysin, geçti; bakın, iyileştin artık!» dedim.

Orkestra valsler çalmaya başlamıştı.

Senin koluna girdim, denizin kenarındaki büyük yüzme havuzunun çevresinde dolaşmaya başladık. Az ileride soğuk büfe açılmıştı. Garsonlar ellerinde içki tepsileri, çevrede fır dönüyorlardı. Zaman geceye yakın olmalıydı... Özel olarak bir dondurmacı da getirtilmişti. Oyunlar yapılarak konuklara dondurma sunuyordu.

«Şu Maraş dondurmacısını sanki bir yerden gözüm ısırtıyor,» dedim sana.

«İyi bak,» dedin gülerek.

İyice baktım. Hintli Dilip'den başkası değildi bu!

Uzun çubuğu ile akıllalmaz ustalıkla dondurmayı havada çevirip, binbir oyun yapıyordu.

Baktığımı görünce göz kırptı.

Benim üstümde de çok şık bir tuvalet vardı. Şarap renkli güpür danteldendi. Bir omuzu açtı. Tek kolu uzundu. Bu uzun kolun üstünde paha biçilmez takılar, Rus yapımı pırlanta bilezikler ve parmaklarımda o zamana değin hiç görmediğim değişik; altın, platin montürlü yüzükler gördüm.

Havuzun kabinlerinin oradaki bir boy aynasının önünden geçiyorduk. Şöyle bir göz attım; saçlarım tepeye toplanmıştı, inciler ve pırlantalarla işlenmişti sanki tüm başım. Boynumda, altın ve gümüşten birbirine dolanmış iki yılanı gösteren bir gerdanlık vardı. Yılanlardan aşağı bakanın gözleri yakuttan, diğerininki zümrüttendi...

Aynada kendimi görünce, topluluktaki en havalı kadın olduğumu anlamıştım.

Yaseminlerle örtülü kameriyeden kulağıma şu konuşmalar geldi:

«Rahmetli Süreyya hanım'ın biricik torunu... Servet aileden geliyor... Yazılar yazıyormuş... Öyle dedilerdi. Yanındaki de birlikte yaşadığı operatör. Üstündekilerin tümünün sigortalı olduğu söyleniyor.»

«Evet, şu zümrüt ve pırlanta karışımı küpe-ler müthiş!»

«Başında en az onbeş milyonluk taş var!»
Sustular.

«Amerika nasıldı efendim?» diye bir soru geldi yanıbaşımдан.

Döndüm baktım, iki bay bize yaklaşmışlardı. Göbekli olanı sormuştu soruyu. Saygı ile eldivenli elimi öptü.

«Çok güzeldi,» dedim.

Bahçe kapısının oradan sesler duyuldu; hepimiz o yana döndük. Baktım; Hidayet Münir. Sade, safari bir takım elbise giymişti. Platin saplı bastonunu uşağa verip, dosdoğru bana geldi.

Tüm gözler üstümüzdeydi.

«Ah, nasılsınız, nasılsınız?» dedi.

Benim elimi dudaklarına götürdü, seni dostça kucakladı.

Kameriyeden bir fısıltı duydum.

«Bir milyarder. Kim olduğu tam bilinmiyor... Çoğu zaman yurtdışında. Müthiş para var adamda...»

Çevreyi izleyerek tebessümler dağıtarak ilerliyorduk.

Uşaklardan biri yanıma yaklaşarak kulağıma eğildi.

«Baron buradalar, efendim. Şu ağacın altındalar...» dedi.

Döndüm o yana. Mösyö Esterhaze, Panama keteninden yapılmış ceketini savurarak ayağa fırlamıştı.

«Ben de sizin gruba katılabilir miyim?» diye sordu.

«Pek tabii sayın Esterhaze. Şeref verirsiniz...» dedim.

Hep birlikte kalabalığın içinde dolaşıyorduk.

Evsahibinin ve karısının gözleri üstümüzden ayrılmıyordu.

Kameriye yeniden canlanmıştı. Kulak kabarttım.

«İşte kardeşim, bunlar ulaşılmaz zenginler... Anlıyor musun? Şu Baron denilen ihtiyarın parası saymakla bitmezmiş. Bak, bak, meşhur Recep bey işte şu. Bir bilim adamı...»

Bizi görünce, Recep Eğilmez oturduğu şezlongtan ayağa kalkmıştı. Saygı ile iki elime sarıldı.

«Gördüğünüz gibi tezime devam ediyorum,» dedi bana, hafifçe göz kırptı.

Anlamıştım. Başımı salladım. O, çevreyi izlemeyi sürdürüyordu.

Sen gittin, bana bir havyarlı kanape getirdin. Biraz yedim, geçen bir garsonun tepsisinden bir bardak şampanya aldım. Usul usul yudumladım.

Tek tük konuşmalar denizden gelen yel ile kulağıma ulaşıyordu:

«Hiç buralarda gözükmeyenler... Bu gece hepsini birarada görmek büyük şans... Hayret doğrusu... Hafta sonu, renkli basına iş çıktı desene!»

Birdenbire orkestra,

«İyi ki doğdun!»

parçasını çalmaya başlamıştı.

Aydınlatılmış bahçede büyük bir alkış koptu. İki garsonun tekerlekli bir masanın üstünde taşıdıkları üç katlı, pembe doğum günü pastasını görünce şaşırdım.

Herkes bana bakıp «İyi ki doğdunuz!» diyor-du.

Eğildim, tüm mumları bir üfleyle söndürdüm.

Bir alkış koptu. Dönüp seni öptüm.

Hidayet Münir elime kocaman bir paket tutuşturdu. Bal rengi kurdelasını merakla açtım.

«Hawaii adalarının zümrüt, yakut ve inciden yapılmış ufak bir maketi! Size layık değil ama... Anlatmıştınız bana oraları ne denli sevdiğinizi... Anımsıyor musunuz?» dedi.

Başımı salladım.

Gözlerim dolmuştu.

Kutudaki maketi görebilmek için herkes çevreme toplanmıştı. Beğeni sesleri, 'inanılmaz!' mırıltıları kulağıma geliyordu. Birden, maketin içinden yeşil bir papağan havalandı. Kalabalık şaşırmıştı. «İnanılmaz bir şey bu,» diye bağırdım.

«Sizin için nedir ki!» dedi Recep Eğilmez.

Bir dilim pasta uzattın bana. Frambuazlıydı. Harikaydı...

Baktım, salonda oturuyorum.

Karşımda, Yoldan Geçen Öykü.

«Evet, sonra? Sonra ne oldu?» diye sordum merakla.

«Sonra, Sadullah bey uyandı,» dedi o.

'Bir Yaz Gecesi Rüyası'...

Ne düşmüş be! Ne öyküymüş!

Hiç unutmayacağım. Öykü gittikten sonra uzun süre düşündüm.

Kapı çalındı.

Sen gelmiştin!

Şaşırdım.

«Kaçtım nöbetten. Pazara uğradım. Sana güzel kiraz, şekerpare aldım,» dedin.

Gittik mutfağa yıkadık onları.

«Doğum günün bugün senin, yoksa unuttun mu?» diye sordun.

«Unuturmuyum hiç!» diye bağırdım.

Bana uzattığın armağan paketini açmaya koyuldum.

29 Haziran 1987, Ankara

SON

TÜRK YAZARLARI

- OKURUMA MEKTUPLAR / Ataç
PROSPERO İLE CALİBAN / Ataç
DÜŞ EKMEĞİ / Oktay Akbal
EY GECE KAPINI ÜSTÜME KAPAT / Oktay Akbal
GARİPLER SOKAĞI / Oktay Akbal
HİROŞİMALAR OLMASIN / Oktay Akbal
İNSAN BİR ORMANDIR / Oktay Akbal
SUÇUMUZ İNSAN OLMAK / Oktay Akbal
DÖRT MEVSİM SONBAHAR / Ahmet Altan
SÖZÜM SANADIR / Erdal Atabek
GURBET / Nihat Behram
DOST / Vüs'at O. Bener
/AH BAYIM AH / Nazlı Eray
AŞK ARTIK BURADA OTURMUYOR / Nazlı Eray
/PASİFİK GÜNLERİ / Nazlı Eray
YOLDAN GEÇEN ÖYKÜLER / Nazlı Eray
HALLAÇ / Leyla Erbil
KARANLIĞIN GÜNÜ / Leyla Erbil
MEKTUP AŞKLARI / Leyla Erbil
ADINI UNUTAN ADAM / Mehmet Eroğlu
GEÇ KALMIŞ ÖLÜ / Mehmet Eroğlu
ISSİZLİĞİN ORTASINDA / Mehmet Eroğlu
YARIM KALAN YÜRÜYÜŞ / Mehmet Eroğlu
BENİM SİNEMALARIM / Füzuzan
BERLİN'İN NAR ÇİÇEĞİ / Füzuzan
/GECENİN ÖTEKİ YÜZÜ / Füzuzan
GÜL MEVSİMİDİR / Füzuzan
/EVSAHİPLERİ / Füzuzan
KIRKYEDİ'LİLER / Füzuzan
KUŞATMA / Füzuzan
PARASIZ YATILI / Füzuzan
BOYNU BÜKÜK ÖLDÜLER / Yılmaz Güney
SALPA / Yılmaz Güney

KADINLAR KİTABI / Nedim Gürsel
SORGUDA / Nedim Gürsel
SEVGİLİM İSTANBUL / Nedim Gürsel
BİR AKŞAM ALACASI / Selim İleri
TROYA'DA ÖLÜM VARDI / Bilge Karasu
UZUN SÜRMÜŞ BİR GÜNÜN AKŞAMI / Bilge Karasu
BEREKETLİ TOPRAKLAR ÜZERİNDE / Orhan Kemal
YETMİŞ İKİNCİ KOĞUŞ / Orhan Kemal
İSHAK / Onat Kutlar
AKIŞI OLMAYAN SULAR / Pınar Kür
ASILACAK KADIN / Pınar Kür
BİR CİNAYET ROMANI / Pınar Kür
BİR DELİ AĞAÇ / Pınar Kür
BİTMEYEN AŞK / Pınar Kür
KÜÇÜK OYUNCU / Pınar Kür
YARIN YARIN / Pınar Kür
BÜTÜN KUŞLARIN UYKUSU / Zülfü Livaneli
DÜNYA DEĞİŞİRKEN / Zülfü Livaneli
YER DEMİR GÖK BAKIR / Zülfü Livaneli
BİR KARA DERİN KUYU / Nezihe Meriç
BOZBULANIK / Nezihe Meriç
DUMANALTI / Nezihe Meriç
TOPAL KOŞMA / Nezihe Meriç
DAĞLARA YAZILIDIR / Çetin Öner
ALLI TURNAM / Erdal Öz
GÜLÜNÜN SOLDUĞU AKŞAM / Erdal Öz
HAVADA KAR SESİ VAR / Erdal Öz
KANAYAN / Erdal Öz
YARALISIN / Erdal Öz
MAVİ MASKE / Aysel Özakin
BEYAZ KALE / Orhan Pamuk
CEVDET BEY VE OĞULLARI / Orhan Pamuk
SESSİZ EV / Orhan Pamuk
SARI DEFTER / Handan Saraç
GÜNEŞİN SAVRULDUĞU YERDEN / Ahmet Say
CAN ŞENLİĞİ / Abbas Sayar
DİK BAYIR / Abbas Sayar
YILKI ATI / Abbas Sayar
BİR ŞARKI GİBİYDİ / Zeyyat Selimoğlu
ÇİÇEKLİ DAĞ SOKAĞI / Zeyyat Selimoğlu
GEMİ ADAMLARI / Zeyyat Selimoğlu

SAVRULUP GİDENLER / Salim Şengil
DÖN GERİ BAK / Tomris Uyar
RUS RULETİ / Tomris Uyar
YAZA YOLCULUK / Tomris Uyar
YAZILI GÜNLER (1985-88) / Tomris Uyar
AYKIRI ÖYKÜLER / Tahsin Yücel
OTUZ BEŞ YAŞ / Cahit Sıtkı Tarancı (Bütün Şiirleri)
ÇEVİRİ ŞİİRLERİ / Orhan Veli
BİNDİĞİMİZ DAL / Orhan Veli (Düzyazıları)
SANAT VE EDEBİYAT / Orhan Veli (Düzyazıları)
ORHAN VELİ / Asım Bezirci (Seçme Şiirleri)
MUTLU OLMAK VARKEN / A. Kadir (Bütün Şiirleri)
AŞKLAR YALNIZLIKLAR / Necati Cumalı (Şiir)
KISMETİ KAPALI GENÇLİK / Necati Cumalı (Şiir)
BÜYÜK SAAT / Turgut Uyar (Bütün Şiirleri)
SEVDA SÖZLERİ / Cemal Süreya (Toplu Şiirleri)
SEYRAN / Gülten Akın (Toplu Şiirleri)
TÜRKİYE KADAR BİR ÇİÇEK / Ergin Günçe (Şiir)
ÜLKEMİN ŞİİR ATLASI / Abdülkadir Bulut (Şiir)
YANARDAĞIN ÜSTÜNDEKİ KUŞ / Ülkü Tamer (Şiir)
ÇAĞDAŞ VE BOYUN EĞMEYEN / Kemal Özer (Şiir)
ATEŞİN İÇİNDEN / İsmail Uyaroğlu (Toplu Şiirleri)
ADRESİ UÇURUM / Refik Durbaş (Toplu Şiirleri)
ÖLÜM NEDENİ BİLİNMIYOR / Ahmet Erhan (Şiirler)
BÜTÜN ŞİİRLERİ / Ahmet Haşım
GEÇMİŞTEN GELEN / Tevfik Fikret (Bütün Şiirleri)
RÜBAB-I ŞİKESTE / Tevfik Fikret (Bütün Şiirleri)
HALÛK'UN DEFTERİ / Tevfik Fikret (Bütün Şiirleri)

Nazlı Eray

YOLDAN GEÇEN

ÖYKÜLER

Yoldan Geçen Öyküler, değerli yazarımız Nazlı Eray'ın çoğu birbirine bağlı, birbirinden çıkarak gelişen öykülerinden oluşuyor. Lotto milyarder; Sultanhisarlı garson Hidayet Münir; boş evlere girerek yaşamın anlamını çözmeye çalışan hırsız Recep Eğilmez; Türkiye'yi ekonomisiyle, yönetimiyle pek beğenen Hint fakiri Dilip; fantastik bir 'yeşil reçete' panelinde görüşlerini haykıran kişiler ve bir kobay adam; sokaktaki adama 'Amerikalı gibi' para harcamayı öğretmeyi amaçlayan bir gece kursu ve bu kursa katılan emekli memurlar, kapıcılar ve Mösyö Esterhaze; doğum yapan bir eski erkek patron... İşte **Yoldan Geçen Öyküler**'in kişilerinden birkaçı. Gerçek dünya ile düş dünyası arasında sürekli gidiş-gelişlerle örülen, düşünceyi gerçekliğin baskısından kurtarmanın tadını çıkaran, ince alay dolu şaşırtıcı öyküler.

Kapak resmi : ESAT TEKAND

89.34.Y.0162.0047

ISBN 975.510.023-7